

Выдаецца
з 9 жніўня 1917 г.

ЗВЯЗДА

30 СТУДЗЕНЯ 2014 г.

ЧАЦВЕР

№ 17 (27627)

Кошт 1800 рублёў

Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Е Т А

Навошта заатэхнік малюе «партрэты»?

Як аўтар «ЧЗ» выклала асновы журналістыкі... пенсіянерам

ЦЫТАТА ДНЯ

Лідзія ЯРМОШЫНА, старшыня Цэнтральнай камісіі па выбарах і правядзенні рэспубліканскіх рэферэндумаў:

«Лічу, што вэб-камеры, якія ўстаноўлены на выбарчых участках, не выконваюць складзеныя на іх функцыі: з іх дапамогай нельга кантраляваць выбарчы працэс, «карцінка» не дае такой магчымасці. У Азербайджане на апошніх прэзідэнцкіх выбарах, дзе я прысутнічала ў якасці назіральніка місіі СНД, 15% участкаў былі аснашчаны вэб-камерамі, мне ўдалося на свае вочы ўбачыць прычын іх працы. Прызнаюся ічыбра, што засталася незадаволеная: гук някасны, немагчыма разбраць, што кажуць члены ўчастковых камісій, выбаршчыкі, назіральнікі. Па маім глыбокім перакананні, устаноўлены на выбарчых участках вэб-камеры выконваюць толькі дэкаратыўныя функцыі».

Курсы замежных валют, устаноўлены НБ РБ з 30.01.2014 г.

Долар ЗША		9630,00 ▲
Еўра		13160,00 ▲
Рас. руб.		278,50 ▲
Укр. грыўня		1133,61 ▲

НАДВОР'Е СЁННЯ

Брэст	- 3°	
Віцебск	- 6°	
Гомель	- 3°	
Гродна	- 6°	
Магілёў	- 7°	
Мінск	- 7°	

ДЗЕТКІ — ПРЫРОДА ЯК КВЕТКІ

Вугалок прыроды

Адзін з важных сацыяльных аб'ектаў, узведзеных за апошні час у аграпрадку Мілашэвічы Лельчыцкага раёна — будынак ясляў-сада. Цяпер гэтую ўстанову адукацыі наведваюць сорак вясковых дзяцей.

На фотаздымках: выхавальніца сярэдняй групы Кацярына Веціц вучыць дзяцей даглядаць пакаёвыя расліны; пад «промямі» сонейка — на дзённую прагулку.

Фота Анатоля КЛЕШЧУКА.

ВЕТЭРАНЫ АТРЫМАЮЦЬ ДАПАМОГУ

Ветэранам Вялікай Айчыннай вайны да 70-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў акажуць матэрыяльную дапамогу. Адпаведны Указ № 54 «Аб аказанні аднаразовай матэрыяльнай дапамогі» кіраўнік дзяржавы Аляксандр Лукашэнка падпісаў 29 студзеня, паведамілі БЕЛТА ў прэс-службе беларускага лідара.

«У сувязі са святкаваннем 70-й гадавіны вызвалення Рэспублікі Беларусь ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў матэрыяльная дапамога будзе аказана ўсім ветэранам Вялікай Айчыннай вайны, членам сям'яў ваеннаслужачых, партызан і падпольшчыкаў, якія загінулі або прапалі без вестак у час баявых дзеянняў у гады Вялікай Айчыннай вайны, інвалідам з дзяцінства ў выніку ранення, кантузіі і калецтва, звязаных з баявымі дзеяннямі ў перыяд Вялікай Айчыннай вайны або з іх наступствамі, былым вязням фашысцкіх канцлагераў, турмаў, гета і іншых месцаў прымусовага ўтрымання, створаных фашыстамі і іх саюзнікамі ў гады Другой сусветнай вайны, якім устаноўлена павышэнне пенсіі па ўказанай падставе ў адпаведнасці з заканадаўствам», — праінфармавалі ў прэс-службе.

Героям Савецкага Саюза, асобам, узнагароджаным ордэнамі Славы трох ступеняў, Героям Сацыялістычнай Працы, удастоеным гэтага звання за заслугі ў гады Вялікай Айчыннай вайны, будзе аказана матэрыяльная дапамога ў памеры Br10 млн.

Матэрыяльная дапамога ў памеры Br8 млн будзе аказана інвалідам і ўдзельнікам Вялікай Айчыннай вайны, асобам, якія прымалі ўдзел у складзе спецыяльных фарміраванняў у размініраванні тэрыторый і аб'ектаў пасля вызвалення ад нямецкай акупацыі ў 1943—1945 гадах.

Асобам, узнагароджаным ордэнамі або медалямі СССР за самаадданую працу і бездакорную воінскую службу ў тыле ў гады Вялікай Айчыннай вайны, асобам, якія працавалі на аб'ектах у межах тылавых граніц дзеючых франтоў, а таксама астатнім катэгорыям грамадзян, якія пацярпелі ад наступстваў вайны, акажуць матэрыяльную дапамогу ў памеры Br3,5 млн.

Здаровая медыцына

БОЛЬШЫ ЗАРОБАК — ДЛЯ МЕДЫКАЎ НА «ХУТКАЙ»

Міністр аховы здароўя Рэспублікі Беларусь Васіль Жарко на пасяджэнні калегіі Міністэрства аховы здароўя падвёў вынікі працы за мінулы год і назваў сёлетнія асноўныя кірункі дзейнасці.

Паводле слоў міністра, для паляпшэння дыспансерызацыі неабходна ўкараніць два складнікі. Па-першае, павысіць адказнасць кіраўнікоў прадпрыемстваў і арганізацый, магчыма, абавязаць іх складаць справаздачу аб работніках, якія прайшлі дыспансерызацыю. Па-другое, неабходна ўкараніць індикатары якасці работы ўчастковых урачоў, магчыма, аплата іх працы за дасягненне мэтавых паказчыкаў.

Васіль Жарко заўважыў, што недастатковымі тэмпамі ў краіне рэалізуецца распачаты яшчэ ў 2011 годзе праект па скрынінгу раку прастаты, малочнай залозы і шыікі маткі. Прычына як у аб'ектыўных цяжкасцях матэрыяльнага і кадравага характару, так і ў нежаданні абласных анкадыспансераў актыўна займацца гэтай праблемай. Між тым задачы, звязаныя са зніжэннем цяжару сацыяльна значных неінфекцыйных захворванняў, прапаганда здаровага ладу жыцця з'яўляюцца асноўнымі напрамкамі дзейнасці развіцця айчыннай аховы здароўя.

У межах аптымізацыі службы хуткай дапамогі міністэрства паэтапна выдаляе з функцый хуткай дапамогі частку выклікаў. Так, у тэрытарыяльных паліклініках арганізуюцца брыгады неадкладнай дапамогі для забеспячэння неадкладных выклікаў у час працы паліклінікі. Арганізуецца адзіная дыспетчарская служба кшталту «аднаго акна» ў сталіцы і рэгіёнах, праводзяцца ўрачэбныя, фельчарскія кансультацыі па тэлефоне, аптымізуюцца маршруты дастаўкі пацыентаў у залежнасці ад паталогіі, цяжкасці стану. У структуры хуткай меддапамогі менш становіцца спецыялізаваных брыгад больш — агульнапрофільных і фельчарскіх. **Для зніжэння нагрузкі на поліклінічную службу прапануецца даць наймальнікам права вызваляць хворага работніка ад працы на 1-3 дні без афармлення бальнічнага ліста.**

На тэму дня

МІНІМАЛЬНЫ СПАЖЫВЕЦКІ БЮДЖЭТ ПАВЯЛІЧАНЫ

У краіне ўстаноўлены новыя памеры мінімальнага спажывецкага бюджэта (МСБ) у цэнах снежня мінулага года. З першага лютага для розных катэгорый насельніцтва яны павялічацца на 6,7-9,2%.

Мінімальны спажывецкі бюджэт на аднаго чалавека:

Працаздольнае насельніцтва	— 2 289 690 руб.
Пенсіянеры	— 1 788 880 руб.
Студэнты	— 1 776 580 руб.
Дзеці ва ўзросце да трох гадоў	— 1 400 350 руб.
Дзеці ва ўзросце ад трох да шасці гадоў	— 1 707 640 руб.
Дзеці ва ўзросце ад шасці да васьмнаццаці гадоў	— 1 968 230 руб.
Сям'я з чатырох чалавек	— 1 780 680 руб.
Маладая сям'я з трох чалавек	— 1 900 470 руб.

Нагадаем, што мінімальны спажывецкі бюджэт уяўляе сабой расходы на набыццё набору спажывецкіх тавараў і паслуг для задавальнення асноўных фізіялагічных і сацыяльна-культурных патрэбнасцяў чалавека. Так, па словах спецыялістаў, асноўныя артыкулы расходаў МСБ сям'і з чатырох чалавек у цэнах снежня 2013 года наступныя: прадукты харчавання — 53,2%, адзенне, бялізна, абутак — 21,3%, жыллёва-камунальныя паслугі — 5,7%, бытавыя паслугі, транспарт, сувязь — 6,6%, мэбля, прадметы культурна-бытавога і гаспадарчага прызначэння — 7,8%, прадметы санітарыі і гігіены, лекі — 2,1%, культурныя мерапрыемствы і адпачынак — 1,6%, узносы і плажы — 1,7%.

У сувязі з павелічэннем бюджэту пражыткавага мінімуму ў сярэднім на душу насельніцтва ў лютым будучы перааранжыраваны мінімальныя і сацыяльныя пенсіі, надбаўкі, павышэнні і даплаты да пенсій.

Святлана БУСЬКО.

■ 3 нагоды

АМНІСТЫЯ —

ГЭТА НЕ «ДЗЕНЬ АДКРЫТЫХ ДЗВЯРЭЙ»

Віктар РУСАК, намеснік старшыні Пастаяннай камісіі Палаты прадстаўнікоў па нацыянальнай бяспецы пракаментваў пытанні, якія дагэтуль абмяркоўваліся на прэсканферэнцыі Прэзідэнта і былі звязаны з рэфармаваннем судовай сістэмы, правядзеннем амністыі і тэмай палітычных зняволеных.

Віктар Русак падкрэсліў, што стан прававой сістэмы, шляхі яе рэфармавання заўсёды прыцягвалі ўвагу з боку амаль усіх пластоў насельніцтва. «Прававая сістэма пастаянна развіваецца — гэта аб'ектыўная неабходнасць, — заявіў парламентарый. — Але пры рэфармаванні яе важна прытрымлівацца медыцынскага прынцыпу «Не нашкодзь». І менавіта па такім шляху пайшлі ў свой час у Беларусі, калі ствараўся Следчы камітэт. У выніку яшчэ больш умацавалася працэсуальная незалежнасць следчага. А гэта, у сваю чаргу, уплывае на за-

хаванне законнасці, гарантыі правоў грамадзян».

Гаворачы пра аб'яднанне агульных і гаспадарчых судов у краіне, дэпутат выказаў упэўненасць, што дзякуючы гэтаму кроку павысіцца ўзровень абслугоўвання грамадзян, эфектыўнасць разгляду спраў. Такога кшталту рэарганізацыя стане ў нейкім сэнсе ажыццяўленнем прынцыпу «аднаго акна», што будзе зручна ў першую чаргу для грамадзян.

Тое ж самае можна сказаць і ў дачыненні да рэ-

формы ў органах унутраных спраў: у выніку яе была рэарганізавана транспартная міліцыя. Па словах Віктара Русака, гэта накіравана на забеспячэнне сістэмнасці ў працы органаў унутраных спраў. «Разам з тым, — лічыць парламентарый, — нельга губляць унікальны вопыт транспартнікаў, усё лепшае павінна захавацца».

Што да чарговай амністыі, пра якую казаў Прэзідэнт у сваім выступленні, то дэпутат упэўнены, што гэта не прывядзе да пагаршэння крымінагеннай сітуацыі. Віктар Русак упэўнены, што амністыя мае вялікае выхавальнае значэнне. «Навошта трымаць у месцах зняволення працаздольнага чалавека, калі ён нармальна сябе паводзіць і раскаюся? — пытае парламентарый. — Сапраўды, былі выпадкі, калі тыя, хто трапіў пад амністыю, зноў становіліся на злачынны шлях, але гэта не такая вялікая праслойка».

Віктар Русак адзначыў, што пад амністыю звычайна

трапляюць у першую чаргу людзі, асуджаныя за злачынствы, якія не ўяўляюць сур'ёзнай пагрозы грамадству і дзяржаве. «Падыход максімальна індывідуальны, — дадаў дэпутат. — Не выпусцяць тых, хто асуджаны за асабліва цяжкія злачынствы, дрэнна паводзіць сябе ў месцах зняволення, захаваецца жорстка падыход да карупцыянераў».

Дэпутат не выключае, што амністыю могуць прымеркаваць да пэўнага свята — напрыклад, да 70-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

У дадатак Русак закрануў тэму палітычных вязняў. Парламентарый упэўнены, што яна штучна навязваецца нашай краіне. Па яго словах, асобы, якія здзейснілі супрацьпраўныя дзеянні, павінны адбываць пакаранне ў адпаведнасці з заканадаўствам Рэспублікі Беларусь.

Надзея ЮШКЕВІЧ

ЧАКАЕМ СПЕЦЫЯЛІСТАЎ
ВЫСОКАЙ КВАЛІФІКАЦЫІ

У 2013 годзе з нашай краіны, па афіцыйных звестках, з'ехалі 5,5 тыс. працоўных мігрантаў — гэта на 15% менш, чым у 2012 годзе. Гэтыя лічбы прыведзены на падставе зарэгістраваных працоўных дагавораў і кантрактаў. Палічыць колькасць жыхароў Беларусі, якія выехалі за мяжу самастойна, не ўяўляецца магчымым.

Як заявіў на «круглым stole» «Міграцыя. Яе ўплыў на рынак працы» намеснік начальніка ўпраўлення знешняй працоўнай міграцыі, бежанцаў і прытулку дэпартаменту па грамадзянстве і міграцыі МУС Уладзімір МАРГЕВІЧ, большасць грамадзян Беларусі, якія афіцыйна працаўладкаваліся за мяжой, з'ехала ў Расію, ЗША, Германію, Польшчу. Пры гэтым 3,5 тыс. чалавек уладкаваліся ў якасці некваліфікаваных спецыялістаў, 677 чалавек — спецыялістамі, 1153 — работнікамі

сферы абслугоўвання і толькі 15 чалавек — у якасці кіраўнікоў.

У Беларусі зарэгістравана 80 юрыдычных асоб і 2 індывідуальныя прадпрыемствы, якія могуць ажыццяўляць працаўладкаванне грамадзян за межамі нашай краіны. Між тым прадстаўнікі ўпраўлення знешняй працоўнай міграцыі, бежанцаў і прытулку папярэджваюць аб магчымых наступствах самастойнага працаўладкавання за мяжой, у прыватнасці, аб працоўнай і сексуальнай эксплуатацыі, і настойліва рэкамендуюць звяртацца па дапамогу да спецыялістаў.

Але з нашай краіны не толькі ад'язджаюць. Паралельна ідзе іншы міграцыйны паток: у пошуках лепшай долі ў Беларусь прыезджаюць працаваць прадстаўнікі шэрагу дзяржаў. Так, за 2013 год на працу да нас прыбыло больш за 18 тысяч замежных грамадзян, што ў 2 разы больш у параўнанні з 2012 годам. Па словах Уладзіміра

Маргевіча, гэта звязана з павелічэннем інвестыцыйных праектаў, што рэалізуюцца ў Беларусі: будаўніцтвам АЭС, аб'ектаў для чэмпіянату свету па хакеі. У Беларусі пераважна працуюць грамадзяне Украіны (7 тыс.), Кітая (3 тыс.), Турцыі (1,3 тыс.), Літвы і Узбекістана (па 1,2 тыс.).

Для таго, каб удасканаліць прававое ўрэгуляванне міграцыйных паточкаў, запланавана ўнясенне змяненняў у Закон «Аб знешняй працоўнай міграцыі», прыняты ў канцы 2010 года. Плануецца, што будуць удасканалены механізмы прыцягнення замежнай працоўнай сілы, у прыватнасці, уведзены паняцці «высокакваліфікаваны спецыяліст», «сезонны работнік» (бо шмат людзей прыезджаюць у нашу краіну толькі на сезонныя работы). Па словах спецыялістаў, гэтым катэгорыям работнікаў будуць дадзены пэўныя прэферэнцыі.

Святлана БУСЬКО.

■ На слыху

МАЛАКО...

З КРЫМІНАЛЬНЫМ СМАКАМ

Праваахоўнікі Віцебшчыны раскрылі крымінальныя схемы ў дзейнасці двух прадпрыемстваў, якія займаюцца перапрацоўкай малака.

— Была заведзена крымінальная справа ў дачыненні да дырэктара Верхнядзвінскага масласырзавода, — паведаміў «Звяздзе» Ігар ЯЎСЕЕЎ, начальнік УУС Віцебскага аблвыканкама. — Было ўстаноўлена, што дэпутат раённага Савета дэпутатаў у перыяд з мая па жнівень 2010 года, каб пазбегнуць дысцыплінарнай адказнасці за невыкананне прагнозных паказчыкаў вытворчасці, з мэтай стварэння бачнасці выканання дэдаўленых паказчыкаў па тэмпах росту аб'ёмаў вытворчасці прадукцыі, сумесна з іншымі службовымі асобамі таварыства арганізаваў фіктыўную ўзаемную пастаўку малака паміж прадпрыемствамі. У прыватнасці, паміж ААТ «Верхнядзвінскі масласырзавод» і ААТ «Полацкі малочны камбінат» — шляхам сустрэчнай адгрузкі ў адрас ААТ «Полацкі малочны камбінат» атрымана ад яго ж малака без фактычнай прыёмкі і адгрузкі.

У выніку былі зроблены прыпіскі на суму больш як 4,3 мільярда рублёў. Прадпрыемству быў нанесены матэрыяльны ўрон — 130 мільёнаў рублёў — у выглядзе выдаткаў на аплату транспартных паслуг, неабгрунтаванага налічэння і выплаты заробтнай платы і прэмій. За парушэнне закона прадугледжана пазбаўленне волі на тэрмін да 10 гадоў.

— Была заведзена крымінальная справа і ў дачыненні да дырэктара Пастаўскага малочнага завода. Ён таксама ў 2010 годзе сумесна з іншымі службовымі асобамі арганізаваў неабгрунтаваную пастаўку малака на Лепельскі малочнакансервавы камбінат і фіктыўную ўзаемную пастаўку малака на Глыбоцкі малочнакансервавы. Гэта спрыяла завышэнню статыстычнай справяднасці па аб'ёмах вытворчасці прадукцыі на суму 4,6 мільярда рублёў. У выніку кіраўніку і работнікам прадпрыемства незаконна былі зроблены грашовыя выплаты стымуючага характару і павялічана заробная плата на агульную суму больш як 35,3 мільёна рублёў, — дадаў начальнік УУС.

Паколькі шкода была пакрыта ў поўным аб'ёме, крымінальная справа спынена.

Аляксандр ПУКШАНСКІ

■ Ну і ну!

УКРАДЗЕНЫ АЎТАМАБІЛЬ...
ЗАЛАЖЫЛІ Ў ЛАМБАРДЗЕ

У Гродне затрыманы і цяпер даюць паказанні двое мясцовых жыхароў 1993 і 1994 гадоў нараджэння, якія займаліся ўгонам, крадзяжамі аўтамабіляў і маёмасці з іх (акумулятараў, магнітоў і інш.), а таксама дызпаліва з фур.

Сышчыкамі крымінальнага вышуку выяўлена 9 фактаў злачынных дзеянняў, паведамляе аддзяленне інфармацыі і грамадскіх сувязяў УУС Гродзенскага аблвыканкама. Прычым украдзены мікрааўтобус маркі «Фольксваген LT» (уласнік бестурботна пакінуў у салоне дакументы на аўтамабіль) выкарыстоўваўся крымінальным дуэтам для далейшых злачынстваў. Менавіта на ім перамяшчаліся маладыя людзі, калі двойчы кралі саларку з фур. А потым залажылі гэты транспартны сродак у ламбард, уладальнік якога не ведаў, што прадае украдзены аўтамабіль. Атрыманай тысячы долараў злачынцам хапіла на некалькі дзён «актыўнага адпачынку» ў Мінску...

Барыс ПРАКОПЧЫК

БОЛЬШЫ ЗАРОБАК —
ДЛЯ МЕДЫКАЎ НА «ХУТКАЙ»

(Заканчэнне.

Пачатак на 1-й стар.)

Міністр звярнуў увагу і на нізкую ўкамплектаванасць хуткай службы ўрачэбнымі кадрамі і фельчарамі. Прыпазьяецца і ўвядзенне новых станцый хуткай меддапамогі — іх будаўніцтва не паспявае за развіццём інфраструктуры гарадоў. Задачай кіраўнікоў станцый хуткай меддапамогі з'яўляецца давядзенне да калектыву дзейных дакументаў і арганізацыя працы ў строгай адпаведнасці з імі.

У бліжэйшыя паўгода плануецца правесці глыбокую аптымізацыю, перагледзець падставы для выкліку ўрачоў, хуткай меддапамогі. У сваім выступленні на калегіі віцэ-прэм'ер Анатолю ТОЗІК прыгадаў, што, па-

водле звестак Сусветнай арганізацыі аховы здароўя, ад 20 да 40 працэнтаў медыцынскіх расходаў у свеце не абгрунтаваны. Такая ж сітуацыя і ў Беларусі. Паводле слоў віцэ-прэм'ера, пры колькасці насельніцтва каля 10 млн чалавек матэрыяльныя здабыткі ў краіне выбрабляюць 2,5 млн чалавек.

Яны павінны забяспечваць астатнія 7,5 млн. Гэта стварае настрой утрыманства, перакананасць у тым, што за здароўем чалавека павінна сачыць дзяржава, медыкі, а не ён сам.

Як паведаміў Анатолю Тозік, з красавіка ў Беларусі плануецца павялічыць на 30-40 працэнтаў заробкі

ўчастковым урачам і медперсоналу хуткай дапамогі. Вядома, што летась сярэднямесячны заробак у галіне складаў 3,8 млн рублёў, ва ўрачоў з улікам даплат — 6,1 млн, у сярэдняга медперсоналу — 3,6 млн. Дадатковыя сродкі на павышэнне аплаты працы медработнікаў можа і па-

У 2013 ГОДЗЕ:

○ каэфіцыент агульнай смяротнасці — 13,3 на 1 000 насельніцтва (2012 г. — 13,4);

○ дзіцячая смяротнасць — 3,4 працэнта, што адпавядае ўзроўню еўрапейскіх краін;

○ чаканая працягласць жыцця — 72,2 года;

○ каэфіцыент нараджальнасці — 12,5 на 1000 насельніцтва (2012 г. — 12,2).

Экспарт медыцынскіх паслуг вырас у 3,9 раза ў параўнанні з 2010 годам.

Колькасць практыкуючых урачоў за апошнія тры гады вырасла на 13 працэнтаў, сярэдняга медперсоналу — на 5.

Удзельная вага айчынных лекавых сродкаў у агульным аб'ёме закупак склала 36,5 працэнта (2012 г. — 34,4 працэнта).

Доля айчынных вырабаў медтэхнікі і вырабаў медыцынскага прызначэння ў агульным аб'ёме закупак прадпрыемствамі «Медтэхніка» складае каля 16 працэнтаў.

вінна накіроўваць мясцовая выканаўчая ўлада. Такія захады робіць у апошнія гады Мінгарвыканкам. Сёлета на гэтыя мэты ў сталіцы будзе накіравана каля 330 млрд рублёў.

Міністр аховы здароўя адзначыў, што ў міністэр-

стве вядзецца работа па прыняцці фіксаваных ставак на падаткі на платныя паслугі ўстаноў аховы здароўя і накіраванні сэканомленых арганізацыяй аховы здароўя сродкаў на заробную плату.

Святлана БАРЫСЕНКА.

■ Спажывец

«ЧАЛАВЕК ПАВІНЕН ВЕДАЦЬ: ЁН ЗНОЙДЗЕ Ў КРАМЕ ТОЕ, ШТО ПАТРЭБНА...»

Нядаўна быў афіцыйна апублікаваны Закон «Аб дзяржаўным рэгуляванні гандлю і грамадскага харчавання ў Рэспубліцы Беларусь». Ён уступіць у сілу праз паўгода — 22 ліпеня. Дакумент накіраваны на ўпарадкаванне зносін у сферы гандлю і грамадскага харчавання. Як закон паўплывае на развіццё гэтых сфер? Ці ёсць будучыня ў невялікіх гандлёвых аб'ектах? Якія захады будуць зроблены для ліквідацыі нядобрасумленнай канкурэнцыі ў гандлі? На гэтыя і іншыя пытанні адказвала падчас анлайн-канферэнцыі на сайце БЕЛТА намеснік міністра гандлю Ірына НАРКЕВІЧ.

Фота БЕЛТА

Падтрымка малога бізнесу

«Я хачу сказаць, што Закон, у адозначэнне ад ранейшага, называецца «Аб дзяржаўным рэгуляванні гандлю і грамадскага харчавання». Дзяржава рэгулюе гэтую сферу праз інстытут дзяржаўнага кіравання, дзяржава вызначае і расставіць акцэнт, — заявіла Ірына Наркевіч. — Найбольшае значэнне долі (у памеры 20%), пасля дасягнення якой суб'ект гандлю не зможа купляць або арандаваць дадатковую гандлёвую плошчу ў пэўных адміністрацыйна-тэрытарыяльных межах — гэта і ёсць дзяржаўнае рэгуляванне. Зразумела, што можна было б даць гэтую сферу на водкуп рынкавага стыхійнага развіцця, але што б мы маглі атрымаць? Мы не павінны залежаць ад каго-небудзь, напрыклад, ад буйнога нядобрасумленнага гульца. Пра гэта і Прэзідэнт казаў.

Так, ёсць велізарная колькасць суб'ектаў гандлю, якія працуюць добрасумленна, але важна стварыць канкурэнтнае асяроддзе і абмежаваць моцнага, які будзе пераважаць над беларускім айчынным вытворцам. Акрамя таго, не трэба забываць пра малы бізнес, крэмы крокавай даступнасці. Трэба абараняць інтарэсы малога бізнесу, спажываючы, беларускага вытворцы прадуктаў харчавання і сельскага насельніцтва, дзе ў асноўным працуе спажывакаперацыя».

Намеснік міністра гандлю звярнула ўвагу на тое, што сёння, напрыклад, у Мінскім раёне ёсць перавышэнне па буйных гульцах на рынку рознічнага гандлю (22%). «Гэты паказчык пакуль застаецца на месцы, таму што закон уступіць у сілу ў ліпені. Мясцовыя органы ўлады бачаць гэтыя працы і будуць на іх арыентавацца, калі будуць узгадняць адкрыццё або будаўніцтва нейкіх аб'ектаў. Яны не дапусцяць таго, каб да 22 ліпеня нейкі буйны гулец заняў 30-50%. 20% — гэта абмежаванне ў сферы гандлю прадуктамі харчавання. Калі суб'ект гаспадарання, маючы краму, заняў долю большую, ён можа перапрафілявацца. Альбо на рынак увойдзе яшчэ нейкі гулец, і яго доля знізіцца — гэта і ёсць канкурэнцыя».

Маленькія крамы павінны застацца

«Будзем гіпер- і супермаркеты — вельмі добра. Але гэта і пэўная аддаленасць, бо яны знаходзяцца не ў крокавай даступнасці ад спажываўца, — лічыць Ірына Наркевіч. — А азначэнне «крокавая даступнасць» ёсць у кожнай краіне свету. Па-першае, у нас ёсць неабароненыя пласты насельніцтва: жанчынам, якія выходзяць дзіця, трэба хутка выйсці ў

краму і купіць тавар першай неабходнасці; пажылым людзям, інвалідам. Прыезд у аддалены аб'ект, які прадугледжвае вялікія закупкі, — гэта не штодзённы занятак. Таму, вядома, гэта правільна — расставіць акцэнт і сказаць: маленькія крамы павінны застацца».

За інтэрнэт-крамы пакуль не ўзяліся

«Пакуль змяненняў у гандлі ІТ-таварамі праз інтэрнэт няма, — паведаміла Ірына Наркевіч. — Мы запрасілі да супрацоўніцтва бізнес-супольнасць, сёння прапрацоўваецца пытанне стварэння асацыяцыі. Мы хочам, каб інтэрнэт-крамы таксама паўдзельнічалі ў ёй. Крама павінна даваць магчымасць набыць тавар безняўна, каб спажывец мог купіць яго дыстанцыйна.

Важна стварыць канкурэнтнае асяроддзе і абмежаваць моцнага, які будзе пераважаць над беларускім айчынным вытворцам.

Нядаўна былі ўведзены мабільныя касавыя апараты, каб увесць наяўны разлік праходзіў праз касавы апарат». Між іншым, ідзе праца па сітуацыі, калі чалавек заказвае тавар за межамі Беларусі (на замежных гандлёвых інтэрнэт-пляцоўках). «Мы прадумваем, як гэта зрабіць бяспечным. Хоць мне здаецца, што нават Расія выкарыстоўвае вопыт нашай краіны ў пытанні рэгулявання сферы гандлю ІТ-прадукцыяй. Нягледзячы на тое, што мы яе ўрэгулявалі, на жаль, парушэнні пакуль застаюцца».

Крамы для неабароненых слаёў

«У законе прапісана, што мясцовыя выканаўчыя і распарадчыя органы ўлады ў мэтах стварэння ўмоў для паляпшэння абслугоўвання насельніцтва, па-першае, прадугледжваюць у горадабудаўнічай дакументацыі будаўніцтва і размяшчэнне аб'ектаў гандлю і грамадскага харчавання, па-другое, прымаюць меры эканамічнага стымулявання будаўніцтва і размяшчэння крам крокавай даступнасці, іншых гандлёвых аб'ектаў, аб'ектаў грамадскага харчавання, у якіх забяспечваецца абслугоўванне сацыяльна неабароненых слаёў насельніцтва — малазабяспечаных грамадзян, ветэранаў, пажылых людзей і інвалідаў». Гаворка ідзе не толькі пра стварэнне безбар'ернага асяроддзя. «У першую чаргу хачэцца б, каб мясцовыя выканаўчыя і

распарадчыя органы прынялі рашэнні аб вызваленні крам, якія абслугоўваюць малазабяспечаных грамадзян, ад асобных плацяжоў або памяншэнні іх памеру (арэнда, камунальныя плацяжы і г.д.). Развіццю сеткі такіх крам паслужыла б таксама прадастаўленне іх уласнікам аб'ектаў нерухомасці без аўкцыёну», — патлумачыла Ірына Наркевіч.

Бар'ераў менш, адказнасці — больш?

Важна тое, што ў законе сакладзены механізмы для павышэння самастойнасці суб'ектаў малога і сярэдняга бізнесу, накіраваныя на тое, каб бар'еры пры ўваходжанні на рынак для іх былі мінімальнымі. «Заканам вызначаны правы суб'ектаў гандлю на самастойнае прыняццё шэрагу рашэнняў пры арганізацыі і вядзенні гандлю: выбар віду і формаў гандлю, віду і тыпу аб'екта, вызначэнне асартыменту, пераліку паслуг і іншае. Адміністрацыйная працэдура ўзгаднення рэжыму працы цяпер будзе ажыццяўляцца адначасова з унясеннем звестак у Гандлёвы рэестр па прынцыпе «аднаго акна». Адменена ўзгадненне мясцовымі выканаўчымі і распарадчымі органамі асартыментных пералікаў тавараў. Разам з тым суб'ект гандлю пры складанні такога асартыментнага пераліку павінен браць да ўвагі пералік, распрацаваны Мінгандлем».

Калі піца, то ўсіх магчымых відаў

Згодна з законам, аб'екты гандлю павінны будучы выконваць у абавязковым парадку асартыментны пералік тавараў. «Гэта патрэбна, каб спажывец разумее: там, куды ён прыйшоў, пэўныя тавары павінны быць у наяўнасці. Гэта важна, асабліва што датычыць айчыннага тавару. Глядзіце: прадпрыемства выпускае нейкі тавар пад патрэбы насельніцтва, потым грамадзяне прыходзяць у аб'ект гандлю і не знаходзяць прадукт. Хіба гэта нармальна? Асартыментны пералік расставіць усё на свае месцы і скажа: столькі айчынных тавараў пэўных мадэляў павінна быць у наяўнасці.

Вось гэта і ёсць механізм дзяржаўнага рэгулявання продажу айчынных прадуктаў на паліцах беларускіх крам». Але асартыментны пералік будзе ўключаць і імпортныя тавары. «Цытрасавыя ў нас ніколі расці не будуць». Пры гэтым звыш асартыментнага пераліку суб'ект гаспадарання мае права мець любую групу тавараў, асабліва гэта тычыцца спецыялізаваных крам. «Напрыклад, мясная крама: там можа быць малако, але асноўная тэма — мяса, і лінейка такіх прадуктаў павінна быць самая шырокая.

Узяць хлебную краму: там павінна быць не тры віды хлеба, а і бездражджавы, і дыетычны, і дыябетычны, і практычна ўсё, што наогул выпускаецца». Тое ж тычыцца грамадскага харчавання, дзе таксама ёсць асартыментны пералік. «У прыватнасці, у піцэрыі асартымент піцы будзе максімальным, а супоў можа быць адна ці дзве пазіцыі».

Падрыхтаваў Уладзіслаў КУЛЕЦКІ

■ Год гасцінасці

БЕЛАРУСЬ ПРЭЗЕНТАВАЛА СЯБЕ НА МІЖНАРОДНАЙ ВЫСТАВЕ ADVENTUR

Тры дні (з 24 па 26 студзеня) у Вільнюсе праходзіла Міжнародная выстава турызму, адпачынку і спорту ADVENTUR. Беларусь упершыню прыняла ўдзел у такой выставе, але паказала сябе на ёй з вялікім поспехам.

Выставу адкрыў прэм'ер-міністр Літвы Альгірдас Буткявічус. У цырымоніі адкрыцця выставы прыняў удзел і намеснік міністра спорту і турызму Беларусі Чэслаў Шульга.

Сёлета ў залах выставацкага цэнтру «Літэкспа» (Litexpo) свае экспазіцыі прадставілі 149 удзельнікаў. Акрамя найбліжэйшых замежных суседзяў, у Вільнюсе пра свае славытыя мясціны расказалі і прадстаўнікі далёкіх краін — Кітая, Ірана, Тайланда, Інданезіі, Туніса і іншых.

У першы дзень работы выставы беларускі стэнд наведалі прэм'ер-міністр Літвы Альгірдас Буткявічус, новы пасол Беларусі ў Літве Аляксандр Кароль і пасол Літвы ў Беларусі Эвалдас Ігнатавічус.

Прэм'ер Літвы з вялікім інтарэсам знаёміўся з беларускай экспазіцыяй. Асабліва ўвагу ён надаў чэмпіянату свету па хакеі. Можна было азнаёміцца з гісторыяй і дасягненнямі беларускага хакея, лядовымі пляцоўкамі краіны, на якіх будуць праходзіць матчы чэмпіянату, умовамі харчавання і размяшчэння замежных гледачоў.

Дырэктар музея «Замкавы комплекс «Мір» дацэнт Вольга ПАПКО і дырэктар Нацыянальнага музея «Палац вялікіх князёў літоўскіх» доктар Відас ДАЛІНСКАС падпісваюць дагавор аб супрацоўніцтве.

Наведвальнікі вельмі цікавіліся адроджанымі помнікамі гісторыі і архітэктуры Беларусі, спадчынай агульнай дзяржавы — Вялікага Княства Літоўскага.

Адбылася маштабная прэзентацыя Рэспублікі Беларусь, падчас якой была шырока прадстаўлена інфармацыя аб турыстычным патэнцыяле Беларусі, гісторыка-культурнай спадчыне краіны на прыкладзе такіх знакавых аб'ектаў, як музей-запаведнік «Нясвіж», Мірскі замак, комплекс «Лінія Сталіна». Арганізатары сельскага турызму з Валожынскага раёна прапанавалі экскурсійна-анімацыйныя туры па «Валожынскіх гасцінцах».

Падчас выставы дырэктар музея «Замкавы комплекс «Мір» дацэнт Вольга Папко і дырэктар Нацыянальнага музея «Палац вялікіх князёў літоўскіх» доктар Відас Далінскас падпісалі дагавор аб супрацоўніцтве.

«Мы плённа супрацоўнічаем з Нацыянальным гісторыка-культурным музеем-запаведнікам «Нясвіж», з Дзяржаўным гісторыка-археалагічным музеем у Гродне. Я рады, што сёння мы падпісалі дагавор і з музеем «Замкавы комплекс «Мір». У нас з суседзямі беларусамі доўгія гады была агульная гісторыя, у нас ёсць, чым дзяліцца», — сказаў карэспандэнту «Звязды» Відас Далінскас.

«З Нацыянальным музеем «Палац вялікіх князёў літоўскіх» падтрымліваем цесныя дзелавыя і сяброўскія сувязі. Абменьваемся вопытам, раімся ў галіне рэстаўрацыі, іншых музейных справах. Вось і цяпер прывезлі ў Вільнюс адзін старадаўні габелен для рэстаўрацыі. Спадзяёмся, што і ён упрыгожыць старыя сцены Мірскага замка», — дадала Вольга Папко.

Выставу наведала больш як 20 тысяч людзей.

Вітаўтас ЖЭЙМАНТАС, уласны карэспандэнт «Звязды» ў Літве. Фота аўтара

г. Вільнюс

100 ДЗЁН ДА ВЯЛІКАГА ХАКЕЯ

Ужо нават менш: 99 дзён застаецца сёння да старту чэмпіянату свету па хакеі. «Звязда» працягвае сачыць за падрыхтоўкай беларускай сталіцы да сустрэчы замежных гасцей...

НА «МІНСК-АРЭНУ» — НА НОВЫМ ТРАНСПАРЦЕ!

Ужо сёння мінскія гасцініцы гатовы прыняць 10 тысяч турыстаў, яшчэ 5 тысяч размесцяцца ў фан-вёсцы. Да чэмпіянату плануецца адкрыць яшчэ 14 гатэляў. Намеснік старшыні Мінгарвыканкама Ігар КАРПЕНКА запэўніў, што падрыхтоўка паспеюць здэць усе гасцініцы у тэрмін. «Магчыма, крыху зрушыўся графік, але ўсе гатэлі будуць працаваць», — пракаментаваў Ігар Васільевіч. Спецыяльна да хакейнага форуму ў Мінску

арганізуюць тры зоны гасцінасці. Першая размесціцца ў фан-вёсцы, другая — каля Палаца спорту, трэцяя — у Лядовым палацы на вул. Прытыцкага. Тут можна будзе не толькі паглядзець хакейныя матчы на «шырокім экране», але і адпачыць. Зоны гасцінасці будуць працаваць у фармаце кірмашоў з багатай культурнай праграмай, палаткамі, сувенірнымі радамі і іншымі святочнымі атрыбутамі. Хвалавацца, што не паспееце на апошні аўтобус, не варта. Транспартнікі абяцаюць падладзіцца да жыцця горада ў хакейным маі. Дарэчы, да чэмпіянату істотна адновіцца рухомы састаў: плануецца закупіць 100 новых аўтобусаў, 50 тралейбусаў і 5 цягнікоў метрапалітэна. З'явіцца і шэраг новых маршрутаў, з якімі, між іншым, ужо можна азнаёміцца на сайце «Мінсктранса».

НА МЯЖЫ ЧЭРГАЎ НЕ БУДЗЕ!

Дзеля гэтага для гасцей чэмпіянату арганізуюць асобныя каналы, нахштальт «зялёных калідораў», якія значна аблягчаюць перасячэнне мяжы. Па словах начальніка аддзела кіравання памежнага кантролю Дзяржаўнага памежнага камітэта Сяргея БЯЛЬКО, паскоранае афармленне наведнікаў хакейнага гульні зойме літаральна 1-2 хвіліны. Падобныя каналы будуць працаваць на ўкраінскай, польскай і літоўскай межах. Для ўезду на тэрыторыю краіны замежным гасцям будзе дастаткова прад'явіць пашпарт і электронны квіток на матч. Квіток не спатрэбіцца хіба толькі афіцыйным асобам, напрыклад, прадстаўнікам Міжнароднай федэрацыі хакея і нацыянальных федэрацый. Тым не

менш абсалютна ўсе наведнікі хакейнага гульні ў працягу пяці дзён пасля прыезду ў Беларусь абавязаны зарэгістравацца па месцы пражывання. У фан-вёсцы, гасцініцах, базах адпачынку дзеля гэтага будуць працаваць спецыяльныя службовыя асобы. На выездзе з краіны памежнікі абавязкова правяраць адзнаку аб рэгістрацыі!

НА ЧЭМПІЯНАТ НЕ ХОЧУЦЬ ЕХАЦЬ СЕМ'ЯМІ

Пра гэта паведаміў дырэктар афіцыйнага партнёра сусветнага першынства па хакеі «Цэнтркурорт» Алег МІХАЙЛАЎ. Па словах Алега Анатолевіча, пакет квітоў «Сямейны» карыстаецца найменшым попытам. Сёння рэалізавана ўжо амаль што 6 тысяч абанементаў,

2014 WORLD CHAMPIONSHIP BELARUS Minsk

таў, пераважная большасць якіх — гэта пакет квітоў «Балельшчык». Больш за 300 гасцей чэмпіянату набылі «VIP-пакеты». Менш за месяц таму «Цэнтркурорт» распрацаваў дадатковы абанемент «Хварэем за нашых», прадугледжаны для жыхароў аддаленых рэгіёнаў Беларусі. Пакет квітоў уключае наведванне хакейнага матча і размяшчэнне на кароткі тэрмін у фан-вёсцы. Акрамя гэтага, за турыстычную праграму для гасцей чэмпіянату будуць адказваць два цэнтры, якія арганізуюць у фан-вёсцы і гасцініцы «Юбілейная». Тут хакейныя заўзятары змогуць заказаць тур больш чым па 30 экскурсійных маршрутах. Дарына ЗАПОЛЬСКАЯ.

■ Міжнародны форум

А вы ніколі не задумваліся, чаму імпортны тэлевізар спакойна падключаецца да нашай разетки і нармальна працуе? Альбо чаму, скажам, фен айчыннай вытворчасці, які мы ўзялі з сабою на адпачынак у іншую краіну, змог залезці сваёй вілкай у чужую разетку і без праблем высушыць нам валасы? Адбываецца так дзякуючы сусветным стандартам, якія прымяняюцца ў электратэхніцы. А выпрацоўкай такіх стандартаў займаецца Міжнародная электратэхнічная камісія (МЭК), 79-ю Генеральную асамблею якой будзе прымаць Беларусь у 2015 годзе.

Форум такога глабальнага ўзроўню наша краіна будзе праводзіць упершыню, што з'яўляецца ганаровай і надзвычай адказнай місіяй. Праходзіць асамблея будзе з 5 па 16 кастрычніка ў Мінску.

«АБУДЗІЦЬ» ПРАМЫСЛОВАСЦЬ

У беларускую сталіцу прыедзе каля 1500 экспертаў і спецыялістаў, якія фарміруюць міжнародную тэхнічную палітыку на рынку электратэхнікі, электронікі і сумежных тэхналогій. Запланавана правядзенне больш чым 30 мерапрыемстваў, у тым ліку пасяджэнні каля двух дзясяткаў міжнародных тэхнічных камітэтаў па стандартызацыі. Варта адзначыць, што правядзенне Генеральнай асамблеі МЭК з'яўляецца прэстыжным для краіны,

ЁСЦЬ КАНТАКТ!

Фота Анатона КЛЕШЧУКА

якая прымае, спрыяе фарміраванню яе іміджу як высокаразвітай дзяржавы з прывабнымі ўмовамі для вядзення бізнесу, сучасным узроўнем прамысловасці і навукі, значным патэнцыялам для інвестыцый і інавацый. Значыць, за нашай краінай замацоўваецца статус цэнтра кампетэнцыі і фарміравання палітыкі ў рэгіёне ў галіне тэхнічнага рэгулявання, стандартызацыі і пацвярджэння адпаведнасці.

Віктар НАЗРАНКА, старшыня Дзяржаўнага камітэта па стандартызацыі Рэспублікі Беларусь, які адначасова з'яўляецца кіраўніком Нацыянальнага камітэта Рэспублікі Беларусь у МЭК, кажа: «Мы ўсе бачым, наколькі важным для краіны з'яўляецца павышэнне экспертнага патэнцыялу нашай

прамысловасці. І чым больш мы ідзем па шляху фарміравання розных інтэграцыйных утварэнняў, тым больш бачым, што пытанне канкурэнтаздольнасці прадукцыі становіцца самым актуальным. А сёння канкурэнтаздольнасць прамысловых прадпрыемстваў — гэта, у першую чаргу, стварэнне новых відаў прадукцыі, прымяненне новых тэхналогій, адпаведнасць сучасным патрабаванням. Першае, што трэба зрабіць, каб быць упэўненым у сабе, — перайсці на прызнаную ў сусветнай супольнасці мову ў вытворчасці і пастаўках прадукцыі. Гэта мова міжнародных стандартаў». Генеральная асамблея МЭК — адна з найбольш эфектыўных пляцовак, дзе можна прапанаваць сябе, знайсці партнёраў, выйсці на канкрэтныя інвестпраекты, пагадненні і дагаворы. «Складанасці пры падрыхтоўцы да асамблеі заключаюцца ў тым, што нам трэба «абудзіць» прамысловасць, каб яна паглядзела на сябе вельмі пільна збоку, ацаніла, наколькі наша прадукцыя на рынку можа выступаць як варты канкурэнт. Не ведаючы сусветных стандартаў, дасягнуць поспеху вельмі складана», — упэўнены старшыня Дзяржстандарта. Самым значным вынікам правядзення Генасамблеі МЭК у Мінску,

паводле яго слоў, будзе тое, што пэўная частка беларускіх прадпрыемстваў (можа быць, 40-50) стануць актыўнымі членамі міжнародных тэхнічных камітэтаў. «Вялікім крокам будзе, калі на гэтых прадпрыемствах з'явіцца спецыялісты, якія будуць удзельнічаць у дыскусіях, будуць у стане прадстаўляць інтарэсы не толькі свайго прадпрыемства, але і краіны, — заявіў Віктар Назаранка. — Акрамя таго, хацелася б, каб пасля правядзення асамблеі многія нашы прадпрыемствы знайшлі партнёраў, падпісалі пагадненні, інвестыцыйныя дагаворы з сусветнымі кампаніямі на стварэнне сумеснага прадпрыемства або філіяла, вытворчасці новага віду прадукцыі». Таксама кіраўнік Дзяржстандарта адзначыў: «Вельмі важна, каб тыя замежныя госці, якія два тыдні будуць знаходзіцца ў нашай краіне, адчулі, што Беларусь — гэта партнёр, з якім можна адкрыта працаваць у самых розных галінах, у тым ліку ў вытворчасці, экспарту прадукцыі».

ТЭХНІЧНАЯ АЛІМПІЯДА

Сёння наша краіна ўдзельнічае ў 47 тэхнічных камітэтах і падкамітэтах МЭК. Найбольшы інтарэс праца ў міжнародных тэхнічных камітэтах уяўляе для арганізацый міністэрстваў прамысловасці, энергетыкі, сувязі, навукова-даследчых устаноў. Увогуле, Генеральную асамблею МЭК часта называюць «тэхнічнай Алімпіядай», дзе збіраюцца прадстаўнікі найбуйнейшых сусветных кампаній-вытворцаў — ад інжынераў і менеджараў сярэдняга ўзроўню да найвышэйшага кіраўніцтва. Толькі праводзіцца яна штогод. Адпаведна, да «Алімпіяды» патрэбна выдатная падрыхтоўка. **Юрый ПАШЫК, дырэктар ААТ «Выпрабаванні і сертыфікацыя бытавой і прамысловай прадукцыі «БЕЛЛІС», сакратар На-**

цыянальнага камітэта Рэспублікі Беларусь у МЭК, кажа, што ёсць чатыры праблемныя пытанні: «Мы павінны, па-першае, прынцыпова павысіць тэхнічны ўзровень кваліфікацыі нашых інжынераў і іншых спецыялістаў і ўцягнуць іх непасрэдна ў працу міжнародных тэхнічных камітэтаў. Па-другое, патрэбна павышэнне інвестыцыйнай прывабнасці краіны — на асамблею мы абавязаны пррысці з канкрэтнымі прапановамі. Па-трэцяе, стандарты на тэрыторыі адзінай эканамічнай прасторы павінны будавацца таксама ў адпаведнасці з сусветнымі напрацоўкамі. І, нарэшце, мы не можам забываць пра моладзь. Яе трэба рыхтаваць з улікам сусветнай практыкі». Па словах спецыяліста, сусветны бізнес дае нам шанц, і мы павінны выкарыстаць яго. «Прадпрыемствы, якія з самага пачатку сталі працаваць з улікам сусветных стандартаў, маюць сёння вельмі высокую дасягненні», — нагадвае Юрый Пашык.

Дырэктар Беларускага дзяржаўнага інстытута стандартызацыі і сертыфікацыі Ірына АСМОЛА адзначыла і такую праблему: «У галіне электратэхнікі і радыёэлектронікі ўзровень гарманізацыі дзяржаўных стандартаў (СТБ) з міжнароднымі патрабаваннямі — толькі 57%, а міждзяржаўных (ДАСТ) — 24%. Гэта, зразумела, не дадае нашай прамысловасці канкурэнтаздольнасці. Сітуацыю трэба выпраўляць. Аднак наша роля не толькі ў тым, каб мы прымалі ў якасці дзяржаўных стандартаў міжнародныя нормы, а і ў актыўным удзеле ў распрацоўцы гэтых нормаў. Мы павінны дыктаваць пэўныя ўмовы, абараняць інтарэсы краіны яшчэ да з'яўлення міжнародных стандартаў, бо пасля паўплываць на гэта будзе практычна немагчыма».

Уладзіслаў КУЛЕЦКІ

ДАРОГІ ДАРАГІЯ, АЛЕ БУДАВАЦЬ ТРЭБА

На нарадзе па развіцці вулічна-дарожнай сеткі Брэста вызначылі першачарговыя аб'екты

За апошнія два гады ўзведзена першая чарга аб'язной магістралі з захаду вакол Брэста, якая ў перспектыве павінна злучыць два важнейшыя памежныя пераходы — «Варшаўскі мост» і «Казловічы». Гэта траса, правільнай сказачы, першая яе чарга, пралягае ад памежнага пераходу «Варшаўскі мост» да вуліцы Зубачова і праз мост цераз раку Мухавец. Новы мост стаў ці не галоўнай цікавінкай Заходняга абходу. Яго ўзвялі летась і ўрачыста адкрылі ў кастрычніку.

Новы мост, прыгожы і прасторны, стаў, несумненна, падзеяй для абласнога цэнтра. І хоць, паводле афіцыйных даных, яго ўвод разгрузіў аўтамабільныя заторы на трэць, жыць у горадзе стала больш камфортна. Што значыць кожны дзень жыхарам вялікіх спальных раёнаў зарэчнай часткі горада па дарозе на працу стаяць у доўгіх заторах — тлумачыць, думаю, не трэба. У названых раёнах не хапае дзіцячых садкоў, і бацькі воззяць малых у дашкольныя ўстановы ў цэнтр горада. Даводзілася назіраць, як у перапоўненым грамадскім транспарце, які стаіць у заторы, бацькі часам пракліналі ўсё і ўсіх... Цяпер гэтага няма. У гадыны «пik» бываюць заторы, але яны не такія працяглыя. Калі ж нехта падстройваецца

ехаць крыху раней ці пазней, то ехаць можна спакойна. А гэта азначае неспакаваны з самай раніцы настрой і захаваныя нервовыя клеткі.

Але са з'яўленнем моста ўзнікла адна праблема: мост і новая траса фактычна перакрылі галоўны пешаходны ўваход у Брэсцкую крэпасць. У цэнтральную «Зорку», якая з'яўляецца сімвалам крэпасці, цяпер не трапіш проста з праспекта Машэрава, як было раней. Цяпер гэты пераход перакрыты металічнай агароджай, якую трэба даволі далёка абыходзіць. Пераходзіць вуліцу з інтэнсіўным патокам транспарту і шырынёй у шэсць палос нельга з меркаванняў бяспекі. А пракласці пераход пад мостам тады сродкаў не хапіла. Пра гэта гаварылі яшчэ падчас адкрыцця моста

кіраўнікі горада і прасілі гараджан пачакаць. Але ж гэта нязручнасць не столькі для гараджан, колькі для шматлікіх турыстаў, якія наведваюць крэпасць.

Таму зразумела, што пытанне паўстала на нарадзе старшыні аблвыканка **Станіслава СУМАРА** з кіраўнікамі гарвыканкама і гарадскіх службаў па дарожным будаўніцтве ў абласным цэнтры. Губернатарашуна запатрабаваў вырашыць праблему да 9 мая, калі ў крэпасць традыцыйна прыходзяць тысячы людзей. Праход мяркуецца зрабіць пад новым мостам у спецыяльным дванаццаціметровым пралёце. Цана пытання — крыху больш за восем мільярдаў рублёў. Але тут той выпадак, калі праблема патрабуе вырашэння незалежна ад памеру выдаткаў.

На нарадзе былі агучаны іншыя цікавыя праекты, рэалізацыя якіх запланавана на два бліжэйшыя гады. Брэст апошнім часам інтэнсіўна расце і на ўсход. Сядзібная жылля забудова ператварыла ў горад былая вёскі Вычулкі, Ямна, Сцімава і наблізілася

да буйнога сельскага населенага пункта Тэльмы, які знаходзіцца побач з трасай М1. У наступным годзе ў Тэльмы плануецца пусціць тралейбус. На гэты праект будуць выдаткаваны немалыя сродкі, асноўная частка якіх пойдзе на ўзвядзенне апор для тралейбусных правадоў. А яшчэ там будуць веласпедныя дарожкі і тратуары. Людзі, якія кожны дзень дабіраюцца на працу ў Брэст, павінны адчуваць сябе камфортна, гаварылася на нарадзе.

Думаю, з задавальненнем успрымуць інфармацыю жыхары адразу некалькіх мікрараёнаў пра рэканструкцыю скрыжавання вуліц Маскоўскай, 28 Ліпеня і Піянерскай. Тут, у раёне Цэнтра моладзевай творчасці пашыраць праезную частку за кошт дадатковай паласы. Такая мера, несумненна, ліквідуе праблему затораў у гэтым месцы. Таксама новая паласа руху з'явіцца на прымыканні вуліцы Камерцыйнай да трасы М1.

І адно з галоўных пытанняў, якое абмяркоўвалася на нарадзе, датычылася рамонту вуліц. Як было сказана,

Фота Валерыя КАРАПЕ

сёння ў нездавальняючым стане каля 70 кіламетраў гарадскіх дарог. За два гады льюнвію доўга гэтых сетак трэба прывесці ў парадак. Пры гэтым кіраўнік вобласці настойліва заклікаў гарадскую ўладу пакінуць у мінулым практыку ямачнага рамонту. «Грошы ўкладваюцца немалыя, а вынік не адпавядае чаканням», — заўважыў губернатар. Таму лепш укладваць грошы ў новае асфальтаванне гарадскіх дарог. Наўрад ці абыдзецца сёлета без латання дзірак у асфальце, але ж кірунак зададзены.

Закранулі на нарадзе і іншыя пытанні, цікавыя кож-

наму гараджаніну. Губернатар жорстка пакрытыкаваў кіраўнікоў горада за новыя гандлёвыя аб'екты па вуліцы Маскоўскай і запатрабаваў спыніць ушчыльненне існуючых забудов у гарадскіх межах. А яшчэ было сказана, што ў Брэсце больш не распачнецца будаўніцтва новых супермаркетаў і гіпермаркетаў. Тыя, што пачалі ўзводзіць, узвядуць, а больш ніхто такога дазволу не атрымае. «Трэба будаваць крамы крокавай даступнасці, а не гандлёвых монстраў. Іх і так шмат» — прагучала на нарадзе.

Святлана ЯСКЕВІЧ.

Імёны

Патрыцыя КУРГАНОВА:

«ШЧАСЦЕ — БЫЦЬ НА СЦЭНЕ»

Яна спасцігала жыццё праз гукі, але з дзяцінства марыла заваяваць вялікую сцэну. Нядаўна Патрыцыя Курганова зрабіла чарговы крок да сваёй мэты — паўдзельнічала ў расійскім тэлевізійным праекце «Голас». Да гэтага былі конкурсы і фестывалі «Белы кій. Без межаў», «Зорка надзеі», Amberstar і шмат іншых. Эксперыментаваць яна любіць як на сцэне, так і ў жыцці, аднак лічыць, што галоўнае для артыста — быць самім сабой...

— Як вы трапілі на праект «Голас-2»?

— Аб праекце я даведалася падчас адной з паездак да сяброў у Маскву. Потым спявак Марк Цішман, з якім мы сябруем, прапанаваў мне паспрабаваць у ім свае сілы. І трэба сказаць, ідэя мяне захапіла. Я пачала шукаць выпускі шоу ў інтэрнэце, і ў выніку прагляду вырашыла, што абавязкова павінна скарыстацца шанцам. Безумоўна, вельмі хвалявалася, бо да невядомых па-рознаму ставяцца, але я ўжо прывычалася да пераадолення цяжкасцяў. Вытрымала кастынг і апынулася на праекце. Атмосфера была вельмі добразычлівай як на кастынг, так і на самім праекце. Да мяне вельмі добра ставіліся, нават не адчувала, што я нейкая асабліва. Мне ўсе дапамагалі, прычым рабілі гэта вельмі неназойліва.

— На праекце вам пашчасціла працаваць з Аляксандрам Градскім...

— У нас была цікавая падрыхтоўка. Спачатку мы выбіралі з прадзюсарамі песню, рэпечыравалі з аркестрам. А трапіўшы да Аляксандра Барысавіча, я зноў быццам аказалася ў хатняй атмасферы. На сустрэчах з ім мы абмяркоўвалі музычны матэрыял, пілі гарбаты

і размаўлялі. Напрыклад, калі працавалі над дуэтам з Сяргеем Ваўчковым, то наш настаўнік расказваў нам пра розныя фільмы, каб мы праводзілі паралелі і лепш спасціглі сэнс песні, знаходзілі ўласныя пачуцці. Бо песню трэба выконваць шчыра, ад сэрца. Адным словам, працавалі ў творчай і ў той жа час сямейнай атмасферы. Я першапачаткова вельмі хацела трапіць да Аляксандра Градскага. Ужо перад выхадам на сцэну я думала: «Толькі б не давалося выбіраць». Уяўляла яго строгім, а ў рэальнасці ён аказаўся «сваім» чалавекам, з якім можна было свабодна кантактаваць.

— Канкурэнцыя ўсё ж адчувалася?

— Не магу сказаць, што адчувала канкурэнцыю. Але, безумоўна, на такія праекты трэба ісці толькі з жаданнем перамагчы. З іншага боку, нават калі выходзіла ў дуэце з Сяргеем Ваўчковым, то не думала, хто з нас лепш спявае. Мэтай было зрабіць так, каб наш нумар застаўся ў памяці глядачоў і педагогаў. Вядома, нехта павінен быў сыходзіць, а хтосьці — заставацца... Удзел у праекце для мяне з'яўляецца яшчэ адным крокам да галоўнай мэты майго жыцця — адбыцця на вялікай сцэне. Гэта новая прыступка. Рытм наогул быў вельмі жорсткі. Доўгія здымачныя дні, ты пастаянна працуеш на камеру, спраўляешся з хваляваннем. Выдатны вопыт, як у сцэнічным, так і ў жыццёвым плане. Трэба не проста вытрымаць насычаны падзеямі дзень, але яшчэ і быць гатовай да выступлення ўвечары. У такіх умовах загартоўваешся, з'яўляецца ўпэўненасць у сваіх сілах. Зараз набыты на праекце вопыт падштурхоўвае мяне да рэалізацыі маіх далейшых планаў. Збіраюся і надалей удзельнічаць у новых конкурсах. Я імкнуся самаўдасканальвацца і рухацца наперад.

(Заканчэнне на 4-й стар. «ЧЗ».)

Смак жыцця

«ЗАЛАТЫЯ СТУДЭНТЫ», або Як я выкладала

асновы журналістыкі пенсіянерам

Вось ужо паўгода самая актыўная і цікавая пенсіянерка Мінска навучаюцца па праграме праекта «Універсітэт трэцяга ўзросту». Пажылыя людзі ва ўзросце ад 55 да 86 гадоў атрымліваюць веды па адным з наступных кірункаў: «Інфармацыйныя тэхналогіі», «Замежныя мовы», «Сацыяльная праца і псіхалогія», «Журналістыка».

Настаўнікі на праекце — студэнты альбо працоўныя, якія пагадзіліся бескарысліва ў ім выкладаць. Усяго працуе каля дваццаці валанцёраў. Запісалася ў лік добраахвотнікаў-выкладчыкаў па кірунку «Журналістыка» і наш няштатны аўтар, студэнтка Інстытута журналістыкі БДУ Вераніка Чаплева. «Мне заўжды цікава дзліцца сваімі ведамі з іншымі, асабліва тады, калі такім чынам магу адкрыць чалавеку абсалютна новы, невядомы для яго свет», — патлумачыла яна прычыны такога кроку. Што ж адбывалася за сценамі тэрытарыяльнага цэнтра сацыяльнага абслугоўвання Першамайскага раёна сталіцы, дзе і праходзілі заняткі?

Жаночы выбар?

На першым жа «ўроку» стала зразумелым, што студэнты «залатога веку» мала чым адрозніваюцца ад студэнтаў нашага «веку»: і першыя, і другія любяць паразмаўляць. Мы нават не паспелі разабраць тэму, таму што студэнткам хацелася паболей распавесці пра сваё жыццё і зацікаўленасці. Пасля заняткаў навучэнцы, нібы адчуўшы сябе вінаватымі, прамармыталі:

— Ну вы ж нас спыняйце, а то мы як пачнём размаўляць, дык і не скончым...

...Праз тыдзень, калі я прыйшла на наступны заняткаў, усе ўжо загадзя сабраліся ў нашай утульнай аўдыторыі. Да таго ж студэнты накрылі стол — паставілі вазы з цукеркамі і садавінай.

— А што гэта такое? — крыху збянтэжылася я.

— А гэта мы спецыяльна раней сабраліся, каб усё абмеркаваць, што адбылося за тыдзень. Ну, каб не займаць час на занятках...

(Заканчэнне на 8-й стар. «ЧЗ».)

Размеркаванне

«У ВЁСЦЫ ЖЫЦЬ НЕ СТРАШНА...»

Маладыя асобы, якія заўжды марылі выключна пра сваю будучыню ў вірлівым жыцці вялікага горада, магчыма, нават і не павераць, што ёсць людзі, у якіх замест думак аб заваяванні сталіцы было імкненне застацца ў вёсцы па ўласным жаданні і стаць спецыялістам у галіне сельскай гаспадаркі. Дзмітрый Туравец чацвёрты год працуе заатэхнікам-селекцыянерам у СВК «Ларынаўка», што ў Аршанскім раёне. У 2010-м ён прыехаў сюды па размеркаванні і з'яжджаць не збіраецца. Якое яно, жыццё ўдалечыні ад «вялікіх магчымасцяў», напоўненае нялёгкай, але патрэбнай працай?

...Белы будынак жывёлагадоўчага комплексу літаральна зліваецца з заснежаным наваколлем, дзе пануе нязвыкла для гарадскіх жыхароў цішыня. За дзвярыма невялікага пакойчыка нас сустракае сціплы хлопец у працоўным адзенні. Аказваецца, мы засталі заатэхніка-селекцыянера за... маляваннем «партрэта». Не, гэта не хобі, а звычайныя працоўныя абавязкі. Акрамя правядзення селекцыйнай работы, Дзмітрый павінен яшчэ і весці дакументацыю. На кожнае нованароджанае цяля заводзіцца картка, у якую ўпісваюць усе яго параметры, а таксама малююць партрэт. Гэта значыць, як мага больш дакладна пераносіцца на паперу плямісты ўзор на скуры. На той выпадак, калі раптам згубіцца прычэплены да вуха нумар. Глянуў на «партрэт» — пазнаў жывёлу.

Іх, між іншым, на комплексе прыкладна 1100 галоў. Каб не весці размову на пустым месцы, выпраўляемся паглядзець на кароў, але перш за ўсё заўважаем на ўваходзе не іх, а белыя пластыкавыя «палаткі».

Фота Надзеі БУЖАН

— Сюды садзяць цялят адразу пасля нараджэння, — распавядае Дзмітрый.

Яны павінны абсохнуць, пагрэцца ля спецыяльнага абагрэвальніка, устаць на ногі і прайсці праз «пірсінг» — у вуха цяляці Дзмітрый устаўляе спецыяльную бірку з нумарам.

За месяц на комплексе нараджаецца прыкладна 60-70 цялят. Каб яны ператварыліся ў дарослую жывёлу, патрабуецца два гады.

Плямістыя сімпатычныя каровы, якіх мы пабачылі ў СВК «Ларынаўка» — гэта «галштын». Як распавёў Дзмітрый, спецыяльная малочная парода. «Афіцыйных» мянушак каровам і цялятам не даюць, толькі нумары. Але Дзмітрый памятае, дзе які «нумар» стаіць, якія плямы ў той ці іншай жывёлы на скуры, які ў яе нораў.

Вядома, так было не заўжды. У любой справе патрабуецца практыка.

— Калі толькі прыехаў на працу, мяне прынялі на пасаду заатэхніка. А праз нейкі час, досыць нечакана, давалося пабыць і начальнікам комплексу. Зразумела, адказнасць нашмат большая. Прышлося да

старэйшых звяртацца па дапамогу, і ў інтэрнэце «пакапацца», — прыгадвае Дзмітрый.

У СВК «Ларынаўка» ён прыехаў пасля заканчэння Віцебскай дзяржаўнай акадэміі ветэрынарнай медыцыны. Кажы, што вучыцца было нескладана. Усё ж вырас у сельскай мясцовасці, таму вывучаць анатомію жывёл і правілы іх кармлення — гэта, лічы, як паўтор ужо вядомага.

— Паколькі жывёлы недалёка ад Віцебска, у пасёлку Ноўка, увес час ездзіў на вучобу з дому, дапамагаў бацькам. — Студэнцкага жыцця, як яго звычайна ўяўляюць, у мяне не было. У інтэрнаце ніколі не жыў, таму нейкіх асабліва адметных студэнцкіх «прыгод» не прыгадаю, — чамусьці хітра заўсміхаўся суразмоўца.

Вядома, хлопец цудоўна разумее, што пасля вучобы яму хутчэй за ўсё давядзецца працаваць у вёсцы. Але Дзмітрыя гэта не пужала. Наадварот, ён ніколі не марыў жыць у вялікім горадзе. Як тлумачыць Дзмітрый, «звыклы з дзяцінства лад жыцця запыаў у душу».

(Заканчэнне на 3-й стар. «ЧЗ».)

Абмяркуюем

ЦІ ЁСЦЬ БУДУЧЫНЯ Ў СТУДЭНЦКАГА САМАКІРАВАННЯ?

Калі ў адным з нарвежскіх універсітэтаў адміністрацыя паспрабавала закрыць праграму «Антрапалогія», студэнці парламента універсітэта, вывучышы меркаванні ўсіх зацікаўленых бакоў, змог адмяніць непапулярнае рашэнне адміністрацыі. У прынцыпе, у тым, што студэнты актыўна адстойваюць сваю пазіцыю, няма нічога дзіўнага для еўрапейскіх краін, дзе студэнцкае самакіраванне стала эфектыўным механізмам абароны інтарэсаў студэнтаў. Дзякуючы студэнцкаму самакіраванню адміністрацыя разгружаецца ад вялікай колькасці пытанняў, вырашэнне якіх бя-

руць на сцбе студэнты. Да таго ж інфармацыю аб праблемах, што хвалююць студэнтаў, кіраўніцтва атрымлівае з самых першых рук.

У беларускіх ВНУ першыя арганізацыі студэнцкага самакіравання пачалі з'яўляцца яшчэ напрыканцы 1980-х гадоў — «для дэмакратызацыі вышэйшай адукацыі СССР». Цяпер структуры студэнцкага самакіравання створаны практычна ва ўсіх вышэйшых навучальных установах, аднак ці стала студэнцкае самакіраванне рэальнай сілай, з якой лічыцца і да якой прыслухоўваецца ўніверсітэцкая адміністрацыя?

Заканадаўчыя прабелы

Сістэма органаў студэнцкага самакіравання ў беларускіх ВНУ адрозніваецца і па структуры, і па паўнамоцтвах. Даволі папулярнай мадэллю з'яўляюцца студсаветы. Напрыклад, студэнцкі савет Гомельскага дзяржаўнага ўніверсітэта складаецца з двух узроўняў прадстаўніцтва — факультэцкага і ўніверсітэцкага. Студсавет дзейнічае таксама і ў Беларускай дзяржаўнай эканамічнай універсітэце, аднак там універсітэцкі ўзровень прадстаўлены ў выглядзе своеасаблівага Каардынацыйнай рады кіраўнікоў факультэцкіх арганізацый. Студэнцкі рэктарат/дэканат дзейнічае ў Гродзенскім дзяржаўным універсітэце. У Бездзярж-универсітэце дзейнічаюць Студэнцкі саюз БДУ (адзіны ў Беларусі орган студэнцкага самакіравання са статусам юрыдычнай асобы), студэнцкі савет па якасці адукацыі, саветы старастаў і г. д.

У 2012–2013 гадах студэнцкімі актывістамі было створана Братэрства арганізатараў студэнцкага самакіравання, якое аб'яднала лідараў студэнцкага самакіравання з большасці ВНУ. **Адным з яго заснавальнікаў і першым кіраўніком стаў выпускнік юрыдычнага факультэта і аспірантурны БДУ Сяргей ВАРАНКЕВІЧ, эксперт у пытаннях студэнцкага самакіравання.**

— Адна з задач асацыяцыі заключаецца ў рэфармаванні і развіцці ў краіне студэнцкага самакіравання. Сёння арганізацыі студэнцкага самакіравання не маюць статусу юрыдычнай асобы (выключэнне складае толькі Студэнцкі саюз БДУ), а значыць, у прававым плане яны залежаць ад адміністрацыі ўніверсітэта, — тлумачыць Сяргей Варанкевіч. — Увогуле, Кодэкс аб адукацыі змяшчае недастаткова канкрэтныя фармулёўкі, якія датычацца правоў студэнтаў на іх удзел у кіраванні сваёй ВНУ, і абмяжоўвае дзейнасць студэнтаў у параўнанні з нормамі ранейшага Закона «Аб вышэйшай адукацыі».

Так, закон «Аб вышэйшай адукацыі» абвешчаў удзел студэнтаў у кіраванні вышэйшай навучальнай установай у парадку, вызначаным заканадаўствам Рэспублікі Беларусь і статутам вышэйшай навучальнай установы; стварэнне і выбранне органаў студэнцкага самакіравання, аб'яднанне ў прафесійны саюз, моладзевыя і іншыя грамадскія аб'яднанні, дзейнасць якіх не супярэчыць заканадаўству Рэспублікі Беларусь.

Кодэкс аб адукацыі, у сваю чаргу, дазваляе студэнтам удзел у кіраванні ўстановай адукацыі і ўдзел у прафесійных саюзях, моладзевых і іншых грамадскіх аб'яднаннях, дзейнасць якіх не супярэчыць заканадаўству.

— Калі ўважліва параўнаць фармулёўкі, цяпер студэнтам дадзена права **не аб'ядноўвацца ў моладзевыя і грамадскія арганізацыі, а толькі ўдзельнічаць у іх**, — падкрэслівае Сяргей Варанкевіч. — Другім паказальным момантам звужэння прававых магчымасцяў для стварэння і функцыянавання арганізацый студэнцкага самакіравання ва ўніверсітэтах з'яўляецца **поўнае знікненне з Кодэкса такога паняцця, як «студэнцкае самакіраванне»**. Права студэнтаў на кіраванне вышэйшымі навучальнымі ўстановамі ў дзейным заканадаўстве не ўрэгулявана, а такі

механізм, як студэнцкае самакіраванне, і ўвогуле не прапісаны. З-за адсутнасці прадстаўнічых функцый студэнцкае самакіраванне фактычна бяспраўнае ў вырашэнні пытанняў, якія тычацца студэнтаў.

Фінансавая залежнасць

Згодна з Кодэксам, саветы ВНУ — асноўныя органы самакіравання ўстаноў вышэйшай адукацыі. Аднак у беларускіх ВНУ на саветы не ўскладзены той шырокі спектр пытанняў самакіравання, якія вырашаюцца саветамі еўрапейскіх універсітэтаў. Саветы беларускіх універсітэтаў не ўдзельнічаюць у кіраванні ўніверсітэтам, а толькі з'яўляюцца калегіяльным дарадчым органам, саветы не ўпаўнаважаны прымаць канчатковыя рашэнні па пытаннях вучэбнай, вучэбна-метадычнай, навукова-даследчай, інфармацыйнай работы, не вырашаюць ніякіх фінансавых пытанняў і г. д. Згодна з Палажэннем аб Саветах устаноў адукацыі, 25% саставу саветаў павінны складаць прадстаўнікі навучэнцаў. Восць толькі на практыцы гэта патрабаванне не выконваецца... І, паколькі студэнты пазбаўлены магчымасці ўдзельнічаць у выпрацоўцы рашэнняў, яны не могуць спыніць наступ на свае інтарэсы на стадыі, калі гэта зрабіць прасцей за ўсё...

Што да фінансавай незалежнасці органаў студэнцкага самакіравання, то яна таксама нідзе не занатавана. Для прыкладу, ва ўкраінскіх ВНУ фінансавай асновай студэнцкага самакіравання з'яўляюцца сродкі ў памеры не менш як 0,5 працэнта ад сродкаў спецыяльнага фонду ВНУ.

У Літве органы студэнцкага самакіравання фінансуюцца з бюджэтаў універсітэтаў, паколькі, згодна з законам аб адукацыі і навуцы, універсітэты абавязаны іх падтрымліваць. Дадатковымі крыніцамі фінансавання з'яўляюцца сродкі, вырачаныя ад выдачы студэнцкіх білетаў, рэкламы, арганізацыі мерапрыемстваў, гранты, ахвяраванні і спонсарская падтрымка.

— Паколькі ў Беларусі органы студэнцкага самакіравання не валодаюць статусам юрыдычнай асобы, яны пазбаўлены магчымасці прыцягнення спонсарскай дапамогі, атрымання ахвяраванняў і ўзносаў, а таксама паўнапраўнага ад прасвадзеных мерапрыемстваў. А фінансавая залежнасць абумоўлівае залежнасць арганізацыйна-фактычна органы студэнцкага самакіравання фінансавана залежна ад адміністрацыі і дзяржаўных грамадскіх арганізацый, што, безумоўна, з'яўляецца іх слабым бокам, — разважае Сяргей Варанкевіч.

Цяжкая ноша лідара

Цяпер што датычыцца лідарскага патэнцыялу органаў студэнцкага самакіравання. Як правіла, у студэнцкія саветы выбіраюцца студэнты 2–3 курсаў, і іх актыўнасць доўжыцца да выпускнога курса, калі на першы план выходзяць «дарослыя» клопаты аб размеркаванні, працаўладкаванні, жыцці, сям'і і гэтак далей. Такім чынам, сярэдні перыяд актыўнай работы ў студэнцкім самакіраванні складае 2–3 гады, гэта значыць, што перыяд ратацыі вельмі кароткі. Ускладняе праблему і пераход большасці спецыяльнасцяў з гэтага

навучальнага года на чатырохгадовы тэрмін навучання.

— Лідары, якія толькі асвоіліся на пасадах старшыняў студсаветаў і прафбюро, наладзілі работу гэтых органаў, сабралі каманду аднадумцаў, пакідаюць свае пасады і «забіраюць» свае веды і досвед, — канстатуе Сяргей Варанкевіч. — Мала каму ўдаецца падрыхтаваць новае пакаленне лідараў і забяспечыць такім чынам пераемнасць. А навабранцы амаль нічога не ведаюць ні аб прынцыпах работы органаў студэнцкага самакіравання, ні аб іх задачах. Ім цяжка даюцца пераходы з адміністрацый ВНУ і факультэтаў. Змястоўная частка прапанов прадстаўнікоў студэнцкага самакіравання таксама «кульгае». Яны абыходзяць бокам большасць «прыземленых» студэнцкіх праблем: працаўладкаванне, самарэалізацыю, бытавыя пытанні. Многія з актывістаў апраўдваюцца тым, што ў іх няма рэсурсаў на рэалізацыю праектаў у гэтых сферах...

Права студэнтаў на кіраванне вышэйшымі навучальнымі ўстановамі ў дзейным заканадаўстве не ўрэгулявана, а такі механізм, як студэнцкае самакіраванне, і ўвогуле не прапісаны.

Паколькі ў бліжэйшы час у дзейны Кодэкс аб адукацыі будучы ўносіцца дапаўненні і карэкціроўкі, актывісты студэнцкага самакіравання сфармулявалі свае прапановы:

1. Унесці ў Кодэкс дапаўненне аб тым, што студэнцкае самакіраванне з'яўляецца прадстаўніком студэнтаў у працэсе кіравання ўстановай вышэйшай адукацыі, а таксама норму аб удзеле прадстаўнікоў студэнцкага самакіравання ва ўсіх органах, чые рашэнні закранаюць правы і інтарэсы навучэнцаў.

2. Замацаваць у Кодэксе аб адукацыі прынцып аўтаноміі студэнцкага самакіравання.

3. Унесці ў Кодэкс дапаўненне аб праве органаў студэнцкага самакіравання набыць статус юрыдычнай асобы — студэнцкага грамадскага аб'яднання, якое самастойна адказвае за сваю дзейнасць.

4. Унесці ў Кодэкс аб адукацыі дапаўненне аб выдзяленні на фінансаванне студэнцкага самакіравання пэўнай долі ад бюджэта ВНУ. Прапануецца выдаткова ўваць 1 працэнт ад гадовага бюджэту ўстановы вышэйшай адукацыі.

5. Занатаваць у Кодэксе дакладную структуру органаў студэнцкага самакіравання.

6. Занатаваць правы і абавязкі ўдзельнікаў студэнцкага самакіравання.

— У нас з'явілася магчымасць запоўніць прабелы ў заканадаўстве, і мы спадзяёмся, што нашы ініцыятывы знойдуць падтрымку. Да таго ж слабасць студэнцкага самакіравання перашкаджае далучэнню Беларусі да Балонскага працэсу, — падсумаваў Сяргей Варанкевіч.

Фота: Мерапрыемства БДУ

Старт кар'еры

ВУЧЫЦЦА І ПРАЦАВАЦЬ — МАГЧЫМА!

Напрыканцы мінулага года сацыёлагі з НІСЭПІ (Незалежнага інстытута сацыяльна-эканамічных і палітычных даследаванняў) прэзентавалі даклад пад назвай «Моладзь Беларусі на рынку працы і ў сістэме працоўных стасункаў». У ім згадваюцца лічбы, якія прымушаюць задумацца. Так, больш за 81 працэнт маладых беларусаў хацелі б мець уласны бізнес праз 10 гадоў, пры тым, што многія з іх сёння з'яўляюцца... беспрацоўнымі. Сярод галоўных прычын, па якіх моладзь не ідзе працаваць, называюцца нізкія, па яе меркаванні, заробкі і адсутнасць на рынку той працы, якая б яе цікавіла. Менавіта пошукам вырашэння праблемы моладзевага працаўладкавання быў прысвечаны форум «Праца як яна ёсць», праведзены нядаўна ў Інстытуце журналістыкі БДУ. Арганізатарамі выступілі клуб «БРІВ» і Студэнцкі саюз БДУ.

Клуб «БРІВ» (Бізнес. Развіццё. Інфармацыя. Веды.) існуе з 2007 года. Ідэя яго стварэння належыць Студэнцкаму саюзу БДУ. Галоўныя мэты клуба — гэта дадатковая падтрымка студэнтаў па асновах прадпрыемліцкай дзейнасці, дапамога ў працаўладкаванні студэнтаў, стварэнне магчымасцяў для абмену інфармацыяй і ведамі паміж удзельнікамі клуба.

— За час свайго існавання клуб правёў вялікую колькасць мерапрыемстваў, аднак у 2011 годзе абдыслася змена саставу арганізатараў і... актывнасць значна знізілася, — распавяла кіраўнік клуба «БРІВ», студэнтка 3 курса Інстытута журналістыкі БДУ Таццяна МАТУСЕВІЧ. — Летась у кастрычніку нашымі намаганнямі дзейнасць клуба была адноўлена. Літаральна за паўтара месяца мы распрацавалі праграму форуму «Праца як яна ёсць» — і вось яе вынік. Заяўкі на ўдзел у форуме падалі 140 чалавек, але, на жаль, мы змаглі пацвердзіць удзел толькі для 80 — з-за абмежаванай умяшчальнасці аўдыторыі.

Удзельнікі былі размеркаваны на тры секцыі. Вядучымі першай сталі спецыялісты сферы HR (ад англійскага human resources — літаральна «чалавечыя рэсурсы»): два прадстаўнікі прыватных кадравых агенцтваў і супрацоўнік дзяржаўнай службы занятасці. Сярод найбольш перспектывістых спецыяльнасцяў імі называлася, у першую чаргу, праграмаванне. Менавіта ў гэтай сферы цяпер адчуваецца моцны недахоп высокакваліфікаваных кадраў. Усе вядучыя сшыліся на адной думцы: сучасная моладзь часцей за ўсё вельмі сябе пераацэньвае, хоча мець «усё і адразу». Вакансіі з пазнакай «старт кар'еры» і невысокім заробкам рэдка знаходзяць водгук. Па меркаванні спецыялістаў, менавіта з такіх прыступаў і трэба распачынаць сваю кар'еру маладым спецыялістам, звяртаючы ўвагу на перспектывы росту.

Тэмай другой секцыі было выяўленне ў яе ўдзельнікаў псіхалагічных схільнасцяў да розных прафесій. Вядучымі былі спецыялісты па падборы персаналу з прыватных кадравых агенцтваў.

На трэцяй секцыі выступілі маладыя людзі, якія адкрылі ўласную справу ў студэнцкія гады. Яны дзяліліся з аўдыторыяй сваім досведам, давалі канкрэтныя парады. Пасля перапынку для ўсіх удзельнікаў працавала адна вялікая секцыя. Разглядаліся правільныя напісанне рэзюмэ, сакрэты паспяховай гутаркі. Асобным вялікім блокам праходзіла выступленне спецыялістаў у прававой сферы. Асабліва ўвагу яны звярталі на правільны размеркаванне і магчымасць сумяшчэння працы і вучобы ў ВНУ. Пасля на гэтую ж тэму сваімі сакрэтамі дзяліліся студэнты БДУ, МДЛУ і БДУВР, якія атрымлівалі вышэйшую адукацыю паралельна з працай.

Сваімі ўражаннямі пасля закрыцця форуму зноў падзялілася Таццяна Матусевіч:

— Якія водгукі? Напрыклад, «я зрабіў бы зусім інакш» — з падрабязным апісаннем. Многія ўдзельнікі прапанавалі сваю дапамогу ў арганізацыі будучых мерапрыемстваў. Некалькі чалавек прасілі кантакты спікераў для далейшых зносін, хтосьці прапаноўваў свае цікавыя тэмы для новых сустрэч... Думаю, усе ўдзельнікі змогуць упэўнена сцвярджаць: вучыцца і працаваць — магчыма. У любым выпадку, добра, што ёсць зваротная сувязь. Неўзабаве мы правядзем яшчэ некалькі падобных мерапрыемстваў: у сярэдзіне лютага чатырохгадзінны трэнінг на развіццё памяці, у пачатку сакавіка — бізнес-гульні. Пасля гэтага будзем праводзіць вялікі двухдзённы форум.

Трапіць на мерапрыемствы клуба «БРІВ» можа кожны ахвотны. Для гэтага трэба сачыць за абнаўленнямі суполкі клуба ў сацыяльнай сетцы «ВКонтакте» або на сайце briz.bsu.by.

Яраслаў ЛЫСКАВЕЦ.

Надзея НІКАЛАЕВА.

30 01 2014 г.

Угадэчыні [ag]goma

ЦІ ЛЁГКА БЫЦЬ «МАМАЙ» ДЛЯ ДВАЦЦАЦІ ДЗЕТАК?

Апранутыя ў цёплыя камбінезончыкі, куртачкі, боцікі, штаны і шапкі дзеці гуляюць на зашклёнай верандзе. Тут хоць і няма ацяплення, але ўсё ж не так холадна, як на вуліцы, дзе звычайна і адбываюцца прагулкі ў цёплы час (наша сустрэча адбылася, калі яшчэ не было такіх маразоў). Амаль паўтара дзясятка крыклівых жэўжыкаў гушкаюцца на арэлях, з'яжджаюць з горкі, будуць «домікі» з

«Калі іх мала, становіцца сумна»

За некалькі хвілін у гэтай мітусні ў карэспандэнтаў «Чырвонкі» галава пачынае ісці кругам, і мы разумеем, што доўга такога не вытрымалі б. Але маладая выхавальніца, здаецца, адчувае сябе сярод гэтага дзіцячага віхору камфортна і паспявае сачыць за сваёй гарэзлівай

Не кожны хоча садзіцца есці — даводзіцца доўга ўгаворваць.

кампаніяй. «Гэта яшчэ не ўся група, толькі дванаццаць чалавек. Усяго іх дваццаць», — спакойна адказвае яна.

Любоў Баранец працуе ў яслях-садку № 3 усяго тры месяцы. Сюды, у Мар'іну Горку, яна трапіла па размеркаванні. Хоць і блізка да сталіцы, але ж далёка ад дома: Люба нарадзілася і расла ў Брэсцкай вобласці, а вучыцца паступіла ў Салігорскі

драўляных «цаглін» і бегаюць адно за адным. Невядома, якім дзівам, але за ўсім гэтым вэрхалам умудраецца сачыць адна кволая дзяўчына. «Пачакай, спачатку Яраслаў з Сафіяй пакатаюцца, а пасля ты», — супакойвае яна аднаго свайго гадаванца, які просіцца на арэлі, і тут жа звонкім голасам папярэджвае кампанію хлопчыкаў на другім баку веранды, якія пачынаюць штурхаць адзін аднаго.

дзяржаўны педагогічны каледж. Дзяўчына кажа, што пакуль ёй усё падабаецца ў працы. Але і складанасці, безумоўна, ёсць: маладому спецыялісту дасталася ясельная група, у якой дваццаць дзетак двух-трохгадовага ўзросту. Многія з іх яшчэ не гавораць, не ўмеюць самі есці і апранацца. Таму, акрамя гульняў і развіваючых заняткаў, увесь клопат па доглядзе за малечай кладзецца на маладую выхавальніцу.

Мне не складана ўпраўляцца з дзецьмі, бо я сама вырасла ў шматдзетнай сям'і. Нас пяцёра: я старэйшая, яшчэ тры сястры і брат.

Але па ўсім відаць, што цяжкасці дзяўчыну не пужаюць. Калі настаў час выбіраць спецыяльнасць, яна вэгалася паміж дзвюма самымі складанымі сферамі: медыцынай і педагогікай. У выніку абрала апошнюю і не шкадуе. Кажа, што хацела менавіта ў дзіцячы садок, а не ў школу: з дашкалятамі больш цікава працаваць. Педагогаў сярод сваякоў Любы няма, ды і прэстыж гэтай прафесіі цяпер, шчыра скажам, не самы высокі. Але маці не адгаворвала дачку — прадаставіла ёй самой выбраць жыццёвы шлях. І, гледзячы на дзяўчыну, цяжка нават уявіць яе ў іншай сферы: настолькі спрытна яна паспявае дагледзець кожнае дзіця, кожнаму надаць увагу, усім арганізаваць, з усімі пагуляць, вывучыць вершык, распрануць, пакласці спаць...

— Мне не складана ўпраўляцца з імі, бо я сама вырасла ў шматдзетнай сям'і. Нас пяцёра: я старэйшая, яшчэ тры сястры і брат, — гаворыць Люба, і мы разумеем, адкуль у яе такая арганізаванасць, упэўненасць і спакой. — Я ўжо прывычалася да вялікай колькасці дзяцей. Калі іх мала, то нават сумна становіцца.

«З дзецьмі я адчуваю радасць»

Працоўны дзень у Любоў Уладзіславаўны пачынаецца а палове восьмай раніцы і заканчваецца а шостай вечара. Трэба не толькі дагледзець іх, прасачыць за тым, каб дзеці

Каб супакоіцца, трэба абавязкова трымаць выхавальніцу за руку.

нічога сабе не пашкодзілі, былі акуратна апранутыя, сьтыя і здаровыя, а яшчэ і вучыць іх, гуляць з імі, праводзіць заняткі — кожны дзень розныя. Праўда, апроч суботы і нядзелі, у выхавальніцы ёсць яшчэ адзін выхадны сярод тыдня. Люба прызнаецца, што напачатку вельмі стамлялася на працы, а цяпер ужо прывычалася.

Любоў Баранец.

— Складана было, калі дзеці па першым часе прыходзілі ў садок і плакалі, бо хацелі да бацькоў. Нялёгка і ад таго, што яны яшчэ не ўсе размаўляюць. Але ўсе настолькі актыўныя, што, бывае, даводзіцца і голас павышаць, — распавядае выхавальніца.

А ўвогуле на жыццё дзяўчына не скардзіцца. З праблемамі давалося сутыкнуцца хіба што пры пошуку жылля. Інтэрната маладому спецыя-

ме, дзе ёсць усё неабходнае, у тым ліку гарачая вада. Дарэчы, заробак выхавальніцы залежыць ад нагрукі. За 180—190 адпрацаваных за месяц гадзін Люба атрымала 3 мільёны рублёў. Дзяўчына прызнаецца: ведала, што выхавальніца зарабляе няшмат, але ўсё ж разлічвала на крыху большую аплату працы. Зрэшты, каб пра жыццё, гэтых грошай Любе хапае, але калі збіраецца здзейсніць буйную пакупку, даводзіцца эканоміць. Бо не браць жа грошы ў мамы! Пакуль што дзяўчына не надта асвоілася ў Мар'інай Горцы, тут у яе амаль няма знаёмых, таму і месцы, дзе можна бавіць вольны час, яна не наведвае. Кажа, што ёсць тут кавярні, піцэрыя, рэстаран, але Люба там не бывае, а на выхадныя звычайна ездзіць у Мінск, ці радзей — дадому.

Напрыканцы нашай размовы я спытала ў Любы, за што ж яна любіць сваю прафесію. «Тут дзеці», — проста адказала дзяўчына. Пабыўшы «мамай» для дваццаці маленькіх гарэз, Люба прызнаецца, што сама марыць пра «не вельмі вялікую сям'ю — максімум трох дзетак».

— З дзецьмі я адчуваю радасць. Бывае, устанеш «не з той нагі», а яны падыдуць, пашкадуецца цябе, і настрой узнімаецца...

Дзіяна СЕРАДЗЮК.

Фота Марыны БЕГУНКОВАЙ.

«У ВЁСЦЫ ЖЫЦЬ НЕ СТРАШНА...»

(Заканчэнне.)

Пачатак на 1-й стар. «ЧЗ».)

І вось учарашні студэнт прыехаў на сваё першае працоўнае месца. Дзмітрый адразу пасялілі ў «прэзідэнцкі дамок». На той момант малады спецыяліст ужо быў жанаты, а таму яму адразу давалося станавіцца сапраўдным вясковым гаспадаром: з жонкай яны завялі гаспадарку і пасадзілі агарод. Трымакі курэй, парасят і шмат трусаў. І гэта для маладой сям'і стала неаблігамым спосабам эканоміць грошы: з такім «тылам» галодным ніколі не застанешся.

На пытанне, як увогуле магчыма ўпраўляцца з уласнай гаспадаркай пасля таго, як увесь дзень на працы правядзеш, Дзмітрый адказавае нібыта са здзіўленнем:

— Ды звычайна: раніцай — свая гаспадарка, далей — праца, вечарам — зноў па гаспадарцы шчыруеш. Нічога складанага.

Праўда, цяпер сям'я Дзмітрыя (а дома, акрамя жонкі Кацярыны, яго чакае яшчэ і маленькая дачка Мілана) жыве ў Оршы. У спадчыну ім засталася двухпакаёвая кватэра, таму вырашылі скарыстацца магчымасцю. Цяпер, каб паспець на працу, маладому бацьку і мужу трэба ўставаць а 6 гадзіне раніцы. Так атрымалася, што сям'я Дзмітрыя вельмі падобная да той, у якой ён рос. Жонка, як і маці, мае медыцынскую адукацыю, а сам ён працуе ў сельскай гаспадарцы, як бацька і брат.

Зразумела, з роднымі людзьмі хочацца бавіць як мага больш часу. Акрамя вечароў, у Дзмітрыя на гэта ёсць адзін выхадны на тыдзень. Ён можа прыпасці на любы дзень. А вось узяць адпачынак атрымліва-

еца не кожны год. Работы шмат. Хоць графік на комплексе стандартны — з 8 раніцы да 5 вечара, даводзіцца заставацца і пазней. Тады дадому Дзмітрый трапляе толькі пасля 21.00.

Калі ўсё ж вольны час з'яўляецца, заатэхнік любіць павудзіць рыбу. Восенню пачынаюцца грыбы. У «лянівныя» вечары здарэецца паглядзець футбол па тэлевізары. А таксама схадзіць з сябрамі на бераг

рэчкі на шашлык. Паколькі Дзмітрый жыве ў Оршы, можа хадзіць у кавярні, але гэта здарэецца не так часта.

Калі б з'явілася магчымасць павываць за мяжой для папаўнення сваіх прафесійных ведаў, Дзмітрый з'ездзіў бы ў Канаду, ЗША ці Галандыю. На маё пытанне, ці не хацелася б увогуле змяніць месца працы, ён узгадвае некарых аднакурснікаў, якія толькі пасля размеркавання

зразумелі, што сельская гаспадарка — гэта не для іх. Два гады — дастатковы тэрмін, каб такое разуменне прыйшло, а сам Дзмітрый «пратрымаўся» амаль чатыры.

— Я думаю, што галоўная матывацыя, якая пераканала б маладога спецыяліста пасля адпрацоўкі заставацца ў вёсцы, — гэта не зарплата і нават не жыллё. Каб застацца тут жыць — перш за ўсё патрэбна жаданне. Бо калі чалавеку не мілае ўсё, што навокал, ніякія матэрыяльныя спакусы яму гэтага не кампенсуюць, — лічыць Дзмітрый Туравец.

Сам ён мае нядрэны для сельскай мясцовасці заробак — 6 мільёнаў рублёў. І кажа, што, паспрабаваўшы жыццё ў горадзе, усё роўна марыць пра ўласны дом у вёсцы. Каб і гаспадарка, і сядзіба, і атмасфера былі, да якіх прывычаліся з дзяцінства. А тым студэнтам, якіх у хуткім часе чакае «несталічнае» размеркаванне, Дзмітрый Туравец раіць не засмучацца і не баяцца жыць у вёсцы. Тым больш, што ад цяжкасцяў не схавалася ні на апошнім паверсе самага высокага гарадскога будынка, ні за печку ў вясковай хаце.

Ганна ГАРУСТОВІЧ.

Фота Надзеі БУЖАН. Мінск — Аршанскі раён — Мінск.

3 ПЕРШЫХ ВУСНАЎ

Наталля ІЎКІНА, галоўны эканаміст, намесніца старшыні па ідэалагічнай рабоце СВК «Ларынаўка»:

— Маладыя спецыялісты да нас прыязджаюць даволі часта. Гаспадарка нядрэнная, зарплата можна атрымліваць неблагую. Жыць таксама ёсць дзе: пабудавана колькі дамоў для супрацоўнікаў гаспадаркі, сёлета збіраемся падводзіць да дамоў газ. Да таго ж да горада зусім недалёка. У цэнтры гаспадаркі, у Ларынаўцы, жыве прыкладна 300 чалавек. Вось толькі дзіцяй мала, таму ў школу і ў садок іх возаць у Оршу.

Новы **стыль**

У ЖВАВЫХ РЫТМАХ ГОСПЕЛУ!..

Карэспандэнт «Чырвонкі» пазнаёміўся з адзіным на ўсю краіну госпел-бэндам імя Форэста Джорджавіча Гампа і даведаўся, за што беларускія дзяўчаты так палюбілі балахоны і афра-амерыканскія матывы.

«Ведаеце, «Форэст Гамп» — выдатнае кіно, а Том Хэнкс, выканаўца галоўнай ролі, — адзін з маіх любімых актёраў, але на стварэнне нашага калектыву фільм ніяк не паўплываў, — уведзіць у курс справы Вольга Абрамчук, адна з удзельніц ансамбля. — З выбарам назвы ўсё адбылося спантанна. Амаль год таму Аляксей Грынчык, наш сябар і ідэйны натхняльнік ансамбля, на першай рэпетыцыі прапанаваў назвацца ў гонар кінагероя Форэста Гампа. Мы і пагадзіліся».

Акрамя Вольгі, у вакальным квартэце спяваюць яшчэ тры дзяўчыны: Дзіна

з царквой, дзе працуюць госпел-хоры. У стылістыцы госпела мы спяваем творы нерэлігійнай тэматыкі. Выраслі не закрацаць тэму рэлігіі, бо гэта асабістая справа кожнага.

— Нягледзячы на гэта, жанр усё роўна патрабуе добрай вакальнай падрыхтоўкі...

— Менавіта таму калектыву спачатку меў больш выканаўцаў. Аднак цяпер засталіся тыя, хто можа цягнуць агульную лямку і разам развівацца.

— Дарэчы, вашы прыгожыя блакітныя балахоны — гэта таксама частка стылю?

— Безумоўна. Іх літаральна за тыдзень пашыла наша сяброўка — дызайнер і мадэльер Кацярына Бабічава. Яна зрабіла тое, з чым не маглі справіцца сталічнае атэльэ на працягу трох месяцаў.

— І якая была рэакцыя публікі?

Багданец, Дар'я Шабуня і Юлія Джазаева. Для кожнай з іх — музыка не проста хобі, а справа, якой яны прысвяцілі гады заняткаў у музычных школах, вучылішчах і ўніверсітэтах. Кажуць, што ў калектыве сустрэлі не толькі аднадумцаў, але і сапраўдных сябровак. Таму і на многія пытанні дзяўчаты адказвалі разам.

— Напачатку з'явілася ідэя спяваць госпел, а ўжо пасля мы пачалі шукаць вакалістаў. Тлумачылі, што гэты праект не толькі вакальны, але і гумарыстычны. І элементы жартаў у нашай творчасці таксама прысутнічаюць.

— Госпел — жанр духоўных песнапенняў. Але мы ніколі не атаясамлялі сябе

— На адным з вяселляў мы выступалі ў якасці падарунка. І калі моладзь мы задаволілі, то запрошаныя бабулі і дзядулі ўсё ніяк не маглі зразумець, адкуль такія «дзівачкі» ўзяліся.

— Дарэчы, мой знаёмы рэкламаваў вас як калектыв, які вельмі запатрабаваны на вяселлях і вечарынах...

— Што тычыцца вяселляў, мы згаджаемся не заўсёды. Пераважна дапамагам нашым сябрам, знаёмым, якія ладзяць на прыродзе выязныя рэгістрацыі шлюбаў. Адмаўляем у тых выпадках, калі людзі прапануюць спяваць тое, што мы не выконваем. Напрыклад, шансон.

— Напачатку слухачы нас не вельмі разумелі. Ка-

Даведка «ЧЗ»

Госпел — жанр духоўнай хрысціянскай музыкі, які з'явіўся ў канцы XIX стагоддзя ў ЗША. Негрыцянскі госпел вызначаецца жвавацю, танцавальнымі рытмамі, спантанымі рэплікамі, імпрывізацыямі.

лі мы выходзілі на сцэну ў балахонах, яны думалі, што мы адразу пачнём істэрыць і крычаць «Алілуя!». А гэта насамрэч, як мы ўжо казалі, проста стылістыка. З-за гэтага нам прыйшлося крыху «змякчыць» рэпертуар і пачаць выконваць у сваёй апрацоўцы вядомыя хіты. Праўда, з часам мы ўсё роўна хочам вярнуцца да той музыкі, з якой пачыналі.

— Якое з выступленняў вам найбольш запомнілася?

— У падземным пераходзе станцыі метро «Кастрычніцкая». Уявіце, якая акустыка ў пераходзе! Было неверагодна! Спявалі там гадзіну і сабралі сапраўдны аншлаг. Менавіта тады прыйшло адчуванне, што мы — сапраўдны калектыв. Да нас падышла выкладчыца музыкі, якая сказала, што тое, што мы робім, проста чудаўна.

— Дык можа з пераходаў вярта перайсці, напрыклад, на тэлебачанне і паспрабаваць сябе ў тэлешоу?

— Мы не маем у гэтым унутранай патрэбы. І, шчыра кажучы, нам гэтага не хочацца. Добра, калі ты падабаешся журы, аднак на тэлепраектах усё суб'ектыўна. І калі нехта кажа на ўсю краіну, што ты слабы, так пра цябе пачынаюць думаць усе.

— У такім разе, да чаго вы імкняцеся?

— Збіраемся прыдумаць яшчэ адзін тып выступленняў, даць сольны канцэрт і надалей развівацца, рэпэціраваць.

— А можа, напішаце ў Амерыку ліст да Тома Хэнкса, каб ён даведаўся пра існаванне ансамбля імя Форэста Джорджавіча Гампа?

— Добрая ідэя, бо ў любым выпадку прыемна, калі цябе ведаюць за акіянам. Праўда, для нас гэта не самамэта, а, хутчэй, проста добры бонус.

Тарас ШЧЫРЫ.

ШЧАСЦЕ — БЫЦЬ НА СЦЭНЕ

(Заканчэнне.

Пачатак на 1-й стар. «ЧЗ».)

— Вы марыце адбыцца як спявачка, а ці гатовы нечым ахвяраваць, быць пад пастаяннай пільнай увагай?

— Для мяне спяваць на сцэне — самая вялікая мара з дзяцінства. Я працую над яе дасягненнем. Зразумела, што творчыя людзі часта знаходзяцца ў цэнтры ўвагі, але я не баюся гэтага, бо імкнуся заўсёды заставацца самай сабой. Такое правіла я прымяняю ва ўсіх сферах жыцця. Хаця, ведаеце, мама з дзяцінства вучыла мяне думаць, быццам за мной назірае схаваная камера. Таму я ўжо ведаю, як сябе паводзіць. Увага бывае прыемная, калі табе дораць кветкі, гавораць кампліменты. Але сярод прыхільнікаў і журналістаў часам сустракаюцца і занадта настойлівыя. Я вучуся паводзіць сябе так, каб і не пакрыўдзіць чалавека, і абараніць сябе і сваіх родных ад дакучлівай цікаўнасці.

— Для вас характэрна спрабаваць нешта новае?

— Я люблю эксперыментаванне, заўсёды адкрытая да новых і цікавых крокаў як у творчасці, так і ў штодзённым жыцці. Вось нядаўна ўладкавалася працаваць у музычную школу. У мяне 26 вучняў. З кожным займаюся індывідуальна. Для мяне гэта таксама новая старонка, бо раней я працавала толькі з дарослымі. Мне вельмі падабаецца, і дзеці з задавальненнем на заняткі прыходзяць. Думаю, яшчэ знайду, чым здзівіць у будучыні.

Калі б не мама і школа, то сёння я і не працавала б, і не ездзіла сама нікуды. Бывае, гляджу на некаторых бацькоў і разумею: таты з мамамі імкнуцца ад усяго засцерагчы сваіх сына альбо дачку, а важна ўмець іх адпускаяць.

— Мама выходзіла вас, не акцэнтуючы ўвагі на тым, што вы не такая, як астатнія. Лічыце, яе падыход правільным?

— Цяпер разумею, што мама мела рацыю. Хаця тады не маглі зразумець, як яна можа так са мной рабіць... Было, напрыклад, што яна ставіла мне задачу дабрацца самастойна дадому... Усялякае бывала. Але яна заўсёды знаходзілася побач, проста я пра гэта не ведала. Без слёз не абыходзілася, але ж дабіралася. А потым такое шчасце адчувала, калі аказвалася дома. Калі б не мама і школа, то сёння я і не працавала б, і не ездзіла сама нікуды. Бывае, гляджу на некаторых бацькоў і разумею: таты з мамамі імкнуцца ад усяго засцерагчы сваіх сына альбо дачку, а важна ўмець іх адпускаяць. Для гэтага патрабуецца мудрасць.

— Ваш бацька раздзяляў маміны метады выхавання?

— Тата імкнуўся заўсёды ўраўнаважыць і згладзіць маміну строгасць. Бывала, яны нават спрачаліся з-за гэтага. Я і сёння адчуваю яго падтрымку і любоў.

— Даводзіцца сутыкацца з непараўменнем на свой адрас з боку іншых людзей?

— Калі іду з палкай, то ведаю, што людзі на мяне азіраюцца, часам нават

могуць неяк не так адказаць, калі проста пытаешся пра нумар аўтобуса. Я разумею: яны так рэагуюць з-за адсутнасці кантактаў з невідучымі. У большасці ў нас ўсё ж вельмі ветлівыя людзі, і яны стараюцца дапамагчы. А прыязджаеш у Маскву — там больш складана: усюды прыезджыя, усе некуды спяшаюцца, бягуць... Я ўвесь час кажу пра неабходнасць разбураць стэрэатыпы. Нам самім трэба часцей заяўляць пра сябе. Выходзіць на вуліцу, удзельнічаць у розных мерапрыемствах — словам, жыць як звычайныя людзі.

— Што вы думаеце пра безбар'ернае асяроддзе?

— У нас, напрыклад, недастаткова гукавых святлафораў. У той жа Маскве яны хоць і не на кожным кроку, але іх шмат. А вось пандусаў з'яўляецца ўсё больш. Аднак калі для калясачнікаў гэта добра, то для невідучых трэба прыдумаць нешта іншае, бо часам немагчыма адрозніць тратуар ад праезнай часткі. Змены адбываюцца, хоць і паступова.

Мама з дзяцінства вучыла мяне думаць, быццам за мной назірае схаваная камера. Таму я ўжо ведаю, як сябе паводзіць.

— Скажыце, пра што марыце, акрамя сцэны?

— Як і любой дзяўчыне мне хочацца стварыць сям'ю. Веру — усяму свой час.

— Для сапраўднага шчасця патрэбен баланс?

— Так, для шчасця мне патрэбна займацца любімай справай і мець побач людзей, якія будуць разумець мяне і падтрымліваць. Але ўжо сёння я адчуваю сябе зусім шчаслівай, бо жыццё пасылае мне добрых людзей. І калі ў кожным дні застанецца рух, то і шчасце не знікне.

Алена ДРАПКО.

Конкурсы

«Я ЛЮБЛЮ БДУ»

Фотасесію ад прафесійнага фатографа абяцаюць у падарунак пераможцам інтэрнэт-фотаконкурсу «Да БДУ — з любоўю». У Белдзяржуніверсітэце стартваў конкурс да Дня ўсіх закаханых.

Хлопцам і дзяўчатам, якія пажадаюць да яго да-

лучыцца, трэба будзе вырашыць няпростую задачу. Да ўдзелу прымаюцца здымкі, на якіх «адлюстраваны ўзаемаадносіны закаханых і іх шчырая радасць ад зносінаў адно з адным». Ну, з гэтым у студэнтаў праблем узнікнуць не павінна. Але ёсць і яшчэ адна ўмова: галоўным атрыбутам фота павінна стаць «выказванне ўдзяч-

насці роднаму ўніверсітэту, аформленае ў любой форме». Вось тут моладзі давядзецца «пакрыатывіць».

Лепшая пара БДУ будзе вызначана 14 лютага шляхам анлайн-галасавання ў сацыяльнай сетцы «ВКонтакте» ў групе «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт».

Надзея НІКАЛАЕВА.

Эканоміка адпачынку

Чамусьці ў нашым грамадстве існуе стэрэатып, што, па-першае, падарожнічаць дорага, а, па-другое, самы танны адпачынак — на Чорным моры: у Крыму ці ў Адэсе. І калі ты кажаш знаёмым, што «зганяў» на тыдзень у Грэцыю, то на цябе глядзяць як на праграміста (у сэнсе як на чалавека з вялікай зарплатай). Хаця насамрэч дабрацца туды можна па цане Крыма.

Каб не еўра, быў бы рай

Квіткі на самалёт да вострава Крыт (з Варшавы да Хані і назад) для нас з жонкай абышліся ў 160 еўра, пражыванне ў кватэры-студыі ў цэнтры старога горада — у 165 еўра за шэсць начовак. Такім чынам, проста дабрацца да Крыта і паваліцца тыдзень на сонечных грэчаскіх пляжах можна за 325 еўра на дваіх (плюс дарога да Варшавы). Ну а ўсе астатнія выдаткі залежаць ад вашага апетыту і ціканасці — ежа, экскурсіі, сувеніры і г. д. А цяпер узгадайце, колькі грошай вы пакінулі мінулым летам у Крыме?!

...Афіцыйнай валютай у Грэцыі з'яўляецца еўра. Цэны на Крыце нізкімі ў параўнанні з беларускімі назваць няк нельга: нават на дробязі яны пачынаюцца ад 1–2 еўра — на нашы грошы гэта ўжо 13–26 тысяч рублёў. Але для грэкаў цэннікі ў еўра не праблема: перада мной мясцовая бабуля закуплівалася ў краме — малачко, хлеб і яшчэ тое-сёе з прадуктаў па дробязі. Касірка ёй кажа: 35 еўра. Бабуля спакойна разлічваецца, а я стаю і прыкідваю, колькі ўсяго можна было б набраць за гэтыя грошы ў мінскім гіпермаркце. Хаця і на Крыце можна знайсці які-небудзь невялічкі харчовы Superfour і ўзяць па акцыі каўбаскі з сырам для «буцікаў».

Харчавацца ў кавярнях — для беларуса з сярэдняй зарплатай у 5 мільёнаў — таксама не варыянт: супчык — 5 еўра, на другое што ўзяць — 8 еўра, сок — 3 еўра... А як удваіх перакусіць, то ўжо за трыццаццю набягае...

СОНЕЧНЫ КРЫТ

Эх, нам бы такое лета...

...Віджэт надвор'я на экране смартфона паказаў: Мінск, +4. Мы з жонкай пераглынуліся — на Крыце было +25.

У кастрычніку, калі мы там былі, на Крыце турыстаў ужо не так шмат: сезон амаль скончаны. Але тут усё роўна цёпла — ловіш сябе на думцы, што нам бы ў Беларусь такое лета, як іх восень. Купацца можна: вада ў моры дастаткова цёпла, хаця, напэўна, дзве гадзіны ў ёй і не прасядзіш. А загараць — дык наогул «песня»: пляжы напрыканцы сезона амаль пустыя. Дарэчы, грэкі ў такі час пачынаюць апранацца цяплей, амаль зусім па-восеньску: туфлі, угі, курткі.

Аказалася, што па-грэчаску наша краіна называецца — Леўкаросія (Λευκωσία). Але гэта не «Левая Расія» (краіна злева ад Расіі), як мы спачатку падумалі, а «Белая Расія».

Канец турыстычнага сезона на Крыце — гэта першыя дні лістапада. Надвор'е быццам бы застаецца тым жа самым, але на вуліцах становіцца пуста: з'ехалі турысты, зачыніліся шматлікія крамы і кавярні... І тут жа відаць, як грэкі пачынаюць рыхтавацца да новага турыстычнага сезона: падфарбоўваюць вокны і нешта рамонтуюць — карацей, робяць усё тое, да чаго не даходзілі рукі ў «гарачы» час.

Асобна скажу пра катой і сабак, для якіх на Крыце не жыццё, а проста казка. Папершае, там заўсёды цёпла, а па-другое, іх там добра кормяць. Уявіце сабе, што шматлікіх вулічных катой грэкі, нягледзячы на крызіс, падкармліваюць «Віскасам»! А таксама тымі стравамі, якія не з'елі наведвальнікі кавярняў.

І яшчэ пра ежу. У вочы беларуса адразу кідаецца, што тыя прысмакі, якія мы вымушаны купляць у крамах, тут

у літаральным сэнсе растуць на дрэвах. Я зараз кажу пра мандарынавыя і аліўкавыя дрэвы ды пальмы з фінікамі. Ну проста сэрца крывёю абліваецца, калі ты бачыш, як фінікі з пальмы пападаюць на брукаванку і па іх ездзяць машыны...

13 кіламетраў суцэльнай прыгажосці

Калі пляжны адпачынак не для вас, то цікавых месцаў для турыстаў на Крыце хапае. Самы зручны і эканомны варыянт для падарожжаў — гэта арандаваць аўто і самім аб'ехаць востраў і ўсе яго цікавыя мясціны. Бо падарожнічаць з экскурсіямі ці самастойна на рэйсавых аўтобусах выйдзе даражэй.

Што паглядзець — выбірайце на свой густ. Але раю — абавязкова наведаць нацыянальны парк «Самарыя». Туды можна даехаць з Хані на звычайным рэйсавым аўтобусе (6,9 еўра за квіток), заплаціць 5 еўра за уваход і... спускацца 13 кіламетраў з гары на дно цясніны! Горы, чысцюткія рэчкі, дзікія козы, старыя паселішчы, месцы для адпачынку з крыніцамі — гэта проста трэба бачыць. Словамі і нават фотаздымкамі з любой колькасцю мегапікселяў такой прыгажосці не перадаць. Спуск, дарэчы, займае каля 5 гадзін, так што запасіцеся цярпеннем і добрым абуткам на тоўстай падэшве. Мы спачатку перажывалі, што будзем апошнімі лузерамі ў кедах, бо ўсе немцы і іншыя еўрапейцы былі ў спецыяльных горных ботах. Але потым супакоіліся, калі

ПА ЦАНЕ КРЫМА

ўбачылі польскую пару: дзяўчына была ў басаножках...

Дык вось, спусціўшыся на дно цясніны і прайшоўшы паміж дзвюма гарамі (самае вузкае месца — 3,5 метра), дарога выводзіць на бераг мора ў невялікае паселішча. Дабрацца сюды можна толь-

кі вось яшчэ прыбіральня ў нацыянальным парку «Самарыя» — не нейкі там класічны драўляны ці пластыкавы біятуалет, а каменны — з унітазам, змывам і зноў жа вадзічкай у кране. І гэта, увага, на турыстычнай сцяжыні ў гарах!

А на аўтастанцыі ў Хані прыбіральня выглядае гэтак жа, як у лепшых рэстаранах Мінска. І, натуральна, яна бясплатная. Наогул, пра аўтастанцыю трэба сказаць асобна. На ёй, у адрозненне ад беларускіх, літаральна хочацца драбязі — ад прадуктаў да сувеніраў. На сценах памяшкання вісяць тэлевізары. Каля акенца з інфармацыяй ляжаць паперкі з раздрукаваным на прынтары раскладам руху аўтобусаў — калі трэба, можна ўзяць з сабой. Цікава, што на аўтастанцыі ёсць чалавек, які, як мы зразумелі, адказвае за парадак. Гэта салідны мужчына, які ходзіць па ўсёй аўтастанцыі і вырашае розныя пытанні: падказвае пасажырам, дзе які аўтобус, сочыць, каб на тэрыторыі аўтастанцыі не паркаваліся машыны, ставіць роўна крэслы і г. д. І адначасова перагаворваецца з вадзіцелямі, касірамі і пасажырамі. Карацей, паводзіць сябе там як сапраўдны гаспадар.

Горы, чысцюткія рэчкі, дзікія козы, старыя паселішчы, месцы для адпачынку з крыніцамі — гэта проста трэба бачыць.

Пару слоў пра дарогі на Крыце: за горадамі яны добрыя і даволі шырокія, нават у гарах з невялікай узбочнай і адбойнікамі. А вось вуліцы Хані — вузкія, і з улікам прыпаркаваных машын праезд па іх з'яўляецца справай амаль што ювелірнай. Да таго ж правілы дарожнага руху выконваюцца кіроўцамі і пешаходамі даволі ўмоўна: перайсці дарогу ці праехаць скрыжаванне на «чырвоны» — гэта для грэкаў нармальна. Але пры гэтым аварый мы не бачылі: удзельнікі дарожнага руху ставяцца адзін да аднаго з павагай, нават парушальніка правілаў спакойна прапускаць і не пасігналяць. Машыны ў Хані амаль усе маленькія — джыпаў вельмі мала, бо па горадзе на іх асабліва не панамяўрыруеш.

Крызіс — не нагода для суму

Знаёмыя пытаюць: ну як там крызіс у Грэцыі? Не відаць па жыхарах Крыта, што там нейкі крызіс — яны, памойму, не вельмі перажываюць на гэты конт. Няма там такіх панурых твараў, як раніцай у мінскім метро.

Дарэчы, наконт жыхароў Крыта: склалася такое ўражанне, што ўсе яны такія... душэўныя. Іх хлебам не кармі, а дай пагаварыць. Яны як паміж сабой пастаянна размаўляюць, так могуць спакойна і да цябе падысці ды завесці размову: спытаць, адкуль прыехаў, раскажаць нешта пра сябе, падкажаць штосьці або дапамагчы — нават калі ты гэтага не просіш. І, што цікава, амаль усе з іх ведаюць англійскую мову — як маладыя, так і старыя. На пляжы сустрапі пажылога грэка з вазком і дзвюма ўнучкамі, якія разбегліся ў розныя бакі пляжу. Ён пачаў нам нешта раскаваць на грэчаскай мове, але потым, убачыўшы, што мы нічога не разумеем, спакойна перайшоў на «інгліш»: паскардзіўся, што ўпраўляцца з унучкамі — гэта «біг праблем!». Усміхнуўся нам, і, шчаслівы, пайшоў збіраць іх у вазок.

Турыстаў грэкі любяць і шануюць, бо з турызму, па сутнасці, яны і жывуць. Некаторыя з тамтэйшых ведаюць пра Беларусь, але не ўсе — часам даводзілася тлумачыць дадаткова, што ж гэта за дзіўная краіна. Адзін грэк прадаваў з прыпаркаванага на рагу вуліцы пікапа вінаград і, вядома ж, пакуль ўзважваў нам кілаграмчык, пачаў пытацца, адкуль мы прыехалі. І ўсё перапытваў: «Раша? Польшка? Юкрэйн?» Прышлося на пальцах паказаць, што Беларусь — гэта асобная краіна пасярэдзіне. Назаўтра, калі мы зноў прыйшлі па вінаград, ён узрадаваўся нам як родным і заявіў, што ведае, дзе Беларусь. Відаць, перапытаў у сваіх ці звернуўся з картамі. Аказалася, што па-грэчаску наша краіна называецца — Леўкаросія (Λευκωσία). Але гэта не «Левая Расія» (краіна злева ад Расіі), як мы спачатку падумалі, а «Белая Расія».

Яшчэ адзін грэк, які разам з малой дачушкай гандляваў сувенірамі, цікавіўся, на якой мове размаўляюць у Беларусі. Мы навучылі яго казаць «дзякуй» замест «спасибо» — ён тут жа гэта ўсё растлумачыў сваёй дачцэ. Так што не здзіўляйцеся, калі на Крыце вам нехта скажа «дзякуй» за пакупку.

Павел БЕРАСКЕЎ. Фота аўтара.

падала дакументы ў мастацкую школу і паспяхова здала экзамены. Выкладчыкі адгукаюцца аб Вользе як аб стараннай і мэтанакіраванай вучаніцы. Дзяўчына — увасабленне сваёй дыпломнай працы, лялькі «Анёл-на-тхняльнік», за якую яна, дарэчы, атрымала 10 балаў. Гэтая лялька месяц цешыла вочы наведвальнікаў выставачнай залы гарадской бібліятэкі імя У. У. Маякоўскага. «Мой дыпломны праект быў вельмі карпатлівым, — прызнаецца Вольга, — я вельмі старалася, бо разумела, што гэта — вынік усёй працы за час навучання ў мастацкай школе».

Вольга — не толькі таленавітая мастачка, але яшчэ і добрая вучаніца. Гэта надзвычай таленавіты і творчы чалавек. Яна цікавіцца нацыянальнай культурай і беларускай мовай. Дзяўчына чуйная да паэтычнага слова і вобразаў, любіць наведваць тэатр і розныя

СВЯТЛО ПАМЯЦІ ПАЛЕСКАГА МАРЭСЬЕВА

Сцежкі, шляхі, дарогі... Іх так многа на нашай зямлі. Людзі самі выбіраюць, на якую дарогу ступіць і чым кіравацца ў гэтым жыцці. «Жыццё пражыць — не поле перайсці», — сцвярджае народная мудрасць. Гэта мудрасць мільянаў людзей, якія прайшлі праз мноства выпрабаванняў на сваім шляху.

Нялёгкім быў шлях і майго дзядулі Паўла Ігнацэвіча Канопліча, чалавека, які прысвяціў усё сваё жыццё людзям. «Палескі Марэсьеў» — менавіта так называюць дзядулю на радзіме.

Родам ён з вёскі Замошша Лельчыцкага раёна, з сялянскай сям'і. З самага маленства дапамагаў бацькам, быў пастухом. Скончыў тры класы мясцовай школы.

Працаваць пачаў у 1935 годзе ў калгасе «Перамога» пасля заканчэння курсаў трактарыстаў пры Лельчыцкай МТС. Дзядуля неаднаразова казаў нам, што ён з вялікай радасцю і задавальненнем набываў гэтую прафесію.

Затым яго прызвалі на службу ў армію. Удзельнічаў у вайне з белафінамі, вызваляў Заходнюю Беларусь і Украіну ад панскай Польшчы. У гады Вялікай Айчыннай вайны ваяваў у партызанскім атрадзе імя Калініна Лельчыцкай партызанскай бригады.

Дзень 10 красавіка 1944 года стаў самым страшным і жудасным для дзядулі. Ідучы на заданне ў складзе партызанскай разведкі, непадалёку ад роднай вёскі ён падарваўся на міне. Яму ампутавалі ступні абедзвюх ног. Больш за год урачы змагаліся за яго жыццё. Горкім было вяртанне дадому інваліда I групы ў няпоўныя 30 гадоў.

Напачатку дзядулю здавалася, што ўсё ўжо страчана, што ніколі ён не будзе займацца сваёй любімай справай. Аднак паверыць у сябе і свае сілы дапамаглі людзі. Падтрымала ў цяжкія хвіліны і любімая дзядуля, мая бабуля.

Як чалавек моцнай волі і мужнасці, мой дзядуля не спалохаўся цяжкасцяў. Прачытаўшы кнігу Барыса Палаява «Аповесць пра сапраўднага чалавека», у думках ён увяў і сабе вобраз Аляксея Марэсьева. І дзякуючы ўпартым намаганням у 1947 годзе дзядуля зноў сеў за руль трактара і працаваў механізатарам аж да самага выхаду на заслужаны адпачынак.

Радзіма высокая ацаніла яго заслугі. За дасягнутыя поспехі ў 1966 годзе дзядулі было прысвоена званне Героя Сацыялістычнай Працы з уручэннем ордэна Леніна і медаля «Залатая Зорка». Ён таксама ўзнагароджаны медалямі «20 гадоў Перамогі савецкага народа ў Вялікай Айчыннай вайне 1941–1945 гг.», «30 гадоў Перамогі савецкага народа ў Вя-

ПРА АЎТАРА

Паўлу 13 гадоў, пакуль ён — самы юны па ўзросце ўдзельнік конкурсу. Пра сябе хлопец напісаў, што цікавіцца гісторыяй свайго краю. «З'яўляючыся экскурсаводам школьнага краязнаўчага музея, прымаю актыўны ўдзел у аднаўленні і захаванні імёнаў і гістарычных здзяйсненняў людзей, што праславілі наш край сваёй баявой, творчай і прафесійнай дзейнасцю». Цікавая інфармацыя, але, пагадзіцеся, гучыць неяк афіцыйна, праўда?

Калі мы патэлефанавалі Паўлу, той быў больш гаваркім. Распавёў, што ў школе яшчэ наведвае гурток «Майстар», дзе вучыцца вырабляць розныя рэчы сваімі рукамі з драўніны. Чытаць, паводле яго слоў, любіць Пушкіна. Сям'я мае гаспадарку — карову, свіней, сабаку, кошку, Павел дапамагае бацькам з усім гэтым спраўляцца. Умее і карову падаіць, і свіней пакарміць. Кажы, што па вясне вельмі любіць ездзіць па бярозавік. А пакуль хацеў бы стаць... Кім бы вы думалі? Дальнабойчыкам! А таму цікавіцца яшчэ і аўтамабілямі.

лікай Айчыннай вайне 1941–1945 гг.», медалём «За доблесную працу. У азнаменаванне 100-годдзя з дня нараджэння У.І. Леніна», «60 гадоў Узброеных Сіл СССР».

Дзядуля прымаў актыўны ўдзел і ў грамадскім жыцці: выбіраўся дэпутатам Вярхоўнага Савета БССР, членам райкама КПБ, дэпутатам раённага і сельскага Саветаў народных дэпутатаў. Ён заўсёды карыстаўся вялікім аўтарытэтам і павагай сярод землякоў. Менавіта такім нялёгкім быў жыццёвы шлях палескага Марэсьева.

Згадваючы пра дзядулю, мае родзічы не раз падкрэслівалі, што ён заўсёды вучыў іх быць сумленнымі, чутымі, працавітымі, адказна ставіцца да сваёй справы. Такімі мы і імкнёмся быць.

Правільна гавораць, што кожны — гаспадар свайго лёсу. І жыццё майго дзядулі — яскравае таму пацвярджэнне. Як ні цяжка было яму, аднак ён прайшоў свой зямны шлях годна і з узнатой галавой.

Жыццё яго — яркае святло. Таму мой абавязак на зямлі — працягнуць добрыя справы дзядулі. Праляцяць гады, многае забудзецца, але я спадзяюся, што свечка памяці, запаленая ў сэрцах людзей, не згасне ніколі.

**Павел КАНОПЛІЧ, вучань 8 класа
Замошскай базавай школы
Лельчыцкага раёна.**

МАЛЮЮ — ЗНАЧЫЦЬ ЖЫВУ!

У сярэдняй школе № 14 г. Наваполацка прайшла першая выстава карцін выпускніцы мастацкай школы імя І. Ф. Хруцкага Вольгі Краўчанкі. Там былі прадстаўлены дзевяць лепшых карцін, намалюваных дзяўчынай на працягу пяці гадоў навучання ў мастацкай школе. На гэтым невялікім, але значным для Вольгі мерапрыемстве прысутнічалі яе бацькі, настаўнікі і лепшыя сябры. У адрас маладога аўтара цудоўных карцін было сказана шмат цёплых слоў.

Безумоўна, Бог надзяліў гэтую светлую дзяўчынку талентам. Яшчэ ў дзіцячым садку Волечка з радасцю выконвала просьбы выхавальнікаў і стварала няпростыя для дзіцяці малюнкi. Малявала, дарэчы, не горш за саміх выхавальнікаў.

Па патрабаванні першай настаўніцы Любаві Іванаўны Дуднічэнкі ў 11 гадоў Вольга

выставы ў музеях. Яна старанная, адказная, добразычлівая. Вольгу паважаюць і любяць аднакласнікі і настаўнікі-прадметнікі, — кажа класны кіраўнік Ірына Ахмедаўна Мятлюк. — Яшчэ яна заўсёды выконвае ўсе творчыя заданні ў школе, а на перапынках не губляе часу дарма: малюе партрэты аднакласнікаў».

У летні час, калі няма заняткаў у школе, Вольга займаецца спортам. Кожны вечар яна выходзіць на пяцікіламетровыя прабежкі. А калі надвор'е не спрыяе, замяняе бег спартыўнай хадзьбой. «Кожны чалавек павінен прысвячаць частку свайго часу спорту. Я ўжо даўно адмовілася ад грамадскага транспарту і амаль заўсёды перасоўваюся пешшу. Лічу, што хадзьба карысная для здароўя і фігуры». Калі выпадае вольны дзень, Вольга адпраўляецца на трэніроўку па валейболе.

Такой разнастайнай паўстала перад намі Вольга Краўчанка. Гэтая разумная, творчая, спагадлівая, спартыўная і пазітыўная дзяўчына можа паслужыць выдатным прыкладам для многіх, хто яшчэ не знайшоў сваё месца ў жыцці, не заўважаў у сабе прыродныя таленты. Вольга развівае ўсе свае здольнасці і навыкі і не спыняецца на дасягнутым. «Дасканаласці няма мяжы», — лічыць яна і жыве актыўна і насычана.

Сваю будучую прафесію Вольга хоча звязаць з мастацтвам. Вырасла вучыцца на дызайнера. Нам застаецца пажадаць гэтай таленавітай дзяўчыне творчага натхнення, паспяховага паступлення і шмат новых асабістых выстаў, якія будуць заўважаны мастацкімі крытыкамі.

**Лізавета МАЙСЯЁНАК,
вучаніца 11 класа сярэдняй школы № 14
г. Наваполацка.**

ПРА АЎТАРА

Лізавета 16 гадоў. Гавораць пра сябе, дзяўчына была не шматслоўнай. Але, з іншага боку, у некалькіх фразях паведамліла шмат цікавай інфармацыі. Паслухаем?

— Да 9 класа займалася танцамі, музыкай і сальфеджыя. Ужо даўно прытрымліваюся правілаў здаровага ладу жыцця, — распавяла Лізавета. — Я вельмі люблю спорт. Займаюся лёгкай атлетыкай, раней займалася валейболам. Цяпер выступаю за школьную каманду па баскетболе. Я вялікая «фанатка» футбола. У вольны час люблю пачытаць. Часам пішу вершы. Па жыцці я — аптыміст.

МАГІЯ ГУКАЎ АД МАРКА

Музыка адчыняе чалавеку дзверы ў іншы свет, у якім можна абысціся без слоў: тут пануюць гукі. Музыка гучыць унутры нас... Мелодыя, тэмбр — у сэрцы кожнага яны свае, асаблівыя і непаўторныя. Пісаць музыку могуць толькі чутлыя і глыбокія людзі, здольныя выказаць свае эмоцыі, думкі з дапамогай гукаў. Мелодыя, якая іграе ў іх сэрцы, яны могуць запісаць на паперы і тым самым даць магчымасць свету яе пачуць. А гэта — як упусціць кагосьці ў сваю душу.

Я хачу раскажаць пра школьніка, пра звычайнага шаснаццацігадовага хлопца і па «сумяшчальніцтве»

маладога кампазітара з Наваполацка, Марка Сяргеява.

— Музыкай я захапляюся гадоў з пяці, але пісаць яе пачаў толькі год-паўтара таму, — распавядае Марк. — Для мяне музыка — гэта яшчэ адзін спосаб, які дазваляе людзям адчуваць эмоцыі. Раней я хадзіў у музычную школу, але праз два гады перастаў. Ідэя напісаць свой твор узнікла яшчэ да з'яўлення майго цяперашняга сінтэзатара, калі ў мяне быў дзіцячы, цацачны, на тры актавы. Але для асноўнай мелодыі гэтага хапала.

— Што натхняе цябе на напісанне музыкі?

— Крыніц натхнення як такіх няма. Для таго, каб штосьці напісаць, мне трэба сесці за музычны інструмент і трохі падумаць, што я чакаю ад той ці іншай мелодыі. Перавагу

адаю інструментальным жанрам. Але ў мяне ёсць некалькі незапісаных песень у стылі «поп-панк».

— Ты як кампазітар імкнешся да прызнання ці пішаш больш для сябе?

— Пішу для сябе і для людзей. Вядома, прыемна, калі ў тваёй творчасці ёсць шмат прыхільнікаў, але падобным пакуль што я пахваліцца не магу. Хоць і ў мяне ёсць сталыя слухачы. Галоўным чынам, гэта людзі, з якімі я працую, мае сябры, бацькі, ну і трохі прыхільнікаў на сайце ProtonDj. Музыку я запісваю дома, самастойна. Праўда, калі мне раптам спатрэбіцца гітарная партыя, я звяртаюся да сябра.

— Як да твайго захаплення стаяцца бацькі і сябры?

— Сябры падтрымліваюць, а бацькі спачатку лічылі яго чарговым мімалётным хобі, але цяпер іх меркаванне змянілася. Ды і сам я паступова стаўлюся да свайго захаплення ўсё больш сур'ёзна, настолькі, каб думаць пра яго як пра сваю будучую кар'еру. Бо менавіта да гэтага ляжыць мая душа.

— Ці спрабаваў ты пісаць тэксты песень?

— Так. Вакалістка з Расіі Ганна Ярохіна цяпер працуе над вымаўленнем англійскай для запісу вакалу да майго трэка пад назвай Temporal gain.

— Якія творчыя планы на будучыню?

— Дапісаць саўндтрэк да вэб-серыяла знаёмага з Іашкар-Алы. Хачу зняць і свой вэб-серыял, але гэта больш аддаленая будучыня.

— Які ў цябе любімы музычныя групы, спевакі?

— О, іх тысячы! Мюрэй Голд, Браян Тайлер, Дэні Элфман, Two Steps from hell, яшчэ слухаю амерыканскую класіку кантры і блюзу ў асобе Джоні Кэша і Лайтніна Хопкіна. Я наогул меламаман.

— Хто твой галоўны крытык?

— Верагодна, я сам. Але калі мне патрабуецца нечае аўтарытэтнае меркаванне, то я звяртаюся да сваёй сяброўкі з Самары. Яна сама піша музыку, і ў гэтай справе ў яе больш досведу.

— Калі б ты злавіў залатую рыбку, то якія тры жаданні загадаў бы?

— Першае жаданне — бясконца колькасць жаданняў, другое — пісьмовае пацвярджэнне на кожнае маё жаданае жаданне з апісаннем дакладных наступстваў. Ну, а потым — жыццё прыпяваючы.

...Цяжка ўявіць наша жыццё без музыкі. Як казаў старажытны грэ-

часкі філосаф Платон: «Музыка натхняе ўвесь сусвет, забяспечвае душу крыламі, спрыяе палёту ўяўлення; музыка надае жыццё і веселасць усяму існуючаму... Яе можна назваць увасабленнем усяго прыгожага і ўсяго ўзнёслага».

**Арына КАГАЛЁНАК,
вучаніца 10 класа гімназіі № 2
г. Наваполацка.
Фота аўтара.**

Уладзімір Мажылоўскі
дваццаць шэсць гадоў працаваў
дырэктарам Барунскай
васьмігодкі на Віцебшчыне,
а цяпер узначалыяе аддзяленне
для састарэлых грамадзян
у Браслаўскім тэрытарыяльным
цэнтры сацыяльнага
абслугоўвання насельніцтва.
І піша тым часам аповесці, якімі
захалпяецца інтэлектуальная
і свядомая моладзь. Яго
«Спіраль гісторыі» — сапраўдная
спружына для ўдзячнага чытача.

Аповесць надрукавана ў студзеньскім нумары часопіса «Маладосць».

Узбуджаны відовішчам смерці і пахам крыві, вялікі князь маскоўскі Дзмітрый ірваўся ў самую гушчу сечы. У пакаменчаным, акрываўленым панцыры, змяніўшы чарговага каня, ён з шалёным бляскам у вачах кідаўся на ворага, сек, не даваў нікому лігасці. Ён бачыў, што яго раці перамаглі, разумеў, што трэба спыніцца, аднак ніяк не мог утаймаваць у сабе прыхаванай лютасці да татар, якія больш стагоддзя трымалі яго род у палоне страху. Ён і не хацеў спыняцца. Дзмітрый сек, сек, сек... З кожным выдыхам ён высякаў у сабе той старадаўні жах, тое халуйскае, рабскае, што паспела прарасці нябачнымі карэньчыкамі ў душах многіх яго падданных, ды і ў ім самім. І, напэўна, калі б Брэнка не перахапіў яго каня, то Дзмітрый кінуўся б праследваць уцякаючых ворагаў. Аднак...

— Уставай, соня! — нехта ўпарта трос мяне за плячо. — Уставай, інакш спознішся на працу!

— Якая праца? — квола, канчаткова не адышоўшы ад сну, заярэчыў я. — Сёння ж субота!

— Ну і што. У цябе факультатыў у дзвятым класе.

І праўда, у суботу ў мяне ў дзвятым класе факультатыў па гісторыі. Трэба падымацца. Шкада толькі, што жонка разбудзіла так рана. Пачакала б крышачку, дала б дагледзець сон. Проста цікава, ці застаўся жывым Цімоха? І хаця я ведаў, што ў сечы ля Вожа згуба маскавітаў была невялікай, каля трох сотняў воінаў, але ўсё ж было шкада, што жонка не дала дагледзець сон да канца.

Я ўстаў, прывёў сябе ў парадак і, па звычцы, пацягнуўся на кухню, бо прывык да такога рэжыму за дваццаць пяць гадоў сямейнага жыцця. Ён мне падабаўся, і я ніколі не думаў мяняць яго нават у дробязях...

Са сваёй жонкай я пазнаёміўся ў далёкія студэнцкія гады. Я, дваццаціпяцігадовы выпускнік універсітэта, і яна — маладзенькая першакурсніца. За маімі плячыма была служ-

ба ў радах Савецкай Арміі, які-ніякі жыццёвы вопыт. За яе ж — сярэдняя школа ў далёкім пасёлку на поўначы Віцебскай вобласці.

А злучыла нас банальная спрэчка. Такія дыспуты між студэнтамі часта ўзніклі на нашым гістарычным факультэце. Здаралася, што яны працягваліся і на перапынках, перацякалі нават у сталуюку. Справа ў тым, што адну і тую ж гістарычную падзею кожны можа трак-

«Баторыя атруцілі па замове магутных пратэстанцкіх колаў Кароны і Літвы, якія баяліся ўзмацнення каталіцызму пасля заваявання ім Масковіі», — вось што даводзіў мой сябар Кастусь. Я ўжо з ім не спрачаўся, стаміўся. Уважліва вывучаў цэны ў меню студэнцкай сталуюкі і думаў толькі пра тое, ці хопіць у мяне грошай разлічыцца за яшчэ адну шклянку смятаны. А Косця не адступаў, усё даказваў сваю праўду.

Уладзімір МАЖЫЛОЎСКІ

СПІРАЛЬ ГІСТОРЫІ

Урывак з аповесці

таваць па-свойму, зыходзячы з уласнага бачання гістарычнай перспектывы, уласнага адчування нацыянальнай годнасці ці веравызначэння. Да боек такія дыспуты не даходзілі, аднак, здаралася, апаненты разыходзіліся ворагамі.

У той дзень сярод студэнтаў нашай групы ўзнікла спрэчка наконт смерці Стэфана Баторыя. Адны, у тым ліку і я, даказвалі, што ён памёр сваёй смерцю з-за хворых нырак. Другія — што яго атруцілі. Прычым другія не хацелі нават слухаць ні пра паказанні яго лекараў Міколы Бучэла і Сімона, ні пра заключэнне, зробленае па выніках анатаміравання цела памерлага, ні пра пісьмовае апісанне хваробы караля, якое зрабіў Сімоні на парадзе літоўскага дварнага маршалка Радзівіла.

— Ды атруцілі Баторыя, вы маеце рацыю, — раптоўна падтрымала яго дзядучо, што стаяла перада мной у чарзе. — Я пра гэта яшчэ са школы памятаю. Але атруцілі не ворагі, а ўласныя хворыя ныркі. Яго арганізм не мог да бясконцасці змагацца з атрутнымі прадуктамі абмену рэчываў. Магчыма, калі б ён быў на дыеце і не піў кувлямі моцнае венгерскае віно, то яшчэ працягнуў бы год-другі. А так...

Хіба пасля такога адказу я мог застацца аб'якавым да Насці?

У школу прыйшоў а палове адзінаццатай. У настаўніцкай пуста — субота ж! Цішыню парухалі толькі гукі спрэчкі, што даносіліся з кабінета дырэктара. Галасы гучалі мужчынскія.

Я не стаў прыслухоўвацца — склочніцкі характар дырэктара мне добра вядомы. Не хацелася чарговы раз трапляць пад раздачу, псаваць суботні настрой.

Я дастаў план заняткаў, яшчэ раз прагледзеў этапы яго правядзення, выйшаў у калідор. Амаль тут жа за мной выскачыў і настаўнік фізічнай культуры Юрый Васільевіч. «Тваю маці! — выпускай фізрук пару разам з лаянкай. —

я, а не дырэктар, расслабілася, павіталася ў адказ. «А дзе шэф?» — я паказаў на кабінет дырэктара. — «Толькі што некуды выйшаў, — прашапталі яна, быццам раскрывала страшэнны сакрэт і, азірнуўшыся на дзверы, дадала: — Злосны!»

Я ўзяў класны журнал і накіраваўся да кабінета гісторыі. Адчыніўшы дзверы ў клас, я на імгненне спыніўся. Вучні дружна, бы па камандзе, падскочылі з месцаў і застылі ў маўклівым чаканні. Мяне гэта здзівіла, бо звычайна, калі я прыходзіў у 9 «А», мяне сустракала не цішыня. На апошняй парце, ля самай сцяны, сядзеў дырэктар школы і са здэклівай усмешкай назіраў за маёй разгубленасцю. «Мог бы і папярэдзіць, — зразумеў я прычыну нязвычайнай цішыні і, усміхнуўшыся вучням, матнуў галавой: — Добры дзень, дзеці. Сядайце».

Урок пачаўся. — Сёння пагаворым пра Кулікоўскую бітву. Пастараемся быць аб'ектыўнымі. Спынімся на левым беразе Дона, насупраць прытока Няпрадвы...

Футбол яму не падабаецца. Бачыш — неэстэтычна! Яму давай бадмінтон! Эстэт! — Васільевіч заўважыў мяне, спыніўся. — Слухай, Рыгоравіч, ён жалезным поціскам абхапіў маю руку, — а пайшлі да мяне ў інвентарную. Стрэс трэба зняць пасля размовы з гэтым ёлупнем». — «Урок у мяне, — адмовіўся я. — Дзеці ж адразу заўважаць». — «Дзеці заўважаць, — сумна пагадзіўся ён і адпусціў маю руку. — Яны ўсё заўважаюць і, павер мне, ведаюць паболей нашага».

Правёўшы фізрука да спартыўнай залы, я вярнуўся ў настаўніцкую. Там было ціха і пуста, — толькі тэхнічка працірала кветкі і нешта шэптамі распавядала. Я павітаўся. Жанчына спалохана сцялася, аднак, убачыўшы, што гэта

Хутка я так захапіўся, што забыўся пра ўсё на свеце. Я быў там, у мінулым, на полі Куліковым. Я ўвачавідкі назіраў за ходам крывавай бітвы і разам з Цімохам адбіваў шалёныя атакі закаваных у сталёную браню тэўтонскіх рыцараў ды французскіх тампліераў...

Вялікая стрэлька гадзінніка адлічвала хвіліны ўрока. Дзеці сядзелі і слухалі, бы зачараваныя. Дырэктар таксама ўважліва слухаў і толькі час ад часу рабіў нейкія запісы ў сваім нататніку.

Сэрца і нагадзілі

А СНЕГ ІШОЎ, НЕ ВЕДАЎ...

Сёння Вольга прачнулася вельмі рана, ледзь развіднела. Нешта казачнае і да болю знаёмае цягнула яе да акна. На двары ціха ішоў снег, ветру не было; дрэвы, апанутыя ў белае адзенне, стаялі нерухомыя, нібы зачараваныя. Такім надвор'ем прырода апошнім часам рэдка пецціла людзей узімку!

Пад уражаннем таго, што адбывалася за акном, Вольга перавяла свой здзіўлены позірк на новы, нядаўна куплены ёю календар.

«1 снежня. Першы дзень зімы. А надвор'е такое, як тры гады таму», — прашапталі яна, не маючы магчымасці адысці ад акна.

Маленькай яна заўсёды любіла сядзець каля акна, глядзець на навакольны свет, у якім кожны дзень нешта адбываецца — добрае і не вельмі...

Дзяўчына пасталела. Зараз яе думкі былі далёкімі ад разважанняў маленькай Вольгі.

Сёння 1 снежня. Пачатак зімы. І роўна тры гады, як яна сустрэла свайго каханага Валодзю. Гэта было так нечакана для яе і, мабыць, для яго таксама. Але час ішоў, Вольга сама не зразумела, як сяброўства змянілася на штосці іншае, дагэтуль ёю не спазнанае. Яна па-сапраўднаму пакахала яго, хлопца з цёмнымі вачыма і ласкавай усмешкай.

Ёй успаміналася, як калісьці яны разам ішлі па парку, не бачачы анікога, размаўлялі пра ўсё на свеце, смяяліся. І яна пачула ад Валодзі доўгачаканыя словы: «Маё сэрца назаўсёды будзе належаць табе адной!» Не ведаючы, што адказаць, яна прашапталі: «А маё сэрца заўсёды будзе з табою».

Здавалася, што для сапраўднага шчасця гэтым двамі ўсяго толькі трэба было быць побач. Але... Праз некалькі месяцаў Валодзя паехаў працаваць за мяжу. Цяпер яны далёка адно ад аднаго, іх раздзяляюць тысячы кіламетраў.

«Дзе ж ён цяпер? Як жыве? — пыталася Вольга ва ўсяго свету. — Чаму ж ён не піша? Мабыць, думае, што я не чакаю яго. Як жа я хачу яго ўбачыць, адчуць на сабе ласкавы позірк! Няўжо ён забыўся пра мяне, сваю Вольгу? Не, ён не мог! Ён помніць мяне. Ён павінен у хуткім часе напісаць або патэлефанаваць! Не можа ён так проста забыць тую, якой належыць яго сэрца!»

...А снег усё ішоў, утвараючы сумёты. Вольга сядзела адна, думала, успамінала... Яна сустракала новы дзень з надзеяй на лепшае.

Святлана ЧЫЖЫК,
вучаніца 11 класа СШ № 3 г. Беразіно.

Фота Яўгена Пясецкага.

Зімовае — доўгачаканае

Як патрапіць у дзядзінства?

Вось і зіма прыйшла да памяці — нарэшце ідзе снег! У такое надвор'е лепш сядзець дома і назіраць за снегападам з акна... Прыгожа мяце, сыпле... Вось бы зноў адкруціць стужку назад і сустрэць Новы год са снегам... А калі едзеш на машыне ў такое надвор'е, дык здаецца, што вась-вось падхопіць цябе разам з ёй і закруціць, як фанцік, як цацку. Дарогі не відаць... Можна сказаць, што едзеш «навобмац».

Сапраўды, няма нічога больш цудоўнага зімой, чым снегапад. Вунь хлапчук гадоў пяці падняў галаву і ловіць сняжынку. Як гэта цудоўна! Калісьці сама такой была... Крыштальныя сняжынкі, гуляючы, пырхаюць над зямлёй, кладуцца нячутна, нават далікатна, быццам баючыся патрывожыць асфальт. Усё гэта асвятляюць промні самотнага ліхтара. Дрэвы застылі, дачакаўшыся цуду. Вось яна — зімовая казка!

Варта толькі зірнуць — і ўжо не адарвацца ад цудоўнага малюнка. Забываецца ўсё: праблемы, няўдачы, крыўды... Іскрыстая сняжынка надаюць настрою. У думках міжволі вяртаюся ў дзядзінства... Ніякіх дарослых, толькі дзеці. Цяпер усё проста, без праблем... А калі ўдумацца, дык усё дарослыя ў душы заўсёды застаюцца дзецьмі. Яны быццам бы не сталюць, а проста адаптуюцца да новых рэалій пад уплывам часу. У іх з'яўляецца адказнасць за ўчынкi. А «цацкі» становяцца большымі...

Мы ў дзядзінстве, таму што прыйшла зіма. — Добры дзень, дарагая! Мяці! Кружы! Як нам часам не хапае гэтых успамінаў!..

Кацярына ЛЯСУН.

Самыя — самыя

Валанцёрства з «прафесійным» падыходам

Пераможца рэспубліканскага конкурсу БРСМ «Валанцёр года — «Добрае сэрца» ў намінацыі «Асабісты ўклад» стала студэнтка Мінскага гарадскога лінгвістычнага ўніверсітэта **Марыя ВОІНАВА**. Пад кіраўніцтвам **Марыі** на базе валанцёрскага атрада «Мы — дзеці» быў створаны дзіцячы тэатр «Разам у казку». Запаветная мара дзяўчыны — адкрыць свой дабрачынны фонд для дзяцей-сірот і дарыць ім казку і ўсмішку кожны дзень. **Марыя** лічыць, што нават самае нязначнае намаганне можа прымусіць дзяцей усміхнуцца...

Старт рэспубліканскаму конкурсу быў дадзены ў сакавіку 2013 года. Конкурс праводзіўся на раённым, абласным і рэспубліканскім узроўнях. Увесь гэты час журы пільна сачыла за поспехамі на ніве валанцёрства кожнага з удзельнікаў. Пераможцы вызначаліся ў пяці намінацыях.

Званне «Лепшага валанцёрскага атрада» заваявала арганізацыя БРСМ Барысаўскага дзяржаўнага медыцынскага каледжа — атрад «Міласэрнасць». У будучых медыкаў падыход да валанцёрства прафесійны: калі лекцыі аб шкодзе курэння — то з поўным навуковым абгрунтаваннем, калі догляд за цяжкахворымі — то па ўсіх правілах сястрынскай справы. Альтруістаў з «Міласэрнасці» з нецярпліваасцю чакаюць у Барысаўскім доме дзіцяці і аддзяленні дзіцячых інфекцый гарадской бальніцы, у гарадскім таварыстве інвалідаў і дзіцячым садку для дзяцей з асаблівасцямі псіхафізічнага развіцця.

У намінацыі «Лепшае масавае мерапрыемства» перамога атрад «Разам» першаснай арганізацыі БРСМ Віцебскага дзяржаўнага акадэміі ветэрынарнай медыцыны. У намінацыі «Лепшая сацыяльная рэклама» — атрад «Талісман» Пліскага сярэдняй школы Смалявіцкага раёна, а ў намінацыі «Валанцёрскія справы — у фотааб'ектыве» — атрад «Рытм жыцця» Слаўгарадскага раённага камітэта БРСМ.

Моладзевы валанцёрскі рух БРСМ «Добрае сэрца» — адзін з вядучых кірункаў дзейнасці Беларускага рэспубліканскага саюза моладзі. 24 тысячы чалавек (891 валанцёрскі атрад) аказваюць дабрачынную дапамогу ветэранам, інвалідам, дзеці-сіротам, дапамагаюць аднаўляць храмы і цэрквы, гістарычныя аб'екты, займаюцца добраўпарадкаваннем воінскіх пахаванняў. Сярод найбольш яркіх праектаў — дабрачынны нон-стоп марафон «Усе фарбы для цябе», «У школу — з «Добрым сэрцам». Падчас акцыі «Запішыся валанцёрам-2014» па аказанні дапамогі ў правядзенні чэмпіянату свету па хакеі ў банк даных праз Саюз моладзі паступілі 308 заявак. Валанцёры БРСМ былі задзейнічаны летась на чэмпіянаце Еўропы па боксе, у VIII Форуме творчай і навуковай інтэлігенцыі дзяржаў — удзельніц СНД. А падчас знаходжання ў Мінску хрысціянскай рэліквіі — Дароў валхвоў — валанцёры БРСМ кансультавалі шматлікіх паломнікаў, прапанавалі ім сагрэцца ў спецыяльна абсталяваных палатках, разнесілі гарбату.

Надзея СЯРГЕЕВА.

SEX-БАЛАСЫ

КОЖНАМУ ЧЛЕНУ —
ЛІЧЫЛЬНІК?

Вы чулі, што нядаўна ляпнуў лідар ЛДПР Жырыноўскі? О, вы шмат страцілі, калі прапусцілі чарговы перл гэтага «сына юрыста». Дык вось, ні многа, ні мала Уладзімір Вольфавіч заявіў аб увядзенні нарматываў для... палавога жыцця членаў партыі. Вось так! Жырыноўскі запатрабаваў (!) ад аднапартыйцаў займацца сексам не часцей, чым адзін раз у квартал. І каб ніякіх там, разумееш, зрываў! Гэта вам не колішняе бальшавіцкае, што ўзнікла на заранку новай улады — пра камсамолку, якая не павінна адмаўляцца камсамольцу! Якія там вольнасці? Нарматыў, члены (партыі, вядома), даведзены, будзьце ласкавыя прытрымлівацца. Здаровы лад жыцця ўключае ў сябе ў тым ліку і ўстрыманне ад палавых празмернасцяў — партыя ў асабе правадзіра дрэннага не пажадае.

Як самы сапраўдны шоумен, Уладзімір Вольфавіч цудоўна ведае законы жанру, таму не забыўся тут жа прыкласці абгрунтаванне да свайго палымнага спіча. Паводле яго слоў, пад уплывам парнаграфіі і розных іншых фрывольных фільмаў у маладога пакалення выпрацоўваецца норма: чым больш — тым лепш. А трэба, даводзіў лідар ЛДПР, каб было інакш: чым радзей — тым лепш! І тое толькі тады, калі ёсць узаемная сімпатыя. Ну, з апошнім дакладна не паспрачаешся: гэта, мабыць, адзіныя разумныя словы Уладзіміра Вольфавіча з усяго яго кароннага выступлення. Хаця, вядома, і тут можна задацца пытаннем: калі з нежанатымі аднапартыйцамі ўсё ў гэтым кантэксце зразумела, дык як быць з тымі, хто ўжо ў шлюб? Уявіце, надыйшоў час «пагашэння» сужэнцага доўгу згодна з даведзенымі нарматывамі, а муж і жаха свайго жонцы: «Ведаеш, некае не хочацца: сімпатыя прайшла...» Вольфавічу, відаць даўнейшае выступленне сатырыка Задорнава на вочы патрапіла — пра рэструктурызацыю сужэнцага доўгу. Хто не памятае, нагадаю. Прыходзіць вельмі стомлены муж дадому, гартае нататнік і ставіць у ім «птушачку» са словамі: «Доўг перад банкам пагашаны». У гэты момант жонка яму кажа: «Я табе здрадзіла». Мужчына, не мяняючы выразу твару, ставіць яшчэ адну «птушачку»: «І сужэнцкі доўг — таксама».

Маразы ў Беларусі цяпер ледзьве не сібірскія! А таму «сын юрыста» нават не падумаў, на што ён замахнуўся. Бо ў Сібіры, як жартавала калісьці ў Клубе вясёлых і знаходлівых адна з каманд, «мы не сексам займаемся, мы так грэемся!»

Члену раздасць па адмысловым лічылніку? Ну, кштатту якога электроннага бранзалетка самі ведаеце куды... Зноў жа, не падумайце чаго дрэннага. Ніякай там табе блакіроўкі ў выпадку парушэння партыйнай дысцыпліны. Сітуацыі ж розныя бываюць. Забудзецца чалавек... Напрыклад, як у чарговым анекдодце. Выйшла маладая дзяўчына за старога, але вельмі багатага чалавека. У спадзяванні, што турбаваць па палавым пытанні ён яе будзе не вельмі часта. І вось першая шлюбная ноч. У спальню да навастанчанай жонкі стукаецца суженец. Ну, што рабіць? Праз якую гадзінку сітуацыя паўтараецца. У маладой няма выйсця... Яшчэ праз гадзінку ўсё ідзе наноў, потым яшчэ раз. І так усю ноч. Пад раницю маладзіца не вытрымлівае: «Дык мы ж толькі што займаліся сексам!». Муж здзіўлена перапытае: «Што, праўда? У мяне ж склероз!»

Калі Жырыноўскі ўсё ж увазобіць у жыццё свае планы, думаецца, будзе справядлівым, калі яго аднапартыйцы будуць папярэджаць прадстаўніц прыгожага полу пры знаёмстве. Маўляў, прашу мець на ўвазе: правадзіра сказаў, што стандарт — раз у квартал, значыць, тры-чатыры разы на год, не больш. А што? Мы ж, калі знаёмімся з процілеглым полам, імкнёмся падаць сябе ў лепшым свеце, фактычна рэкламуем сябе. А ўтойванне такой важнай інфармацыі, як ліміт на секс, можна прыраўнаваць да парушэння правоў спажываўцоў у частцы прадстаўлення няпоўнай ці недакладнай інфармацыі аб паслугах, няхай сабе і інтымнага характару. А тое ж што можа атрымацца? Падмане, напрыклад, нядобрасумленны член ЛДПР якую даверлівую асобу, а потым будзе як у чарговым анекдодце. Жанчына пытаецца ў сяброўкі: «Ты што больш за ўсё любіш?» — «Новы год». — «А секс?» — «Новы год часцей бывае...»

У адказ на замах Жырыноўскага на адну з «радасцяў жыцця» інфармацыйныя крыніцы прывялі вынікі даследаванняў, праведзеных кампаніяй Digex (спадзяюся, нікому не трэба нагадваць, што яна выпускае?) у 2008 годзе. Дык вось, Расія ўваходзіць у тройку буйных краін, жыхары якіх найбольш часта займаюцца сексам: у сярэднім, гэта адбываецца 143 разы на год. Прыкладна 80 працэнтаў расіян уступаюць у палавую сувязь не радзей, чым раз на тыдзень. Выходзіць, большасць выконвае «нарматыў ад Жырыноўскага» за месяц. І што потым яшчэ амаль год загадаеце рабіць? Думаецца, і ў нас, як у братэрскага народа, сітуацыя прыкладна такая ж. Ды і маразы ў Беларусі цяпер ледзьве не сібірскія! А таму «сын юрыста» нават не падумаў, на што ён замахнуўся. Бо ў Сібіры, як жартавала калісьці ў Клубе вясёлых і знаходлівых адна з каманд, «мы не сексам займаемся, мы так грэемся!» Таму ведаеце што? Давайце разам у чарговы раз пасмяемся з перла Вольфавіча і забудзем пра яго. І з добрым настроем і ўзаемнай сімпатыяй пойдзем... Пагрэемся...
Кастусь ХАЦЕЛАЎ-ЗМАГЕЛАЎ.

«ЗАЛАТЫЯ СТУДЭНТЫ»...

(Заканчэнне.

Пачатак на 1-й стар. «ЧЗ».)

Так праблема з размовамі вырашылася сама сабой.

У маёй групе аказаліся адны жанчыны. Хаця, мяркуючы па іх словах, «паланаваўся» адзін мужчына, але ніводнага разу нашы заняткі ён не наведаў.

Аднойчы ў аўдыторыю зазірнуў прадстаўнік супрацьлеглага полу. Студэнткі адразу ж ажывіліся: «Праходзьце, праходзьце да нас». Але аказалася, што мужчына проста пераблытаў аўдыторыю: яму трэба было на курс «Інфармацыйныя тэхналогіі». Што ж, затое наша група нічым не адрознівалася ад груп звычайнага факультэта журналістыкі — выключна жаночы калектыў...

На пытанне «Як мы будзем адна адну называць?», студэнткі катэгорычна заявілі: «Па імёнах і на «вы» — як у Еўропе».

«Глянцце, як аформлена паласа!»

Заняткі адбываліся адзін раз на тыдзень і доўжыліся паўтары гадзіны. Зразумела, што за паўгода стаць журналістам немагчыма. Асноўная мэта вучобы — даць тую неабходную базу, якая спатрэбіцца студэнтам у будучым для напісання журналісцкіх тэкстаў. Планавалася, што пасля заканчэння праекта выпускнікі змогуць стаць пазаштатнымі аўтарамі розных выданняў.

На заняткі я прыходзіла са стосам друкаванай прадукцыі. На прыкладах журналісцкіх матэрыялаў мы вучыліся адрозніваць жанры, замацоўвалі іх спецыфіку. Чытанне газет садзейнічала і таму, што навучэнцы сталі больш цікавіцца навінамі краіны і свету, вучыліся правільна і паслядоўна выказаць свае думкі.

Паспрабавалі сябе студэнты і ў ролі дызайнераў. Яны прыдумалі варыянты газетнай паласы і малювалі яе на паперы. Пасля такіх практыкаванняў падчас агляду газет можна было пачуць: «Паглядзіце, дзяўчаты, як непрыгожа аформлена паласа!».

Спадабалася студэнтам і тэма газетных загаловаў і лідаў (уступленняў да тэкстаў). Тады ўпершыню яны перавыканалі норму па хатнім заданні! Я

задала ім прыдумаць па тры загаловкі да пэўных матэрыялаў. А студэнты так захапіліся, што да кожнага загаловка прыдумалі яшчэ і свой лід.

Асаблівую радасць студэнтам прыносілі сустрэчы з прафесійнымі журналістамі. Так, валанцёр Адар'я Гуштын, з якой мы працуем у адной групе, зладзіла сустрэчу з журналісткай Нінай Шуляковай і вядомым бардам Алесем Камоцкім.

Галіна Жалтова распрацоўвае тэму «Іранічнае жыццё пенсіянеркі». Наведаўшы канцэрт «ДзіДзюЛі», яна напісала рэпартаж, дзе з гумарам распавяла пра свой удалы паход на выступленне любімага спевака. А зараз рыхтуе матэрыял на тэму «Пенсіянерка і футбол».

Больш цяжкім было захаваць студэнтаў практычнай часткай заняткаў. Было складана нават выбраць тэму, на якую б яны здолелі напісаць матэрыял. Але праз пэўны час ад навучэнцаў пасыпаліся шматлікія прапановы. І гэта былі не толькі тэмы пра здароўе, як многія думалі.

Матэрыялы —
толькі пазітыўныя!

Натуральна, што ідэі для будучых артыкулаў студэнткі выбіралі ў адпаведнасці са сваімі жыццёвымі захапленнямі і заняткамі. Напрыклад, вясёлая Галіна Жалтова распрацоўвае тэму «Іранічнае жыццё пенсіянеркі». Наведаўшы канцэрт «ДзіДзюЛі», яна напісала рэпартаж, дзе з гумарам распавяла пра свой удалы паход на выступленне любімага спевака. А зараз рыхтуе матэрыял на тэму «Пенсіянерка і футбол». Што менавіта ў ім будзе — студэнтка гаварыць пакуль не хоча.

Ніна (стараца нашай групы) працуе вахцёрам у школе. Тэмы для матэрыялаў выбірае сур'езныя — у прыватнасці, тыя, якія датычацца адукацыі або выхавання дзяцей. Ядзвіга і Ларыса любяць вандраваць па Беларусі, таму пішуць так званыя «нататкі падарожнікаў». Людміла па адукацыі эканаміст. Але калі выйшла на пенсію, то пачала

вимаць «з шуфляды» свае апавяданні і вершы. І за свой кошт выдала два зборнікі з уласнымі творами. Таму Людміла вырашыла не адыходзіць ад літаратурнай тэматыкі і піша рэцэнзіі на кнігі, бярэ інтэрв'ю ў пазтаў і прэзаікаў.

Калі навучэнцы прыносяць ужо гэтыя тэксты, валанцёры набіраюць іх на камп'ютары, выпраўляючы памылкі, і аддаюць аўтарам. Але студэнтам было цікава, як пішуць іх аднагрупнікі. Таму на занятках мы сталі адводзіць час для чытання напісаных тэкстаў. Пасля гэтага ўсе па чарзе выказваюць свае меркаванні, разам думалі, як зрабіць тэкст лепшым. Гэта добрая практыка: студэнты вучыліся разважаць, бачыць свае і чужыя памылкі, спакойна рэагаваць на заўвагі.

Было б крыўдна, калі б творы нашых студэнтаў пайшлі проста кудысьці «ў стол». Таму куратар курса Вольга Шышло стварыла сайт «Пакаленне ведае...», які неўзабаве пачне запаўняцца студэнцкімі матэрыяламі. Іх будзе цікава пачытаць усім пенсіянерам, якія валодаюць інтэрнэтам. Бо пішуць студэнты толькі пазітыўныя матэрыялы, пасля якіх з'яўляецца разуменне таго, што актыўнае жыццё з выхадом на пенсію не заканчваецца. Яно проста становіцца іншым, а больш ці менш насычаным — залежыць ад самога чалавека. Можна сядзець дома і глядзець тэлевізар, а можна вучыцца чамусьці новаму, знаёміцца з цікавымі людзьмі і абгрунтаваць ролю Ліліі Брык у жыцці і творчасці Маякоўскага, як гэта робяць нашы студэнткі.

У лютым-сакавіку на журналісцкім кірунку наша вучоба завяршаецца. Але на гэтым праект не прыпыняецца. Летам працягнуцца заняткі па дысцыпліне «Інфармацыйныя тэхналогіі». А з наступнага навучальнага года зноў будуць функцыянаваць усе кірункі, а магчыма, з'явіцца і новыя. Тыя студэнты, якія скончылі «факультэт журналістыкі», змогуць пайсці вучыцца на іншы. А ў тых, хто вырашыць спыніцца на дасягнутым, застаюцца як мінімум добрыя сябры, прыемныя ўспаміны і зусім новы свет, які нечакана для іх адкрыўся.
Вікторыя ЧАПЛЕВА.

ШТО ДЗЕЦІ ШУКАЮЦЬ
Ў ІНТЭРНЭЦЕ?

Дзіцячы пошукавы сэрвіс Quintura прааналізаваў, што дзеці часцей за ўсё шукаюць у інтэрнэце.

Рэйтынг быў складзены на аснове пошукавых запытаў. Высветлілася, што найбольшай папулярнасцю на дзіцячым пошукавым сэрвісе карысталіся наступныя раздзелы: гульні, музыка, жывёлы, спорт і космас.

Самая вялікая колькасць карыстальнікаў заходзіла на сайт пошукавіка з ЗША. Далей па актыўнасці ідуць Вялікабрытанія, Аўстралія, Канада, Італія, Германія і Расія. За мяжой дзіцячым анлайн-сэрвісам карысталіся пераважна ў ранішняй гадзіны, падчас заняткаў у школе, а ў Расіі, наадварот, у другой палове дня. У Расіі спецыялізаваны дзіцячы інтэрнэт-сэрвіс аказаўся менш папулярным, чым на Захадзе.

Толькі 10% карысталіся дзіцячым пошукавым сэрвісам з мабільных устаткаў, з якіх большая частка — пры дапамозе iPad. Пік наведванняў прыпаў на востень: у кастрычніку была зафіксавана максімальная колькасць пошукавых запытаў.

Дзіцячы інтэрактыўны пошукавік Quintura быў распрацаваны спецыяльна для навучання маленькіх дзяцей бяспечнаму і даступнаму пошуку ў інтэрнэце. Яго адметнасць — візуальнае «воблака» ці карта слоў-асацыяцый паміж карцінкамі і электроннымі дакументамі, якая з'яўляецца вельмі зручным навігатарам. Візуальная карта («воблака») падказвае магчымыя кірункі далейшага пошуку і дазваляе выбраць жадааны напрамак з дапамогай камп'ютарнай мышы. Такім чынам пошук становіцца лёгка і інтуітыўным заняткам.

Надзея НИКАЛАЕВА.

Ну і ну!

ШКОЛЬНАЯ КАНТРОЛЬНАЯ —
ПАД ПІЛЬНЫМ ВОКАМ...
БЕСПЛОТНІКА

Арыгінальны і даволі нечаканы спосаб барацьбы са спісаннем падчас кантрольных і самастойных работ быў выкарыстаны ў школе імя Томаса Мора ў бельгійскім гарадку Мехеленз. У класе, дзе навучэнцы выконвалі тэст, быў запущаны беспілотны квадрокоптар. Беспілотнік DJI Phantom, аснашчаны камерай, лятаў падчас заняткаў над партамі і здымаў усё, што адбывалася ў памяшканні. Карцінка перадавалася на сінхронізаваны з апаратам планшэт.

Наколькі паспяховым аказаўся эксперымент, на жаль, не паведамляецца, як і пра рэакцыю вучняў. Невядома пакуль і тое, ці маюць намер настаўнікі ў будучыні карыстацца на кантрольных беспілотнымі апаратамі. Але ў новаўвядзення ўжо з'явіліся крытыкі, якія палічылі, што дзецям будзе цяжка сканцэнтраваць сваю ўвагу, калі над іх галовамі кружыць лятальны апарат.

Беспілотныя лятальныя апараты апошнім часам выкарыстоўваюцца даволі шырока, у тым ліку і ў даволі нечаканых абставінах. Напрыклад, эксперыменты з дастаўкай з дапамогай беспілотніка правялі ў ЗША вытворцы піцы і інтэрнэт-крама Amazon. Прадстаўнікі магазіна заявілі, што будуць і далей працаваць у гэтым напрамку, але лятальныя апараты можна будзе выкарыстоўваць у сістэме дастаўкі не раней, чым праз пяць гадоў.

Надзея НИКАЛАЕВА.

ЧЫРВОНКА
ЧЫРВОНАЯ ЗМЕНА

РЭГІСТРАЦЫЙНАЕ ПАСВЕДЧАННЕ №12

ад 19 лютага 2009 года выдана

Міністэрствам інфармацыі і сувязі Рэспублікі Беларусь.

Заснавальнік газеты —

рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова «Выдавецкі дом «Звязда»;

грамадскае аб'яднанне «Беларускі рэспубліканскі саюз моладзі».

Галоўны рэдактар

КАРЛЮКЕВІЧ Аляксандр Мікалаевіч.

Адказныя за выпуск: першы намеснік галоўнага рэдактара Наталля КАРПЕНКА, рэдактар аддзела Надзея НИКАЛАЕВА, рэдактар аддзела Сяргей РАСОЛЬКА.

Адрас рэдакцыі: 220013, г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10А.

Кантактны тэлефон: 292 44 12.

e-mail: posts@tut.by; info@zvzazda.minsk.by

Газета адрэдавана ў Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Выдавецтва «Беларускі Дом друку».

ЛД №02330/0494179 ад 03.04.2009. 220013,

г. Мінск, пр. Незалежнасці, 79.

Тыраж 22.817.

Нумар падпісаны ў 19.30 29.01.2014 г.

■ Пажарная бяспека

АДНЫ ДОМА...

У мінулым годзе на Міншчыне ўпершыню зменшылася колькасць загінулых у пажарах. У 2012-м адбылося 1429 трагедый, якія забралі жыцці 227 грамадзян. Летась зарэгістравана 1406 пажараў, дзе загінулі 182 чалавекі. На думку спецыялістаў, на паляпшэнне сітуацыі ў значнай ступені паўплывала аснашчэнне жылых памяшканняў пажарнымі апавяшчальнікамі.

Летась, дзякуючы сігналам, які паступіў на дыспетчарскі пульт, удалося выратаваць 13 чалавек. А з 2005-га, калі пачалі ўстанаўліваць аўтаматыку, своечасовую дапамогу атрымалі 132 пацярпелыя. Акрамя таго, развіваецца і ўдасканальваецца тэхнічная база выратавальнікаў. У выніку яны могуць аператыўна прыбыць на месца здарэння. За мінулы год каля 140 чалавек, у тым ліку 12 дзяцей, літаральна выхаваны з полымі дзякуючы своечасовым і зладжаным дзеянням выратавальнікаў.

Пра гэта паведаміў начальнік Мінскага абласнога ўпраўлення Міністэрства па надзвычайных сітуацыях Максім Шышканаў на пасяджэнні аблвыканкама, дзе было прааналізавана выкананне мерапрыемстваў па папярэджанні пажараў і гібелі ад іх людзей. **Асаблівую заклапочанасць выказалі прысутныя тым, што летась у цэнтральным рэгіёне ахвярамі агню сталі 8 непаўналетніх.**

У вёсцы Амлынцы Нясвіжскага раёна загінулі маці і трое дзяцей. Сяльчане, педагогі не маглі сказаць пра

гэтую сям'ю нічога дрэннага. У свой час малыя разам з бацькамі нават удзельнічалі ў раённым конкурсе шматдзетных сем'яў.

У Пухавіцкім раёне бацькі пакінулі без нагляду сыноў 3 і 5 гадоў, а самі пайшлі на працу. Праз дзве гадзіны маці вярнулася дадому, якраз у той час, як у доме пачаўся пажар. Жанчыне ўдалося вынесці з полымі хлопчыкаў. Нягледзячы на ўсе намаганні медыкаў, малодшага не ўдалося выратаваць. Пры гэтым высветлілася, што малыя засталіся дома адны рэгулярна.

Рэйды дапамаглі дадаткова выявіць 1551 факт незахаваўня бяспечнага пражывання і выхавання дзяцей. Як вынік, 34 дарослыя пазбаўлены бацькоўскіх правоў.

У Маладзечанскім раёне маці страціла дзіця менавіта з-за працы: жанчына працавала загадчыцай фермы. Хлопчыка, які хварэў, даглядаў айчыны. Па словах мужчыны, ён адлучыўся ў краму літаральна на гадзіну. За гэты час і здарылася трагедыя: дзіця не змагло выбрацца на вуліцу, паколькі сядзела пад замком.

Паводле статыстыкі, найбольш частая прычына пажараў — гульня дзяцей з небяспечнымі прадметамі (запальнічкі, запалкі). Як правіла, ахвярамі становяцца малыя 5-6 гадоў. Гэта найбольш рызыкаўны ўзрост, калі дзеці не могуць асэнсаваць наступстваў, часцей за ўсё палохаюцца і імкнуцца схавачка пад ложку, ста-

лом, дзе іх цяжка знайсці...

Дадам, дзеці, якія загінулі ў агні на Міншчыне, практычна ўсе з сельскай мясцовасці. Як лічаць спецыялісты, прычына трагедый — у недахопе дзіцячых садкоў у вёсках. Бацькі вымушаны пакідаць дзяцей дома. У вобласці прымаюць меры для выпраўлення сітуацыі. На базе ўстаноў адукацыі ўжо створана 12 груп з кругласутачным знаходжаннем дзяцей. У перспектыве такія групы з'явіцца ва ўсіх раёнах Міншчыны. Адрываюцца групы кароткачасовага знаходжання — ад 2 да 7 гадзін.

Супрацоўнікі абласнога ўпраўлення па надзвычайных сітуацыях сумесна з педагогамі, міліцыяй праводзяць прафілактычную работу з дзецьмі і іх бацькамі. Для выхаванняў малодшага ўзросту меры пажарнай бяспекі даводзяцца з дапамогай разнастайных гульняў. У крамах і секцыях, дзе прадаюцца дзіцячыя тавары, размешчаны памяткі, стэнды з інфармацыяй, якая папярэджвае аб недапушчальнасці пакідаць непаўналетніх без нагляду. Акрамя таго, абследаваны супрацьпажарны стан жылля малазабяспечаных, шматдзетных, неўладкаваных сем'яў. У выніку ў 1057 дамах і кватэрах адрамантавана пачное ацяпленне, у 1190 — электраправодка, у 5115 устаноўлены аўтаномныя пажарныя апавяшчальнікі.

Рэйды дапамаглі дадаткова выявіць 1551 факт незахаваўня бяспечнага пражывання і выхавання дзяцей. Як вынік, 34 дарослыя пазбаўлены бацькоўскіх правоў, 149 дзяцей змешчаны ў сацыяльна-педагагічныя

Фота Анастасія КІСЕЛЧУКА.

цэнтры, 619 непаўналетніх знаходзяцца ў сацыяльна небяспечным становішчы.

— Так, на Міншчыне яма мала робіцца па прафілактыцы пажараў і гібелі на іх людзей. Але план мерапрыемстваў павінен быць больш дакладным, а кантроль за выкананнем — пільны і якасны, — адзначылі прысутныя. — Абавязак бацькоў — навучыць дзяцей правілам паводзін падчас небяспекі (як пакінуць памяшканне, куды тэлефанаваць).

Нумар выкліку экстраных службаў — «112». Сюды можна звяртацца ў выпадку ўзнікнення надзвычайных сітуацый ці іншых здарэнняў. Дыспетчар адрасуе сігналы ў неабходныя службы («102»,

«103», «104») і аварыйнага рэагавання.

За невыкананне абавязкаў па выхаванні дзяцей прадугледжаны штраф, але толькі ў выпадку здзяйснення непаўналетнім нейкага супрацьпраўнага ўчынку. Тым не менш, калі з выхаванцам здарылася няшчасце і нават гібель з прычыны недагляду бацькоў, іх не пакараюць. У Крымінальным кодэксе прадугледжаны арышт ці абмежаванне волі на тэрмін да двух гадоў за пакіданне ў небяспецы. Але зноў жа прыцягнуць па ім да адказнасці дарослых, нават калі дзіця загінула ў пажары, немагчыма.

Таццяна ЛАЗОЎСКАЯ

■ Факт

ПАВЯЛІЧЫЦЬ АБАРОТ ДРАЎНІНЫ

Колькасць эксплуатацыйных лясоў будзе павялічана. Пра гэта журналістам паведаміў міністр лясной гаспадаркі Міхаіл АМЕЛЬЯНОВІЧ.

Па яго словах, сёння лясны фонд Беларусі на 51 працэнт складаецца з лясоў першай групы і на 49 працэнтаў — другой групы. «Такіх суадносін няма больш ні ў адной краіне свету. Напэўна, мы занадта захапіліся экалогіяй, — пракаментаваў сітуацыю Міхаіл Амельяновіч. — Таму цяпер разглядаецца пытанне аб аптымізацыі катэгорыі абароненасці лясоў праз змяншэнне колькасці лясоў першай групы да 35 працэнтаў і павелічэння другой да 65».

На думку міністра, гэта дазволіць уцягнуць у гаспадарчы абарот ад 2 да 2,5 мільёна кубаметраў драўніны. Цяпер да лясоў першай групы, эксплуатацыя якіх забаронена, адносяцца запаведныя, водаахоўныя, абаронныя санітарныя, аздараўляльныя і іншыя лясы.

Міністр таксама расказаў, што цяпер да перадачы ў Палату прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь рытуецца праект новай рэдакцыі Ляснога кодэкса. Па яго словах, вялікіх змен у лясным законе даўстве кажаць не трэба — фактычна новы кодэкс будзе прыводзіцца ў адпаведнасць з іншымі заканадаўчымі актамі, якія працуюць у гэтай сферы. Праект плануецца перадаць у Палату прадстаўнікоў да канца лютага.

Яраслаў ЛЫСКАВЕЦ.

Тэмпература

Кіруючы тэмпературай, можна паскорыць ці замарудзіць рост расады. У хатніх умовах расада часцей пакутуе ад лішку цяпла, чым ад яго недахопу. Кантраляваць тэмпературу можна з дапамогай фортак.

Самая высокая тэмпература патрабуецца для прарастання перцаў, баклажанаў і агуркоў: 26-28 °C; трохі ніжэйшая патрэбна тэмпература для таматаў: 24—26 °C. Цыбулю, сельдэрэй, салату і капусту прарошчваюць пры тэмпературы 20—22 °C.

Калі тэмпература будзе вышэйшай, то ўсходы атрымаюцца стончанымі, а пры ніжэйшай прарастанне расцягваецца ў часе, у выніку чаго ўсходы атрымаюцца рознымі па памеры і развіцці. Да з'яўлення прыкладна 90% усходаў паніжаць тэмпературу не мае сэнсу, але пасля таго, як усё насенне ўзыхло, трэба зменшыць тэмпературу на 4—6 дзён.

Для цеплалюбных культур (акрамя агуркоў) — 14—17 °C удзень і 10—12 °C уначы. А вось агурок — пясчун, яго і загартоўваюць мякчэй: 16—18 °C днём і 14—15 °C уначы. Капусту нядрэнна вынесці на лоджыю, ёй падыдзе тэмпература — 6—10 °C уначы і 10—14 °C удзень. Па меры павелічэння працягласці светлавага дня тэмпература плаўна павышаецца. Паспрабуйце не паднімаць яе вышэй за 25 °C у ясны дзень і 17—19 °C — у пахмурны, а прахалодная ноч (12—14 °C) дапаможа расадзе стаць дужай і не марнаваць дэфіцытныя прадукты фотасінтэзу на ўзмоцненае дыханне.

Святло

Дадатковае асвятленне абавязкова патрэбна ў лютым і ў сакавіку. Ва ўмовах ква-

(Заканчэнне. Пачатак у нумары за 23 студзеня.)

ЯШЧЭ РАЗ ПРА РАСАДУ

тэры можна абысціся энергазберагальнымі лямпамі сумарнай магутнасцю 80—120 Вт. У пахмурнае надвор'е лямпы ўключаюць на 12-14 гадзін: з раніцы да вечара. У сонечную — робяць перапынак у сярэдзіне дня на 4-5 гадзін. Адзін з галоўных спосабаў уплыву на светлавы рэжым раслін — гэта частата іх размяшчэння. Не варта забываць, што адлегласць паміж раслінамі трэба павялічваць па меры іх росту, каб не было ўзаемнага зацянення і кожнаму сцяблу было даступна бакавое святло.

Пасеў

Не варта высейваць у адну ёмістасць насенне з розных партый ці розных гатункаў. Высокая верагоднасць, што адны прарастуць і ім спатрэбіцца святло і прахалода, а іншыя яшчэ не ўзыхлі і маюць патрэбу ў больш высокай тэмпературы і вільготнасці. Не варта забываць і пра дрэнаж: лішняя вада павінна сцякаць з кантэйнераў з расадаў у паддон. Бо лішак вільгаці і недахоп кіслароду правякуюць з'яўленне каранёвай гнілі і «чорнай ножкі».

Для зручнасці паліва ўзровень грунту, выраўнаванага і багата ўвільготненага перад пасевам, павінен быць на 5—10 мм ніжэйшым за край ёмістасці, акрамя гэтага, край кантэйнера не будзе зацяняць усходы.

Падрыхтоўка насення ўключае абавязковую дэзынфекцыю і пажаданую стымуляцыю. Насенне, ужо пратручанае (у кожнай фірмы свае колеры), у працэдурах намочвання не мае патрэбы. Самая папулярная пратрута — фіялетавага раствора марганцаваксіслага каляя. Стымулятару шмат, пачынаючы з соку альясы і сканчаючы гуматамі, эпінам, цырконам і г.д., але ўжываць больш

за адзін не варта. Ужыванне некалькіх апрацовак запар можа загубіць насенне. З асцярожнасцю варта правяраць якасць гатовага насення растворам паваранай солі. Насенняводчыя фірмы шырока ўжываюць праграванне насеннага матэрыялу, пасля чаго яно мае нізкую вільготнасць, і таму ў растворы паваранай солі можа ўсплыць усё! Будучы ўсходжым на 90%! Самы надзейны спосаб пераканацца ва ўсходжасці насення — папрарошчваць.

У падрыхтаваных пасяўных латках робяць баразэнкі глыбінёй 1-2 см, у залежнасці ад памеру насення, паліваюць растворам марганцаваксіслага каляя, пасля чаго саджаюць насенне. Чым буйнейшае насенне і чым даўжэй мяркуецца ўтрымліваць сеянцы да пікіроўкі ці перасадкі, тым больша адлегласць паміж імі ў радку. Пасевы накрываюць тонкай плёнкай ці шклом, якія здымаюць пасля з'яўлення усходаў.

Пікіроўка

Некаторыя расліны вырошчваюць з пікіроўкай. Гэтую працэдуру лёгка пераносіць тамат і капуста. З капустай гэты прыём выкарыстоўваюць для белакачаннай і квяцістай. Перац і баклажан у фазе семядольнага лісця ці першага сапраўднага ліста таксама можна пікіраваць, хоць у іх каранёвая сістэма разрастаецца слабей. Пікіроўка дазваляе сэканоміць месца пад лямпамі (сеянцам яго трэба зусім трохі), акрамя таго, што немалаважна, дае магчымасць адабраць найдужэйшыя, якасныя расліны. Аптымальнае заглыблен-

не, калі ад паверхні зямлі да семядольнага лісця застаецца прыкладна 1 см, дазваляе пазбегнуць заталення пункта росту пры паліванні і дае магчымасць атрымаць кампактнае сцябло. Распікіраваную расаду не дасвечваюць, пакуль яна не прыжывецца. Гэты перыяд можа працягвацца ад некалькіх гадзін да сутак.

Паліў і падкормка

Гатовыя грунтавыя сумесі змяшчаюць малы запас пажыўных рэчываў і добра спалучаюцца з расаднымі комплекснымі ўгнаеннямі. Выкарыстанне пры кожным паліве замест вады 0,1-0,2%-нага раствора комплексных угнаенняў будзе спрыяць атрыманню мацнейшых раслін і дазволіць не прапусціць момант галадання.

Высыханне глебы таксама нельга дапусціць, глеба павінна быць умерана вільготнай, здольнай убіраць ваду.

ОАО «Стройдетали»

УНП 600246748

извещает о проведении 12 марта 2014 года очередного общего собрания акционеров Общества по адресу: г. Вилейка, ул. Стахановская — 134, помещение столовой.

Повестка дня:

1. Итоги финансово-хозяйственной деятельности Общества за 2013 год и основные направления развития в 2014 году.
2. Утверждение годового отчета, бухгалтерской отчетности и направлений использования чистой прибыли за 2013 год.
3. Утверждение акта ревизионной комиссии по результатам проверки деятельности Общества за 2013 год.
4. Утверждение размера дивидендов за 2013 год и сроков выплаты дивидендов.
5. Избрание членов наблюдательного совета и ревизионной комиссии.
6. Утверждение размера вознаграждения членам наблюдательного совета и ревизионной комиссии.

Списки акционеров на участие в собрании — по состоянию реестра на 5 марта 2014 года. Начало собрания в 16.00. Время регистрации: 15.00—15.50.

Для регистрации акционерам иметь при себе паспорта. Представителям акционеров — паспорта и доверенности. Справки по тел. (8 01771) 2 25 01, 2 25 10.

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ОТКРЫТОГО АУКЦИОНА

Аукцион состоится 03.03.2014 в 10.00 по адресу: 220030, г. Минск, просп. Независимости, 11/1, 2 этаж, конференц-зал.

Организатором аукциона является республиканское унитарное предприятие**«Отель «Минск»,**

находящееся по адресу: г. Минск, просп. Независимости, 11.

НА АУКЦИОНЕ ВЫСТАВЛЯЕТСЯ ПРАВО ЗАКЛЮЧЕНИЯ ДОГОВОРА АРЕНДЫ НЕДВИЖИМОГО ИМУЩЕСТВА:

1. Помещение № 37, арендуемой площадью 11,2 кв.м, на шестом этаже в здании по ул. Кирова, 18 (литер А 12/бл) в г. Минск; с центральным отоплением, электроснабжением, телефонизацией; срок аренды — 3 года; начальная цена продажи — 240 800 рублей; размер задатка — 24 050 рублей; целевое использование — размещение офиса; ставка арендной платы за 1 кв.м — 258 000 рублей.

Документы на участие в аукционе принимаются с 30.01.2014 по 27.02.2014 с 8.30 до 12.00, с 13.00 до 16.00, по адресу: г. Минск, просп. Независимости, 11/2, каб. 229. Документы, поданные после 16.00 27.02.2014, не рассматриваются.

Порядок проведения аукциона определен Положением о порядке проведения аукционов по продаже права заключения договоров аренды капитальных строений (зданий, сооружений), изолированных помещений, машин-мест, их частей, находящихся в республиканской собственности, утвержденным постановлением Совета Министров Республики Беларусь от 08.08.2009 № 1049 «О мерах по реализации Указа Президента Республики Беларусь от 07 мая 2009 № 238».

Для участия в аукционе участник в срок, установленный для приема документов на участие аукционе:

- *перечисляет задаток на р/с № 301200006014 в ОАО «АСБ Беларусбанк», код банка — 795, УНП 100973184, ОКПО 37372251, РУП «Отель «Минск»;*

- *подает заявление на участие в аукционе;*
- *заключает соглашение о правах и обязанностях сторон в процессе подготовки и проведения аукциона;*

- *предоставляет копию платежного документа о перечислении задатка.*

Помимо указанных документов:

- *физическое лицо* предъявляет документ, удостоверяющий личность;

- *индивидуальный предприниматель*

— копию свидетельства о государственной регистрации;

- *юридическое лицо (резидент Республики Беларусь)* — копию документа, подтверждающего государственную регистрацию; *нерезидент* — легализованные в установленном порядке копии учредительных документов и выписку из торгового реестра страны происхождения (выписка должна быть произведена

на не ранее чем за 6 месяцев до даты подачи заявления на участие в аукционе) или иное эквивалентное доказательство юридического статуса в соответствии с законодательством страны происхождения, в заявлении сообщает о нахождении на территории Республики Беларусь представителя с указанием даты выдачи Министерством иностранных дел Республики Беларусь разрешения на открытие представительства, номера и срока действия разрешения.

Представитель физического лица, индивидуального предпринимателя, юридического лица предъявляет доверенность (документ, подтверждающий полномочия должностного лица) и документ, удостоверяющий личность данного представителя.

Копии документов предоставляются без нотариального засвидетельствования.

Порядок оформления участия в аукционе: лицу, допущенному к участию в аукционе, организатор аукциона выдает билет участника аукциона, в котором указывается порядковый номер, под которым данное лицо зарегистрировано.

При отсутствии у лица, желающего участвовать в аукционе, текущего (расчетного) счета в учреждении банка, он должен быть открыт до подачи заявления на участие в аукционе и указан в заявлении.

Порядок определения победителя аукциона:

- торги проходят в форме открытого аукциона на повышение начальной цены и проводятся аукционистом, определяемым организатором аукциона;

- аукцион продолжается до тех пор, пока

по новой объявленной аукционистом цене аукционный номер поднимает только один участник аукциона или пока не останется только один участник, предложивший наиболее высокую цену. Аукционист трижды называет цену, по которой продан предмет аукциона, и объявляет о продаже данного предмета аукциона, а также сообщает номер участника аукциона, выигравшего аукцион по данному предмету аукциона (далее — победитель аукциона).

Размер штрафа, уплачиваемый участником аукциона и(или) его победителем (приравненным к нему лицом) в случаях, предусмотренных законодательством, составляет 10 000 000 рублей.

Победитель аукциона (лицо, приравненное к победителю аукциона) в течение 3 рабочих дней со дня его проведения обязан в установленном порядке перечислить на расчетный счет арендодателя сумму, за которую продан предмет аукциона, за вычетом внесенной им суммы задатка, а также возместить организатору аукциона затраты на его организацию и проведение, в том числе расходы, связанные с изготовлением и предоставлением участникам документации, необходимой для его проведения. Информация о затратах на организацию и проведение аукциона, порядке и сроках их возмещения доводится до сведения участников перед началом аукциона под роспись.

Договор аренды по результатам аукциона заключается в течение 10 рабочих дней со дня проведения аукциона.

Телефоны для справок: (8-017) 209-92-78, (8-017) 229-70-39, (8-029) 117-56-22.

ОАО «Управление механизации № 91»

ИЗВЕЩАЕТ СВОИХ АКЦИОНЕРОВ, ЧТО ОЧЕРЕДНОЕ СОБРАНИЕ АКЦИОНЕРОВ СОСТОИТСЯ 28 февраля 2014 года в 10 часов по адресу: г. Минск, ул. Комсомольская, 11.

Регистрация участников начинается с 08 часов 45 минут по предъявлении документа, удостоверяющего личность.

ПОВЕСТКА ДНЯ:

1. Об итогах работы финансово-хозяйственной деятельности Общества в 2013 году и основных направлениях деятельности Общества на 2014 год.
2. Утверждение годового бухгалтерского отчета, баланса Общества и направлений использования чистой прибыли на 2013 год.
3. Утверждение дивидендов за 2013 год.
4. Утверждение порядка распределения прибыли, оставшейся в распоряжении предприятия за 2013 год. О направлениях использования чистой прибыли в Обществе в 2014 году.
5. Утверждение наблюдательного совета и ревизионной комиссии в 2013 году.
6. Утверждение условий материального вознаграждения членов наблюдательного совета и ревизионной комиссии.
7. Избрание членов наблюдательного совета и ревизионной комиссии.
8. О согласовании внесенных изменений в условия крупной сделки путем подписания дополнительных соглашений и одобрении заключенных дополнительных соглашений к кредитному договору от 15.04.2008 № 03-190к-08, заключенному с ОАО «Белинвестбанк».

Тел. 8(017)203 65 80.

Наблюдательный совет ОАО «Управление механизации № 91».

04 марта 2014 года в 10.00 СОСТОИТСЯ ОБЩЕЕ СОБРАНИЕ АКЦИОНЕРОВ ОАО «Костюковичский леспромхоз»

Повестка дня:

1. Итоги финансово-хозяйственной деятельности Общества за 2013 год и основные направления деятельности Общества в 2014 г.
2. Отчет совета директоров Общества.
3. Утверждение годового бухгалтерского баланса, счетов прибыли и убытков Общества за 2013 г.
4. О выплате дивидендов и утверждении распределения прибыли и убытков Общества за 2013 г.
5. Утверждение основных направлений использования прибыли в 2014 году и первом квартале 2015 г.
6. О материальном вознаграждении членов совета директоров и ревизионной комиссии Общества.
7. Избрание членов совета директоров и ревизионной комиссии.

Местонахождение ОАО «Костюковичский леспромхоз»: 213640, Могилевская обл., г. Костюковичи, ул. Бахарева, 11а.

Место проведения собрания ОАО «Костюковичский леспромхоз»: 213640, Могилевская обл., г. Костюковичи, ул. Бахарева, 11а.

Время регистрации в день проведения собрания с 9.30 до 10.00. При себе необходимо иметь документ, удостоверяющий личность (для представителя акционера — доверенность).

С материалами собрания можно ознакомиться в рабочие дни, начиная с 21.02.2014 г. (с 10.00 до 13.00) по месту нахождения Общества.

УНП 700160680

Совет директоров.

Общество с ограниченной ответственностью**«Кредитум»**

извещает о том, что в проспект эмиссии облигаций первого выпуска ООО «Кредитум»

(публикация краткой информации об открытой продаже облигаций в газете «Звязда» №165 (27530) от 04.09.2013 г.)

ВНОСЯТСЯ СЛЕДУЮЩИЕ ИЗМЕНЕНИЯ:

1) Пункт 2 Проспекта эмиссии облигаций первого выпуска ООО «Кредитум» **изложить в следующей редакции:**

Юридический адрес: 220005, Республика Беларусь, г. Минск, проспект Независимости, 58, помещение 103; e-mail: info@kreditum.by, тел./факс: +375 17 331-48-45.

Почтовый адрес: 220005, Республика Беларусь, г. Минск, проспект Независимости, 58, офис 401.

2) В абзаце 3, п. 21 Проспекта эмиссии облигаций **слова ул. Платонова, 36, кабинет 11/1** **заменить словами** **проспект Независимости, 58, помещение 103.**

3) В абзаце 3, п. 27 Проспекта эмиссии облигаций **слова ул. Платонова, 36, кабинет 11/1** **заменить словами** **проспект Независимости, 58, офис 401.**

Остальной текст проспекта эмиссии оставить без изменений. Изменения зарегистрированы Департаментом по ценным бумагам Министерства финансов РБ 27.01.2014 г.

УНП 191760494

Узденский районный исполнительный комитет

5 марта 2014 года по адресу: г. Узда, ул. Советская, 22, кабинет 309 (3-й этаж) в 10.00

проводит повторный аукцион по продаже в частную собственность земельных участков для строительства и обслуживания жилого дома

На аукционные торги по продаже в частную собственность земельных участков для строительства и обслуживания жилых домов выставляются следующие участки с начальной ценой:

№ лота	Продавец	Местонахождение участка	S (га)	Кадастровый номер	Начальная цена (бел. руб.)	Расходы по подготовке (кроме расходов на публикацию извещения) (бел. рублей)
Лот № 1	Озерский с/Совет	агродорожок Озеро, ул. Дружная, уч. № 23	0,1500	625682508601000632	78 000 000	6 054 500
Лот № 2	Озерский с/Совет	агродорожок Озеро, ул. Луговая, уч. № 3	0,1500	625682508601000768	65 000 000	4 667 200
Лот № 3	Озерский с/Совет	агродорожок Озеро, ул. Луговая, уч. № 28	0,1500	625682508601000711	65 000 000	4 667 200
Лот № 4	Озерский с/Совет	агродорожок Озеро, ул. Луговая, уч. № 63	0,1500	625682508601000651	65 000 000	4 415 200
Лот № 5	Озерский с/Совет	агродорожок Озеро, ул. Аэродромная, уч. № 14	0,1500	625682508601000743	65 000 000	4 667 200
Лот № 6	Озерский с/Совет	агродорожок Озеро, ул. Аэродромная, уч. № 56	0,1275	625682508601000720	65 000 000	5 135 300
Лот № 7	Узденский райисполком	г. Узда, ул. Академика Бокутя, 7	0,1110	625650100002000251	55 000 000	4 851 350
	Узденский райисполком	г. Узда, ул. Магдалены Радзивил, 13	0,1138	625650100002000252	55 000 000	4 403 550

Целевое назначение участков — для строительства и обслуживания жилого дома. К участку по адресу: д. Озеро, ул. Дружная, 23 имеется возможность подключения к газоснабжению.

Задаток в размере 10 процентов от начальной цены земельного участка перечисляется путем безналичных расчетов платежным поручением (квитанцией) на счет 3602631002503 финансового отдела Узденского райисполкома в ЦБУ № 625 филиала № 500 Минского управления ОАО «АСБ Беларусбанк» г. Узда, МФО 153001601, УНП 600203994, код платежа по продаже земельных участков в частную собственность 04901. Граждане, индивидуальные предприниматели и юридические лица, желающие участвовать в аукционе в отношении нескольких земельных участков, вносят задатки в размере, установленном для каждого из этих земельных участков.

Заявления на участие в аукционе с необходимыми документами принимаются по адресу: г. Узда, ул. Советская, 22, кабинет 204, с 8.00 до 17.00 по рабочим дням с 31 января по 27 февраля 2014 года включительно.

Заключительная регистрация — с 9.00 до 9.55 в день проведения аукциона.

Участники аукциона должны представить следующие документы:

- заявление на участие в аукционе с указанием кадастровых номеров и адресов земельных участков;
- заверенную банком копию платежного поручения о внесении задатка.

При подаче документов на участие в аукционе граждане, представители граждан, индивидуальные предприниматели и юридических лиц представляют документ, удостоверяющий личность.

Аукцион состоится по каждому лоту при наличии не менее двух участников.

Оплата победителем за предмет аукциона производится разовым платежом путем безналичных расчетов.

Победителю за предмет аукциона необходимо произвести возмещение фактических расходов по организации и проведению аукциона и подготовке документации для его проведения.

Участники аукциона предварительно могут ознакомиться с земельными участками, которые предлагаются для продажи на аукционе путем выезда к месту нахождения этих участков.

Более подробная информация об аукционах, условиях участия размещена на официальном сайте Узденского районного исполнительного комитета: www.uzda.minsk-region.by, либо по телефонам (801718) 65404, 54705, 56069.

Считать недействительными страховые полисы**ЗАО «СК «Белросстрах»:**

- добровольное страхование от несчастных случаев и болезней на время поездки за границу (2РН, 2РП) серия БИ №№ 0876636, 0876638, 0876640, 0876641, 0876642, 0876643, 0876644, 1126261, 1126262, 1170083, 1101950-1101951, 1070143, 1070144, 1070145, 1241035, 1251442, 0894398, 1135870, 1137616, 1100805, 1121830, 1121840;

- квитанция 1 СУ серия КС №№ 3856632, 3842902, 3854925;

- добровольное страхование строений; добровольное страхование домашнего имущества форма 2РН серия БИ № 0375082. УНП 100782388

В суд Речицкого района Гомельской области

поступило заявление об объявлении умершим КОРОБКО Сергея Васильевича, 21 марта 1977 года рождения, уроженца г. Речица Гомельской области, проживавшего по последнему известному адресу: Гомельская область, г. Речица, ул. Наумова, д. 69, кв. 179.

Просьба ко всем гражданам и юридическим лицам сообщить в суд Речицкого района в течение 2-х месяцев со дня публикации имеющиеся сведения о Коробко Сергее Васильевиче.

УНП 300007839

07 февраля 2014 года СОСТОИТСЯ ПОВТОРНОЕ ВНЕОЧЕРЕДНОЕ ОБЩЕЕ СОБРАНИЕ АКЦИОНЕРОВ

ОАО «Лукомльэнергомонтж»,

расположенного по адресу: **Витебская обл., г. Новолукомль, Лукомльское шоссе, 8**

Собрание пройдет по адресу: г. Новолукомль, Лукомльское шоссе, 8, актовый зал.

ПОВЕСТКА ДНЯ СОБРАНИЯ:

1. Об уменьшении уставного фонда Общества путем аннулирования акций, приобретенных акционерным Обществом в целях сокращения их общего количества.

Время и место ознакомления акционеров с материалами по вопросам повестки дня собрания: в рабочие дни (понедельник—пятница), начиная с 30 января 2014 г., по месту нахождения Общества (приемная) с 11.00 до 16.00.

Время регистрации участников собрания: в день проведения собрания с 08.00 до 09.45 по месту нахождения Общества (актовый зал).

Время начала проведения собрания 10.00.

Список акционеров для участия в собрании будет составлен по состоянию на 20 января 2014 г.

Для регистрации при себе иметь следующие документы:

- **акционеру Общества — паспорт;**
- **представителю акционера — паспорт и доверенность.**

■ Адукацыя і вытворчасць

НАВУКА — СПРАВА МАЛАДЫХ

Па звестках Міністэрства адукацыі, аб'ём экспарту навукова-тэхнічнай прадукцыі беларускіх ВНУ, іх работ і навуковых паслуг у 2013 годзе перавысіў 9,3 млн долараў (у 2012 годзе — 8,6 млн долараў).

Летась універсітэтам і навуковымі арганізацыямі ўстаноў вышэйшай адукацыі былі ўкаранены ў вытворчасць больш як 1,1 тысячы навуковых распрацовак і больш за 2 тысячы распрацовак былі выкарыстаны ў вучэбным працэсе. Па словах міністра адукацыі Сяргея Маскевіча, сёння ў сістэме міністэрства паспяхова працуюць 230 навуковых школ у галіне фізікі, матэматыкі і інфармацыйных тэхналогій, медыцыны, біялогіі, хіміі, сельскагаспадарчых і тэхнічных навук, машынабудавання і шэраг іншых, якія маюць сусветную вядомасць.

— Асноўная наша задача сёння — змяненне скіраванасці адукацыйнага працэсу, стварэнне адукацыйна-даследчага і інавацыйна-прадпрыемальніцкага асяроддзя. Прычым гэтае асяроддзе павінна ахопліваць усе ўзроўні адукацыі — ад школы да ўніверсітэта, уключаць вучэбную і пазавучэбную дзейнасць, дадатковую адукацыю дзяцей і моладзі, а таксама моладзевыя прадпрыемальніцкія структуры па распрацоўцы і ўкараненні інавацый, якія будуць працаваць у шчыльным узаемадзеянні з рэальным сектарам эканомікі і бізнес-структурамі, — падкрэслівае Сяргей Маскевіч.

Зараз навукова-даследчай работай ахоплена больш як 65 тысяч студэнтаў. У вышэйшых навучальных установах дзейнічаюць больш як 200 студэнцкіх і навукова-даследчых лабараторый і 1 тысяча навуковых гурткоў.

Для развіцця высокатэхналагічных вытворчасцяў адкрыта падрыхтоўка па 45 спецыяльнасцях у аспірантуры і па 36 — у дактарантуры. У 2013 годзе аспіранты і дактаранты абаранілі 192 кандыдацкія і 17 доктарскія дысертацыі.

Надзея НІКАЛАЕВА

■ Шчаслівы выпадак

УЗНАГАРОДА ДЛЯ ВЕТЭРАНА

Дачка франтавіка адшукала медаль, які чакаў свайго героя аж 67 гадоў.

Нядаўна ў пасёлку Елізава Асіповіцкага раёна ўрачыста ўшаноўвалі ветэрана Вялікай Айчыннай вайны Эдуарда Шышко: былому франтавіку быў уручаны медаль «За адвагу», які той атрымаў у гады вайны. На вачах старога салдата блішчэлі слёзы. «Дзеля гэтага трэба было жыць», — вымавіў ён.

Як сведчаць знаўцы, такі шчаслівы выпадак, калі ваенная ўзнагарода праз доўгі час знаходзіць свайго героя, бывае вельмі рэдка. І гэтага магло зусім не быць, калі б не дачка ветэрана.

— Год таму я занялася стварэннем радаводу, — падзялілася падрабязнасцямі Галіна Шышко. — Спакою не давала гісторыю, якую неаднаразова чула ад бацькі. Падчас кровапралітных баёў на Нарвскім плацдарме, дзе ён змагаўся, перад чырвонаармейцамі стаяла задача ўзяць адно з варажых умацаванняў і перайсці на другі бок ракі. Кожнага, хто выжыве, абяцалі прадставіць да ўзнагароды. Шмат салдат загінула, а бацька атрымаў цяжкае раненне, але ж выжыў. Спробы знайсці ўзнагароду пасля вайны праз Падольскі архіў не мелі поспеху. Але я не губляла надзеі, і мне пашчасціла. Як высветлілася, адтэрміноўка адбылася таму, што ў архіўных дакументах часта сустракаецца блытаніна з прозвішчамі і назвамі населеных пунктаў. Так было і ў выпадку з маім бацькам. Акрамя імя па бацьку, усе даныя супадалі. І я вырашыла: несумненна — гэта ён.

На запыт райваенкамата праверыць знойдзены Галінай Шышко даныя Падольскі архіў на гэты раз даў станоўчы адказ. Дарэчы, медаль «За адвагу», які атрымаў ветэран, у яго другі па ліку. І гэта пры тым, што ён быў прызваны ў армію ў 1944 годзе. Эдуард Шышко таксама ўзнагароджаны медалём «За Перамогу над Германіяй» і ордэнам Вялікай Айчыннай вайны I ступені.

Нэлі ЗІГУЛЯ

■ Факт

СПАРТСМЕНЫ АТРЫМАЛІ ДЫСКВАЛІФАЦЫЮ

Міжнародная федэрацыя лёгкай атлетыкі апублікавала ўнушальны спіс дыскваліфікаваных за ўжыванне допінгу спартсменаў. На жаль, у сумны спіс з 80 прозвішчаў трапілі тры беларусы.

Сярод іх — штурхальніца ядра Наталля Міхневіч (між іншым, сярэбраны прызёр Алімпіяды ў Пекіне), а таксама марафонка Вольга Рэзка і малатабеец Андрэй Варанцоў. І калі дыскваліфікацыя Міхневіч, якая не прайшла допінг-тэст мінулай вясной, працягнецца да 11 красавіка 2015 года, Рэзкай — на 2 гады, Варанцову прыйдзецца схаваць «меч у похвы». Андрэй адхілены ад удзелу ў спаборніцтвах пажыццёва. 38-гадовы спартсмен ужо быў раней пакараны за станоўчую пробу, а пазней не прайшоў допінг-тэст.

Тарас ШЧЫРЫ

ДЗЕЛЯ ПОШУКУ

Падведзены вынікі літаратурнага конкурсу

Каб было што пачытаць і каб хацелася напісаць... Вось тое, што аб'ядноўвае газету з аўтарамі, якія дасылаюць свае творы на конкурс апавяданняў «Звязды». Прачытаўшы нечае кранальнае апавяданне, бывае, хочацца выказацца. Так узнікае рэдакцыйная пошта з пазнакай «на літаратурны конкурс». І хацелася б, каб такіх лістоў было больш — дасланых у канвертах ці на нашу электронную скрыню. Таму што калі допісаў больш — то і значна павялічваецца верагоднасць таго, што сярод іх знойдзецца адметнае апавяданне, вартае таго, каб яго друкаваць. І бывае так, што можна ўдзельнічаць у нашым конкурсе на працягу дзесяцігоддзя ці нават больш, можна перыядычна бачыць свае апавяданні на старонках газеты, з кожным разам імкнучыся стварыць нешта не падобнае на ранейшае — і перамагчы.

ляліся новыя маладыя аўтары, якія пішуць па-беларуску, газета і ладзіць літаратурны конкурс. Як патлумачыў галоўны рэдактар Алесь Карлюкевіч:

— Мы зацікаўленыя, каб ішоў пастаянны пошук. Заўсёды ў працы мас-медыя важнай задачай быў пошук — новых тэм, цікавых ідэй, аўтараў. Шмат чаго цікавага прапаноўвала менавіта пошта выданняў — як масавых, так і літаратурных. Напрыклад, калісьці і Васіль Быкаў дасылаў

на 4-5 старонак тэксту вельмі няпросты. Але крытэрыі вызначэння лепшых твораў за год адзін: каб было арыгінальна. У нас друкуецца фантастыка, гістарычныя творы, гумарыстычныя апавяданні, жыццёвыя гісторыі, калі гэта арыгінальна пададзена. Арыгінальнасць — рэч непрадкавальная. Нам дасылаюць шмат апавяданняў прафесійных аўтараў. Але першае месца неабавязкова можа заняць прафесійны пісьменнік. Хачу пажадаць усім, хто піша ці толькі спрабуе, не баяцца ўдзельнічаць. Сёння шанцы ёсць ва ўсіх, у якім бы кірунку чалавек не працаваў: ці ён піша дэтэктыўныя гісторыі, ці фантастыку, ці традыцыйную беларускую літаратуру (вясковую, гарадскую). Пра што чалавек ні пісаў бы, усё роўна ён пра сваё піша...

Марына ЯЎСЕЙЧЫК, якая ўжо тройчы была адзначана ў нашым конкурсе, дала парад маладым аўтарам, якія хацелі б пісаць па-беларуску:

— Перш за ўсё, важна мець жаданне пісаць. Таму што ў думках можа ісці спрэчка: пісаць ці не. Але трэба сесці за стол, узяць ручку і пачаць пісаць. Як у выпадку з любой працай: пачынаеш — і робіш... Бывае, што трэба папрацаваць са слоўнікамі — зазірнуць у тлумачальны ці слоўнік эпітэтаў. Здарэецца, што не хапае слоўнікавага запаса, дык слоўнікі ўсё падкажуць. Трэба са старымі людзьмі больш камунікаваць, калі прыезджаеш у вёску, прайсціся, пагутарыць. Гэта і ёсць беларуская жывая мова, трэба яе слухаць. Трэба і самому размаўляць на ёй. Бывае, што натхненне пісаць узнікае ад таго, што глядзіш па баках, і некаторыя з'явы ўражаюць. І калі ты ўразіўся і гэта прайшло праз тваё нутро, то ёсць магчымасць стварыць нешта асаблівае. Але галоўная парада — адчуваць сябе асобай. Калі ты адчуваеш сябе асобай, то не будзеш пераўноўваць свой талент з талентам іншага чалавека. Трэба давяраць самому сабе... Для мяне кожны раз удзел у конкурсе і сустрэча ў «Звяздзе» — як наталенне смагі, калі я бачу зацікаўленых у справе людзей.

Ларыса ЦІМОШЫК

Фота Анастасіі КЛЕШЧУКА

Прыкладна так атрымалася ў Анатоля БІГАЙДАРАВА з Гомельшчыны. Ён даўні чытач «Звязды» і адзін з актыўных удзельнікаў конкурсу апавяданняў. Працаваў у раённых газетах, апісваў жыццё глыбінкі, назіраў за людзьмі і сітуацыямі, якія хацелася ўвасобіць інакш, чым у журналісцкіх артыкулах. Ён яго апавяданняў былі надрукаваны на старонках «Звязды». І адно з іх адзначана 1-й прэміяй за 2013-ы год.

Пра тое, як узнікла ідэя «Марусячынай дарогі», Анатоль Казбекавіч распавядае так:

— Быў яшчэ малады, не служыў у войску, і мяне выклікалі ў ваенкамат у Жыткавічах. Я ішоў да прыпынку і ўбачыў дзіўную жанчыну: растрапаную, у чорным, з кійком у руках... Узнікла задумка. Дык калі гэта было! А напісаў вось толькі цяпер. У мяне шмат апавяданняў, даты стварэння якіх можна пазначыць прыкладна так: 1963-2012 гады. Калі працаваў у раённых, ездзіў пісаць пра фермы, кантактаваў з людзьмі — заўсёды прыслу-

хоўваўся, што гавораць, як гавораць. У мяне было 3 нататнікі, спісаныя расказами ад народа.

Анатоль Бігайдараў прызнаўся, што ўсё жыццё марыў напісаць раман. А ў дзяцінстве, у класе 5-м, натхніўся Янкам Маўрам, напісаў нават сваіх «Палескіх рабінзонаў»... Думкі пра ўласную творчасць працягваюць турбаваць і цяпер: час актыўнай працы скончаны, і на пенсіі ёсць магчымасць пісаць для сябе. А часам і для іншых — калі гэта надрукавалі, напрыклад, у газеце.

Уладальнік 2-й прэміі нашага конкурсу Валерый Гапееў таксама прыйшоў у літаратуру з журналістыкі. Працуе ў Івацэвічах, з'яўляецца вядомым у краіне пісьменнікам, аўтарам кніг. А вось наша лаўрэатка 3-й прэміі Марына Яўсейчык дзякуючы «Звяздзе» заявіла пра сябе як пра новага цікавага аўтара яшчэ ў школьныя гады! І працягвае пісаць літаратурныя творы, некаторыя з іх друкуюцца ў рамках конкурсу ў нашай газеце. Дзеля таго, каб з'яў-

поштай свае першыя апавесці ў часопісы. Таму праца з рэдакцыйнай поштай для нас важная, у тым ліку і з тымі творами, якія прапаноўваюцца на літаратурны конкурс. Мы хацелі б убачыць тых людзей, якіх, магчыма, не заўважылі літаратурна-мастацкія выданні. Хацелі б бачыць творы тых, хто працуе і жыве ў рэгіёнах нашай краіны, хацелася б зразумець, як яны глядзяць на жыццё, якім чынам асэнсоўваюць гісторыю і рэчаіснасць. Дзеля гэтага, я думаю, конкурс ладзіўся і ў ранейшыя гады, і дзеля гэтай мэты мы будзем яго працягваць.

Вядучы конкурсу апавяданняў «Звязды» пісьменнік Алесь БАДАК адзначыў:

— Сам па сабе конкурс апавяданняў вельмі складаны. Жанр наогул вельмі складаны, а што тычыцца гэтага конкурсу, то тут гаворка пра кароткія апавяданні. У класічнай беларускай ці рускай літаратуры мала хто звяртаўся менавіта да кароткіх апавяданняў. Сапраўды, абмежаваць сябе

■ Запашальнік

Холмс: з Нью-Ёрка ў Віцебск

У Віцебскай абласной філармоніі рыхтуюць сюрпрыз да Дня святога Валяніна. Упершыню тут выступіць легендарны Холмс.

— Акустычны канцэрт эстраднай музыкі «Ці ёсць каханне, скажы...» адбудзецца 14 лютага. У незвычайнай праграме — кавер-версіі хітоў з рэпертуару Стынга, Алы Пугачовай і іншых «зорак», гітарныя пэсы. Гледчам гарантуюцца хвалюючыя імгненні, дзякуючы выдатнаму выканальніцкаму майстэрству музыкантаў і вакалу, — паведамілі «Звяздзе» ў абласной філармоніі.

Тут жа будучыя мамы могуць праслухаць спецыяльны музычны цыкл «Вы-

ткаць душу з нот». Цікава, што 15 лютага цяжарныя жанчыны не толькі паслухаюць спецыяльна падбраную для іх музычную класіку ў выкананні артыстаў філармоніі, але і змогуць выканаць разам з імі нескладаныя вакальныя пэсы. Спецыяльны госьць праграмы — псіхолаг — раскажа аб правільным падыходзе да выхавання дзяцей.

У лютаўскай канцэртнай праграме філармоніі (21 лютага) таксама ўнікальны канцэрт джазавай музыкі з удзелам двухразовага намінанта на прэмію Грэмі Джозэла Холмса. «Самы стыльны п'яніст Нью-Ёрка» — так называюць яго ў друкаваных выданнях

па ўсім свеце. Скончыўшы кансерваторыю, ён атрымаў ступень бакалаўра мастацтваў у галіне джазавага выканаўства, на працягу многіх гадоў атрымаў мноства музычных узнагарод. Джозэл Холмс выступае па ўсім свеце сола, у дуэтах, трыа. У музыцы Холмса змяшалася шмат стыляў — ад блюза і джаза да духоўнай хрысціянскай музыкі. Віцебскай публіцы будуць прадстаўлены сусветныя джазавыя стандарты, ф'южан-кампазіцыі, імправізацыі, любімыя выканаўцам аўтарскія творы...

Аляксандр ПУКШАНСКІ

Кінакрокі

«АВЕЛЕМ» АДЗІНЫМ

Сёння ўвечары ў Мінску пачнуцца, напэўна, самы масавы і відэавішчныя здымкі ў гісторыі беларускага кіно. Украінскі рэжысёр Уільям дэ Віталь, які з пачатку 1990-х жыве і працуе ў Галівудзе, будзе здымаць нацыянальны беларускі фільм «Авель». Праблёмскі трылер-баявік пра двух братоў, сучасную гісторыю Каіна і Авеля на фоне падзей у Беларусі ў 2010 годзе гледачы змогуць пабачыць ужо гэтай восенню.

А пакуль доўгімі зімовымі вечарамі і нават ночамі на цэнтральных плошчах Мінска (Кастрычніцкай і Незалежнасці) і нават каля Дома ўрада будуць здымаць сцэны дэманстрацый з удзелам масоўкі ў 4 тысячы чалавек. У здымках будуць задзейнічаны і сілавявы структуры. Яны будуць не толькі, так бы мовіць, сачыць за парадкам, але і ўласна здымацца. Дзеянне фільма адбываецца, у тым ліку, і падчас разгону акцыі пратэсту ў Мінску ў 2010 годзе. Такага беларускае кіно сапраўды яшчэ не бачыла. Акрамя таго, у зімовых здымках будуць задзейнічаны 20 каскадзёраў з Беларусі, Расіі, Украіны, Латвіі, Ізраіля, Катар, Аўстраліі. А вясной — 10 спецыялістаў з ЗША. Стваральнікі фільма сцвярджаюць, што ўсё

гэта каскадзёры найвышэйшага класа, лаўрэаты прэміі трукавага «Оскара» — Taurus World Stunt Awards.

— Нават чыста тэхналагічна для беларускага кіно ўсё гэта будзе ўпершыню, — распавядае прадзюсар фільма «Авель» **Юрый ІГРУША**. — Але ж трэба некалі пачынаць прыцягваць спецыялістаў сусветнага ўзроўню, найноўшыя тэхналогіі і ў беларускі кінематограф.

А пакуль акалічнасці сюжэту «Авель» трымаюцца ў сакрэце. Вядома, што ўдзел стужкі ў сусветных кінафестывалях забяспечаць «зоркі» першай велічыні ў праекце. Так, ужо вядома, што ў фільме будзе здымацца галівудскі акцёр Эрык Робертс, а таксама шмат расійскіх акцёраў: Аляксей Серабракоў, Ігар Савачкін ды іншыя. Сярод беларускіх акцёраў будуць задзейнічаны акцёр тэатра імя Горкага Руслан Чарнецкі, маладая актрыса Алеся Грыбок і Яўген Шмарлоўскі, які цяпер жыве ў Германіі і з'яўляецца тварам нямецкага канала RTL.

Імя актрысы, якая выканае галоўную жаночую ролю, пакуль не агучваюць. Раней вялася размова пра магчымы ўдзел галівудскіх «зорак» Скарлет Ёхансан і Мілы Куніс.

Аўтарам сцэнарыя фільма стаў расіянін Раман Макушаў, які скончыў у

Лос-Анджэлесе New York Film Academy і школу Пола Браўна. Маючы за плячыма такую адукацыю, ён, відаць, добра ведаў, як напісаць менавіта такі сцэнарый, які змог бы «падкупіць» амерыканскага гледача. Калі ўжо «Авель» разлічвае на сусветны пракатны і фестывальны лёс, то гэта яму неабходна перадусім. Па звестках кінакампаніі Nonstopmedia, зацікаўленасць у дыстрыбуцыі беларускага фільма ўжо выказалі амерыканская, нямецкая і расійская кампаніі.

Зімовая сесія здымак «Авель» працягнецца да 8 лютага. Наогул, паколькі дзеянне фільма адбываецца ў Беларусі, то ўсе здымкі пройдуць пераважна на тэрыторыі нашай краіны. Частку здымак, праўда, запланавана правесці ў Лос-Анджэлесе і Германіі.

Нагадаю, што летась кінакампанія Nonstopmedia стала пераможцам адкрытага нацыянальнага конкурсу кінапраектаў Міністэрства культуры з праектам фільма «Авель». У выніку на стужку было выдзелена 20 млрд руб. У дадатак да гэтай сумы (якая на момант здымак зменшылася з-за росту курсу валют) тэхнічнае забеспячэнне праекта ўзяла на сябе кінакампанія, якая займаецца вытворчасцю стужкі.

Вольга ЧАЙКОЎСКАЯ

Азбука бяспекі

НЕБЯСПЕКА ХАРЧОВАГА АТРУЧЭННЯ...

Як распазнаць атручэнне і дапамагчы хвораму, расказвае ўрач-інфекцыяніст 11-й гарадской паліклінікі г. Мінска Андрэй МАКАРЭВІЧ.

Першыя прыкметы атручэння могуць праявіцца праз 30-40 хвілін або на працягу некалькіх гадзін пасля ўжывання прадукту. Усё залежыць ад таксіну. Атручэнне, дарэчы, могуць выклікаць бактэрыі і іх таксіны, батулінічныя і раслінныя або жывёльныя яды. Стан суправаджаецца ванітаваннем, млосцю, дыярэяй, болем у жываце, павышанай тэмпературай, слабасцю.

Хуткая дапамога неабходна для таго, каб найхутчэй выдаліць атрутныя рэчывы са страўнікава-кішачнага тракту. Калі спазніцца, то можа ўзнікнуць рызыка развіцця цяжкіх ускладненняў, якія могуць прывесці да інваліднасці. Пры батулізме, напрыклад, пашкоджваецца цэнтральная нервовае сістэма, пагаршаецца зрок, з'яўляецца мышачная слабасць, затрымка дыхання, рухаў, голас становіцца сіплым.

✓ Пацярпеламу неабходна зрабіць прамыванне страўніка гатаванай вадай пакаёвай тэмпера-

...І АЛКАГОЛЬНАГА

Першыя прыкметы атручэння алкаголем — патлівасць, пачырваненне твару, бляск вачэй, пачашчаны пульс. Наогул пры моцным алкагольным ап'яненні чалавек пачынае гучна размаўляць, у яго моцна зніжаецца канцэнтрацыя ўвагі, самаацэнка становіцца завышанай. Узнікаюць ваніты — як абарончая рэакцыя арганізма на інтаксікацыю. Паступова рух, дыханне абцяжарваюцца.

Гэты стан небяспечны тым, што можа прывесці да паралічу дыхальнага цэнтра і лятальнага выходу.

Як лечыць алкагольнае атручэнне?

✓ Праводзяць дэтаксікацыю. Унутрывенна кропельна ўводзяць гідракарбанат натрыю (сода) 4-працэнтны раствор, гемадэз або поліённыя растворы.

✓ Вітаміны. Тыямін (2 мл) 5-працэнтнага раствора, пірыдаксін 5-працэнтнага раствора, аскарбінавая кіслата 5-працэнтнага раствора.

✓ Выкарыстоўваюць метадаксіл — прэпарат, спецыяльна створаны для лячэння алкагольнага атручэння. Метадаксіл уводзіцца ўнутрымышачна або ўнутрывенна кропельна на працягу 1,5 гадзіны.

✓ Інактывацыя яду (антыдотная тэрапія). Натрыю тыясульфат і дымеркапрол (унітыёл) традыцыйна рэкамендаваны для ўнутрывеннага ўвядзення пры алкагольным атручэнні — аказваюць дэзынтаксікацыйнае дзеянне, але толькі пасля спынення прыёму алкаголю (напрыклад, на фоне алкагольнага абстынентнага сіндрому), а не ў момант вострага атручэння.

Святлана БАРЫСЕНКА

УСМІХНЕМСЯ

Настаўнік працы пасля бутэлькі гарэлкі аўтаматычна ператвараецца ў настаўніка спеваў.

Пасля другой ён можа выкладаць філасофію.

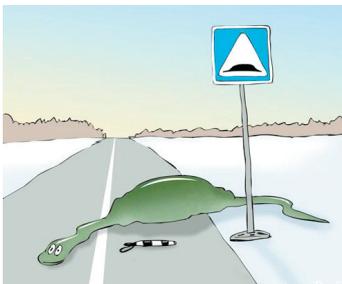
- Сямёра аднаго не чакаюць!
- Чакаюць, калі ў яго грошы!

Ідуць жанчына з мужчынам па краме. Яна:

— Вось тут каўбасныя вырабы, тут — малочныя прадукты. Потым — рыба і замарозка. Далей у нас кансервы, агародніна, хлеб.

Насустрэч ім жанчына:

— Светка, прывітанне! Бачу, ты тут экскурсіі праводзіш?
— Ды не, Марына. На два тыдні ў бальніцу кладуць. Мужу тлумачу, якія яшчэ адзелы, акрамя вінна-гарэлачнага, у гасцраноме ёсць.

СЁННЯ

Сонца

	Усход	Захад	Даўжыня дня
Мінск	9.00	17.46	8.46
Віцебск	8.54	17.31	8.37
Магілёў	8.50	17.37	8.37
Гомель	8.41	17.39	8.58
Гродна	9.14	18.02	8.48
Брэст	9.09	18.09	9.00

Месяц

Маладзёк у 0.38.
Месяц у сузор'і Вадалей.

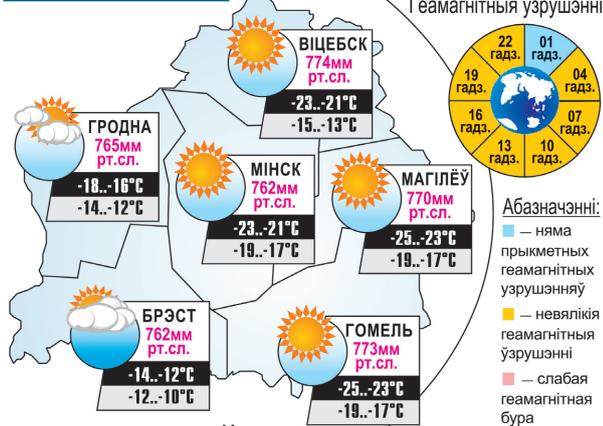
Імяніны

Пр. Антона, Паўла.
К. Адэлі, Марціна, Мацея,
Себасцяяна, Фелікса.

Фота Анастас КЛЕШУКА

ЗАЎТРА

...у суседзях

ВАРШАВА	КІЕЎ	РЫГА
-7...-5°C	-15...-13°C	-11...-9°C
ВІЛЬНЮС	МАСКВА	С.-ПЕЦЯРБУРГ
-14...-12°C	-16...-14°C	-13...-11°C

Даты

Падзеі

Людзі

1564 год — 450 гадоў спаўняецца сёлета з часу выдання ў Брэсце аднаго з першых друкаваных свеціх твораў «Размова паляка з літвінам». Напісаны на польскай мове. Аўтар невядомы. Пабудаваны ў форме дыялога. Складаецца з дзвюх частак, паміж якімі знаходзіцца верш «Да палякаў і літвінаў», напісаны, як лічаць даследчыкі, Андрэем Волянам — вядомым тагачасным палітычным дзеячам, філосафам. У творы выкрываюцца захопніцкія планы польскіх феадалаў у дачыненні да ВКЛ. Аўтар падкрэслівае гістарычныя здабыткі беларусаў і ўкраінцаў, прыводзіць звесткі з гісторыі і культуры ВКЛ.

1579 год — 435 гадоў таму нарадзіўся (Пінскі павет) Лявонцій Карповіч, беларускі пісьменнік-публіцыст, царкоўны дзеяч. Адзін з заснавальнікаў беларускай сістэматычнай праваслаўнай тэалогіі. Вучыўся ў школе пінскага Ляшчынскага манастыра, у Віленскай брацкай школе пры Свята-Траецкім праваслаўным брацтве. У апошняй выкладаў, быў яе рэктарам і рэфарматарам. Узначальваў друкарні ў Вільні і Еўі (цяпер Іўеўскі раён). Не пазней, чым у пачатку 1610 года прыняў манаскі пострыг. Узначальваў стварэнне братняга манастыра пры Свята-Духаўскай царкве ў Вільні, ад 1613 года — яго архімандрыт. У 1610-м за выданне антыўніяцкага «Фрынаса» М. Смарыцкага арыштаваны і асуджаны на 2 гады. Пасля вызвалення выконваў абавязкі братняга святара архімандрыта. Памёр у 1619 годзе.

1949 год — нарадзілася (г. Горкі Магілёўскай вобл.) Ганна Аляксандраўна Ключарова, беларускі вучоны ў галіне клінічнай медыцыны, доктар медыцынскіх навук (1999), прафесар (2000). Аўтар навуковых прац па дыягностыцы, клініцы і лячэнні вірусных гепатытаў В і С. Упершыню ў Беларусі вывучала праблемы хранізацыі віруснага гепатыту В.

Было сказана

Янка КУПАЛА, народны паэт Беларусі:

«Не цурайцеся роднай песні ў шчасці і ў жалобе».